TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTİSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YOKSULLUK NAFAKASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aylin SOMKAN FIRAT

ANKARA-2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Hasan İSGÜZAR ..... danışmanlığında hazırladığım "..... Yakınlık Nafakası .....(Ankara.2015.)" adlı yüksek lisans [x] - doktora/bütünleşik doktora [ ] tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 01.03.2015
Adı-Soyadı ve İmza
Aylin Somkan Fırat

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **i**
KISALTMALAR ..... **iv**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
BİRİNCİ KISIM

NAFAKA KAVRAMI VE NAFAKANIN ÖZELLİKLERİ

I. NAFAKA KAVRAMI 2
II. NAFAKANIN ÖZELLİKLERİ 3
A. Nafaka Haczedilemez 4
B. Nafaka Alacağı Devredilemez 4
C. Nafaka Alacaklının Rızası Bulunmadan Takas Edilemez 5
D. Nafakanın Üzerinde Rehin Tesis Edilemez 6
E. Henüz Doğmamış Nafaka Alacağından Feragat Edilemez 6
F. Nafaka Alacağı Miras Yoluyla Geçmez 7

İKİNCİ KISIM

YOKSULLUK NAFAKASI

I. YOKSULLUK VE YOKSULLUK NAFAKASI KAVRAMI 9
A. Yoksulluk Kavramı 9
B. Yoksulluk Nafakası Kavramı 11
II. YOKSULLUK NAFAKASININ KOŞULLARI 13
A. Boşanma Kararı Verilmiş ve Karar Kesinleşmiş Olmalıdır 14
1. Genel Olarak 14
2. Boşanma Davası Sırasında ya da Sonrasında İstenebilmesi 15
3. Hakimin Ayrılığa Karar Vermesi 15
4. Evliliğin Butlan ile Sonuçlanması 16
5. Resmi Evlilik Olmaksızın Birlikte Yaşayanların Durumu 17
B. Nafaka İsteminde Bulunacak Eş Boşanma Yüzünden Yoksulluğa Düşmüş Olmalıdır 19
C. Eş Nafaka Talebinde Bulunmalıdır 31

D. Nafaka Talep Eden Eşin Kusuru Ağır Olmamalıdır 37
E. Nafaka Miktarı Nafaka Yükümlüsü Eşin Mali Gücü İle Orantılı Olmalıdır 42

İKİNCİ BÖLÜM

YOKSULLUK NAFAKASININ HÜKÜMLERİ

I. YOKSULLUK NAFAKASININ BAŞLANGICI 45
II. YOKSULLUK NAFAKASININ MİKTARI 47
A. Yoksulluk Nafakasının Miktarının Belirlenmesi 47
B. Yoksulluk Nafakasının Ödenme Biçimi 49
C. Yoksulluk Nafakasının Arttırılması veya Azaltılması 52
III. YOKSULLUK NAFAKASININ SONA ERMESİ 64
A. Yoksulluk Nafakasının Kendiliğinden Sona Ermesi 67
1. Nafaka Alacaklısı veya Borçlusunun Ölümü 68
2. Alacaklı Tarafın Yeniden Evlenmesi 69
B. Yoksulluk Nafakasının Mahkeme Kararı ile Sona Ermesi 70
1. Evlilik Dışı İlişki Yaşama 71
2. Nafaka Alacaklısının Yoksulluğun Ortadan Kalkması ya da Nafaka Borçlusunun Ödeme Gücünün Ortadan Kalkması 72
3. Nafaka Alacaklısının Haysiyetsiz Hayat Sürmesi 73

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
USUL HÜKÜMLERİ

I. YOKSULLUK NAFAKASI DAVASININ TARAFLARI 75
II. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME 76
A. Boşanma Davası Sırasında Görevli ve Yetkili Mahkeme 76
B. Boşanma Davasından Sonra Açılan Davalarda Görevli ve Yetkili Mahkeme .. 77
III. YOKSULLUK NAFAKASININ SÜRESİ 78
IV. ZAMANAŞIMI 82
V. NAFAKAYA İLİŞKİN HÜKÜMLERİN İCRASI 84
VI. FAİZ 89
VII. İSPAT YÜKÜ 90
SONUÇ 91
KAYNAKÇA 94
ÖZET 100

ABSTRACT 101

KISALTMALAR

AÜHFD. : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AY. : Anayasa
AYM. : Anayasa Mahkemesi
BK. : 818 sayılı Borçlar Kanunu
Bkz. : bakınız
C. : cilt
CD. : Ceza Dairesi
CGK. : Ceza Genel Kurulu
dn. : dipnot
E. : Esas
EMK. : Eski Medeni Kanun
Er. T. : Erişim Tarihi
f. : Fıkra
HD. : Hukuk Dairesi
HGK. : Hukuk Genel Kurulu
HMK. : 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK. : İcra ve İflas Kanunu
İÜHFM : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K. : Karar
m. : madde
No. : Numara
s. : sayfa
S. : sayı
SSK : Sosyal Sigortalar Kurumu
T.C. : Türkiye Cumhuriyeti
TBK . : 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCC. : TurkishCivilCode
TCK : Türk Ceza Kanunu
TEFE. : Toptan Eşya Fiyat Endeksi
TL. : Türk Lirası
TMK. : 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TÜFE. : Tüketici Fiyatları Endeksi

ÜFE : Üretici Fiyat Endeksi

vb. : Ve benzeri

vs. : Ve saire

Y. : Yargıtay

YHGK. : Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

GİRİŞ

1982 tarihli Anayasamızda aile Türk toplumunun temeli olarak tanımlanmıştır. Gerçekten de aile toplumun en küçük yapı taşıdır. Nişanlanma ile başlayan aile, evlenme ile devam etmektedir. En dar anlamıyla karı-kocadan oluşan aile, alt soy üst soy yan son hısımlarla genişlemektedir. Aileyi oluşturan kişilerin de birbirlerine karşı, hem sosyal hem ahlaki düşüncelerle oluşturulmuş birtakım yükümlülükleri bulunmaktadır[1]. Bu yükümlülüklerden biri de nafakadır. Amaç aile kurumunun güvence altına alınmasıdır[2].

Nafaka Medeni Kanunu'muzda yardım nafakası, iştirak nafakası, tedbir nafakası ve yoksulluk nafakası olmak üzere dört çeşittir.

Biz çalışmamızda yoksulluk nafakasını anlatacağız.

Yoksulluk nafakası TMK. m.175 te düzenleme alanı bulmuştur. Yoksulluk nafakası, boşanma ile yoksulluğa düşecek eşin, kusuru daha ağır olmamak şartı ile diğer taraftan istediği nafakadır. Yoksulluk tanımını ise kanun koyucu yapmamıştır. YHGK.'nin kararlarında yoksulluk nafakasının tanımını yapılmıştır.

Tezimizde yoksulluk nafakasının tanımında, hangi durumlarda yoksulluk nafakasına hükmedilebileceğinden, yoksulluk nafakasının hükümlerinden, son olarak da yoksulluk nafakasının usulü hükümlerinden bahsettik.

---

[1] Kartoz, Mehmet, Yoksulluk Nafakası ve Tazminat (Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2002 (http://eprints.sdu.edu.tr/99/1/TS00266.pdf)s. 7.

[2] Ergenekon, Yılmaz, Türk **Medeni Hukukunda Yardım Nafakaları**, Ankara, 1966, Yargıçoğlu Matbaası, s.25; İnal, Nihat, **Uygulamada Nafaka Davaları**, Ankara 1992, Yetkin Basımevi s. 621, Kartoz, s.19.

BİRİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ KISIM

NAFAKA KAVRAMI VE NAFAKANIN ÖZELLİKLERİ

I. NAFAKA KAVRAMI

Nafaka kavramı, Arapça kökenli infak kelimesinden türemiştir. İnfak ise, bitirme tüketme anlamına gelse de daha çok parayı elden çıkarma anlamına gelmektedir. Kişinin servetinden muhtaçlara yardımda bulunması şeklinde kullanılmaktadır[3].

Nafaka sadece hukuki bir kavram değildir. Aynı zamanda aile içindeki sosyal ve dayanışma olgusu gereği ortaya çıkmıştır.Toplumun genel ahlak ve yapısı da bu kavramı beslemiştir. Böylece her toplumun genel ahlak yapısına göre farklı nafaka türleri ortaya çıkmıştır. TMK.' undaki nafaka türlerine bakıldığında da Türk toplumunun genel ahlak ve yaşayış özelliklerini görmekteyiz[4].

Toplumun genel ahlak kuralları gereği de ailede refah içinde olan kısım, yoksulluk içinde bulunan kısma yardım etmektedir. Kanun koyucu ise bunu daha da ileri götürerek bu sorumluluğu kanuni bir ödev haline taşımıştır[5].

Nafakanın kanuni bir dayanak teşkil etmesi, nafakaya birtakım hukuki nitelikler kazandırmaktadır. Bu da birtakım hukuki sonuçlar doğurmaktadır.

---

[3] Demir, Mecit, **Türk Medeni Hukuk Öğreti ve Uygulamasında Yoksulluk Nafakası**, Seçkin Yayıncılık, 2018,s. 17.

[4] Atar, Eray Aksın; **Nafakadan Feragat**, Cevdet Yavuz'a Armağan, s. 254-259.

[5] Demir, s. 17.

Nafaka, tek taraf aleyhine borç yükleyen bir yükümlülüktür. Nafaka borcu diğer borç kaynaklarından farklılık arzetmektedir. En önemlisi, mahkeme tarafından hükmedilen nafaka borcunun ödenmemesi halindeİKK.' da tazyik hapsi öngörülmüştür. Bu ceza para cezasına çevrilemediği gibi ertelenemez de[6].

Nafaka talep etme hakkı kanunda belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde kendiliğinden doğmaktadır. Tarafların aralarında bir sözleşme akdetmeleri önem taşımaz[7].

Nafaka borcu kişiye bağlı haklar ır. Borçludan bir şey yapıp yapmaması istenebilmektedir. Talep de sadece borçluya yöneltilebilir. Bir başka kişiye devredilemez. Bu nedenle nispi haklara da girmektedir[8].

Nafaka bakım ve yardım nafakası olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bakım nafakası ise, yoksulluk nafakası, iştirak nafakası ve tedbir nafakası olarak üçe ayrılmaktadır. Biz çalışmamızda bakım nafakası olan yoksulluk nafakasını inceleyeceğiz.

II. NAFAKANIN ÖZELLİKLERİ

Nafaka alacağı şahsa bağlı haklardandır. Ancak mali nitelikte olmasından dolayı münhasıran şahsa bağlı haklardan değildir. İşte nafaka alacağının şahsa bağlı haklardan olması nedeniyle bazı sonuçlar doğmaktadır[9]. Aşağıda bu sonuçlar ayrıntıları ile incelenmiştir.

---

6 Demir, s. 22.

7 Demir, s. 22.

8 Demir, s. 22.

9 Tekinay, Selahattin Sulhi, **Türk Aile Hukuku,** Dördüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982, s. 616.

A.Nafaka Haczedilemez

İİK.m. 83 hükmü ilama bağlı olmayan nafakaların, nafaka alacaklısının zorunlu ihtiyaçları düşüldükten sonra kısmen haczine olanak vermiştir. Ancak haczedilecek miktar bunların dörtte birinden az olamaz. İlama bağlı nafakaların haczedilme imkanıise yoktur. Zaten nafaka kişinin asgari giderleri düşünülerek takdir edildiğinden kanun koyucu ilama bağlı nafakaların haczini mümkün görmemiştir[10].

İİK. m.83 uyarınca belirtilen nafaka tarafların aralarında kararlaştırdıkları, ilama bağlı olmayan nafakadır. Bu nafaka, nafaka alacaklısının zaruri ihtiyaçları için zorunlu değildir. Oysa mahkemenin ödenmesine karar verdiği nafaka bir ilama dayanmaktadır ve nafaka alacaklısının yaşamını devam ettirebilmesi ve zorunlu ihtiyaçların ödenmesi için gerekli olan nafakadır. Bu nedenle ilama dayanan nafakanın haczi, nafaka alacağı birikmiş olsa dahi mümkün değildir[11].

B. Nafaka Alacağı Devredilemez

TBK. m. 183 vd. uyarınca kanun veya sözleşme gereğince ya da işin mahiyeti itibari ile yasaklanmış olmadıkça alacaklı borçlunun rızasını almadan alacağını bir üçüncü şahsa devredebilir. Nafaka ise şahsa bağlı haklardan olup, nafaka alacaklısının zaruri giderlerini karşılaması için verilmektedir. Nafakanın bir başkasına devri nafakanın temelindeki sosyal amaca ters düşmektedir[12]. Bu nedenle henüz doğmamış nafaka alacağı bir başka şahsa devredilemez. Doğmuş nafaka alacağı için ise durum

---

[10] Kartoz, s.49; Tekinay, s. 617; Ceylan, Ebru, Türk **ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları (Doktora Tezi)**, Ocak 2006, S.105; Ruhi, Ahmet Cemal, **Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010, s. 107; Demir, s. 28.

[11] Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 107.

[12] Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108; Demir, s. 24.

farklıdır. Artık böyle bir nafaka şahsa bağlı olma özelliğini yitirmiştir. Bu nedenle devri mümkündür[13].

Borçlu ise nafaka borcunu bir üçüncü şahsa devredebilir. Burada önceden doğmuş ya da doğmamış nafaka olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan nafaka borcunun ödenmesidir[14].

C.Nafaka Alacaklının Rızası Bulunmadan Takas Edilemez

BK. m. 144/III uyarınca nafaka ve işçi alacakları gibi borçlunun ve ailesinin bakımı için zorunlu olup, özel niteliği gereği, doğrudan alacaklıya verilmesi gereken alacaklarının takası için alacaklının rızasının bulunması gerekmektedir. Yani bu hüküm uyarınca nafaka alacağının takas edilebilmesi için nafaka alacaklısının rıza göstermesi şarttır.

Nafaka borçlusunun, bu borcunu, alacaklının başka bir borcu ile takas ettiğini ileri sürme hakkı yoktur.Nafaka alacağı, nafaka alacaklısının geçimi için zorunlu olduğundan, fiilen alacaklıya ödenmelidir[15]. Ancak bunun tersi mümkün olmaktadır. Yani nafaka alacaklısı bir borcu ile, nafaka alacağını takas ettiğini ileri sürebilir[16]. Kanununun açık metninden anlaşılan da nafaka alacaklısının rızası ile takasın mümkün olduğudur.

---

[13] Kartoz, s.50; Tekinay, s. 617; Ceylan, s.105; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108; Demir, s. 24.

[14] Kartoz, s.50; Ceylan, s.105; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108; Demir, s. 24.

[15] Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 106; Demir, s. 29.

[16] Kartoz, s.50; Tekinay, s. 617; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.116; Demir, s. 29.

D. Nafakanın Üzerinde Rehin Tesis Edilemez

Rehin devri mümkün olan haklar ve alacaklar üzerinde tesis edilmektedir. Alacaklının alacağına kavuşamaması halinde, alacaklı rehin tesis edilen şey üzerinden alacağına kavuşmaktadır[17].

Nafakanın ise devri mümkün değildir. Bu nedenle nafaka hakları üzerinde rehin tesis edilemez[18]. Bu durumun istisnasını ise birikmiş nafaka alacakları oluşturmaktadır. Birikmiş nafaka alacakları şahsa bağlı olma özelliğini yitirmektedir. Malvarlığı hakkına dönüşmektedir. Bu nedenle birikmiş nafaka alacakları üzerinde rehin tesis edilebilir[19].

E. Henüz Doğmamış Nafaka Alacağından Feragat Edilemez

6100 sayılı HMK.m.307 uyarınca feragat davanın taraflarının istem sonucundan vazgeçmesidir.

Henüz doğmamış nafaka alacağından feragati kanun koyucu mümkün görmemiştir. Nafaka alacağından feragat edebilmek için bunun önceden doğmuş bir nafaka alacağı olması gerekmektedir[20].

Nafaka alacaklısının henüz nafaka borcu doğmadan, nafaka istemeyeceğine dair yapılan sözleşmeler de geçersizdir. Nafaka yükümlülüğü kamu düzenini ilgilendiren bir konudur ve doğmamış haktan feragat kural olarak mümkün değildir. Bu nedenle kişinin

---

17 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.117; Demir, s. 24.

18 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku,s.117; Demir, s. 24.

19 Demir, s. 24.

20 Kartoz, s.49; Tekinay, s. 618; Ceylan, s.105; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108; Demir, s. 30.

önceden bu hakkından vazgeçmesi mümkün değildir[21]. Feragatin ivazlı olması dahi durumu değiştirmez[22].

Boşanma davası devam ederken ya da boşanma davası kesinleştikten sonra nafaka alacağından feragat mümkün olmaktadır[23]. Taraflar feragati bizzat yapabildikleri gibi, vekillerine bu konuda özel yetki vermek şartı ile,vekilleri aracılığı ile de yapabilmektedir[24].

Doğmuş nafaka alacağının tahsili amacıyla takip başlatan veya dava açan kişi bu takip veya davadan vazgeçmiş olsa dahi tekrar takip başlatabilir veya dava açabilir[25].

F. Nafaka Alacağı Miras Yoluyla Geçmez

Nafaka alacağı alacaklı ya da yükümlünün ölümü ile sona ermektedir. Yani nafaka yükümlüsünün ölümü ile borç mirasçılara geçmez. Ya da nafaka alacaklısının ölümü ile alacak hakkı onun mirasçılarına geçmez[26].Ancak nafaka alacaklısı ya da borçlusu ölmeden dava açmış ise artık ölenin mirasçıları bu davaya taraf olur. Dava tarihi ile ölüm tarihi arasındaki süreyi kapsayacak şekilde nafakaya hükmolunur[27].

Nafaka alacağının miras yolu ile geçmeyeceğine dair düzenleme, işlemiş nafaka borçları için geçerli değildir. Ölüme kadar ödenmemiş nafaka, nafaka alacaklısı ölmüşse

---

21 Kartoz, s.49; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108; Atar, s, 257-259.

22 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108.

23 Atar, s.258.

24 Y. 2. H.D, 18.10.2005, 11942 – 14368 (Atar, s.258).

25 Kartoz, s.49; Tekinay, s. 618; Yavuz, Nihat, **Öğretide ve Uygulamada Nafaka, Nişan ve Eşlerin Katkı Payı ile İlgili Davalar,** Ankara, 2008, s.261; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108.

26 Ceylan, s.106; Yavuz, s.261; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 109; Demir, s. 27.

27 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108; Demir, s. 27.

onun mirasçıları tarafından tahsil edilir. Nafaka borçlusunun ölmesi halinde ise onun borçlusu tarafından ödenmelidir[28].

[28] Tekinay, s. 616; Ceylan, s.106; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 108.

İKİNCİ KISIM

YOKSULLUK NAFAKASI

I. YOKSULLUK VE YOKSULLUK NAFAKASI KAVRAMI

A. Yoksulluk Kavramı

TMK. m. 175' de hangi durumlarda yoksulluk nafakasına hükmedilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Ancak kanun koyucu yoksulluk kavramının tanımını yapmamıştır. Bu durumun kapsamı hakimin takdirine bırakılmıştır[29].

Kişinin kendi geliri ya da malvarlığı ile geçimini sağlayamaması halinde yoksulluk söz konusu olmaktadır[30].

YHGK.' nunkararında ise "yeme, sığınma, barınma, sağlık, kültür gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları, karşılayacak düzeyde geliri olamayanların" yoksul olduğu kabul edilmektedir[31]. Gerçekten de kişinin yoksulluğu yeme, barınma, giyinme, sağlık gibi ihtiyaçlarına göre saptanmalıdır. Hakimde yoksulluk nafakasına bu durumları göz önüne alarak karar vermelidir. Anayasa' da herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Bunu teminat altına almamız, kişinin yaşamı için asgari geçim

---

[29] Öztan, Bilge**; Aile Hukuku**, 4. Bası, Ankara, 2004, Turhan Kitabevi, s.502; Başaklar, Emin, **Nafaka Davaları,** Halkevleri Kültür Vakfı Basımevi, Haziran 1974, s. 87.

[30] Demir, s. 37.

[31] YHGK. 07.06.1998 tarih, 1998/2-656 E; 688 K.("http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2016-22489.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kriterler+#fm") YHGK. 26.09.2007 T. 641/623 (Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, Ankara, 2015, Turhan Kitabevi, s. 169). Demir, s. 37.

kaynaklarına sahip olması gerekmektedir. Kişinin yaşamı için gerekli zorunlu ihtiyaçları karşılayamaması durumunda ise yoksul olarak nitelendirilmesi gerekmektedir[32].

YHGK.' nun vermiş olduğu bir kararda ise yoksulluk sınırı asgari ücret miktarı ile sınırlandırılmıştır[33]. Sonraki verdiği kararlarda ise asgari ücretle çalışanların ve başka geliri, malı olmayan kişiler lehine de yoksulluk nafakasına hükmedilebileceği belirtilmiştir[34]. Bazı yazarlar her ne kadar YHGK.' nun bu yönde verilmiş kararları olsa da, hakimlerin kararlarında farklılıklar olduğunu ve bu durumun boşluk oluşturduğunu savunmaktadır[35]. Her somut olayın farklı olmasından dolayı hakimlerin verdikleri kararlar da farklılık gösterebilmektedir. Olaylar kendi içerisinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle bu durumun bir boşluk oluşturduğunu düşünmüyoruz. Yine yoksulluk nafakasına hükmedilirken bazı kriterler göz önünde bulundurulmalıdır; toplumun sosyal ve ekonomik durumu; nafaka talebinde bulunan tarafın yakın gelecekte, miras gibi, yoksulluğunun ortadan kalkıp kalkmayacağı, eşin yoksulluğunun kendi tutum ve davranışlarından kaynaklanıp kaynaklanmadığı, nafaka talebinde bulunan eşin belli bir mal varlığının ya da gelirinin yaşamını idame etmede yeterli olup olamayacağı, devletin kendisine sağladığı imkanların, emekli maaşı gibi, yoksulluğu ortadan kaldırıp kaldırmayacağı, nafaka talebinde bulunan eş bir işte çalışıyor işe, bu işten kazandığı meblağın yaşamını idame ettirmede yeterli olup olamayacağı (bu durumda her olay

---

[32] Yavuz, s. 263.

[33] Y. 2. H.D. 10.10.1991; 9589/12321 (Ertürk, Erkan**, 4721 sayılı Yeni Medeni Kanuna Göre Nafaka Davaları**, İstanbul, 2005, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş, S. 373).

[34] Ergün, Zafer, s. 1239.

[35] Bkz. Uzun, Mine, **Türk Medeni Kanunu ve Yargıtay Kararları Kapsamında Yoksulluk Nafakası**, İstanbul, 2013, Sevinç Matbaası, s.1; Y. 3. HD. 08.05.2014 T. E. 2013/21167, K. 2014/7085; HGK. 01.05.2002 T. E. 2002/2-397-339 (Demir, s. 38).

kendi içinde değerlendirilmeli, tarafın daha iyi bir iş bulup bulamayacağı da dikkate alınmalıdır)[36].

Geliri çevresine ve sosyal durumuna göre zaruri ihtiyaçlarına göre lüks sayılabilecek şeyleri almaya yeten, bolluk ve zenginlik içinde bulunan kişi ise refah halinde sayılır[37]. Bu kişi lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez.

B. Yoksulluk Nafakası Kavramı

TMK.m. 175' de boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın diğer taraftan geçimi için nafaka isteyebileceği düzenlemiştir. Ancak bunun için kusurunun olmaması ya da olsa bile diğer tarafın kusurundan daha ağır olmaması gerekmektedir. Nafaka yükümlüsünün ise kusuru aranmamaktadır. Yani "yoksulluk nafakası, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak şartı ile diğer taraftan istediği" nafakadır. Medeni Kanunu' muzun ilgili hükmüne baktığımızda istenecek nafakanın herhangi bir süreyle de sınırlanmadığını görmekteyiz. Eski Medeni Kanunu' muzda ise nafaka süresi bir yıllık süre ile sınırlandırılmıştı. Ayrıca nafaka alacaklısının kusurunun olmaması öngörülmüştü. Yine eski kanuna göre erkeğin kadından yoksulluk nafakası isteyebilmesi kadının hali refahta olma şartına bağlanmıştı. Yeni kanunumuzda ise bu ayrım ortadan kaldırılmıştır. Kadın erkek eşitliği açısından isabetli bir düzenleme olmuştur. Gerçekten de Anayasa'nın 10. maddesi uyarınca kadın ve erkek eşittir. Kadının ve erkeğin yoksulluk nafakası isteyebilmesinin farklı şartlara bağlanması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eder. Yine erkeğin yoksulluk nafakası talep edebilmesi daha ağır şartlara bağlanması erkeği toplum içinde kadına göre mağdur duruma düşürür. Bu da adalete güveni azaltır.

---

[36] Öztan, Aile Hukuku, s.503.

[37] Y. 2. HD. 01.04.1993 T. E. 2422, K. 3152 (Yavuz, s.258; Kartoz, s. 22).

Yine AY. m. 41 uyarınca "aile Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır". Çalışmayan bir eşin katkı alacağı talebinde bulunacağı kabul edilmiştir. Öyleyse boşanma ile kadının yaptığı yemek, temizlik gibi olanaklardan yoksun kalan erkek, bu gibi işlerin yapılması için maddi külfet altına girecektir. Bu nedenle kadın aleyhine hükmedilen nafaka ya da tazminatın kadının ödeme gücünden çok bu kalemlerin tutarının belirlenmesinde ve infazında rolü vardır[38].

Evlilik birliğinin devamı sürecinde eşler arasında yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğü esastır. Ahlaki ve sosyal düşünceler nedeniyle bu yükümlülük evlilik birliğinin sona ermesi halinde de bazı şartlar dahilinde devam etmektedir. Yoksulluk nafakasının dayanağı da bu ahlaki ve sosyal düşüncelerdir[39].

Nafakaya hükmederken dikkat edilmesi gereken en önemli şey, nafaka talep eden eşin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Nafaka miktarı, nafaka alacaklısının eski yaşantısını devam ettirmesi şeklinde belirlenmemeli ancak eski yaşantısından da tamamen koparılmamalıdır[40].

---

[38] YHGK. 24.10.2017 T. 2007/2-787 E. 2007/766 K. ("http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2007-2-787.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kad%C4%B1n+erkek+e%C5%9Fitlik#fm")

[39] Yavuz, s.257; "Ruhi, Ahmet Cemal, **Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsil"i**, Ankara, 2003, Seçkin Yayıncılık, s.70; Ergenekon, s.135; Bozovalı, Haluk, **Mevzuattaki Son Değişikliklerle Öğretide ve Uygulamada Türk Medeni Hukukunda Bakım Nafakaları**, 1990, Kazancı Hukuk Yayınları, s. 67; Ceylan, s.104; Akıntürk, Turgut/ Karaman, Ateş, Derya**, Türk Medeni Hukuku (İkinci Cilt, Aile Hukuku, Yenilenmiş)**, On Üçüncü Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul, Şubat 2011, s.302; Serim, Azra Arkan, **Yoksulluk Nafakası,** İÜHFM. C. LXV, S. 1, 2007, s. 277-302, Arbek, Ömer, **Boşanmanın Mali Sonuçları**, AÜHFD. C. 54, S. 1, 2004, s. 139-151; Saleh, MuhsenAbdulkader, **Türk ve Irak Hukukunda Genel Sebeplere Dayanarak Boşanma ve Sonuçları,** Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 154; Demir, s. 41.

[40] Kartoz, s.40; Demir, s. 40.

Yoksulluk nafakası bazı kesimler tarafından evliliğin son bulması nedeni ile uğranılan zararın tazmini olarak görülmektedir. Ancak tazminat davası için kusur şartının gerekliliği yoksulluk nafakasının bir tazminat niteliğinin olmadığını göstermektedir. Zira kusursuz eş de yoksulluk nafakasının yükümlüsü olabilmektedir[41]. Ayrıca yoksulluk nafakasının tazminat niteliğinde olduğunu düşünürsek, akıl hastası eş nafaka yükümlüsü olamazdı[42].

Yoksulluk nafakası boşanmanın fer'i bir sonucudur. Bu nedenle boşanma davası kesinleşmeden yoksulluk nafakasına hükmedilemeyecektir. Boşanmanın kesinleşmemesi ya da reddi durumunda ise bu nafakaya hükmedilmemesi gerekmektedir. Yoksulluk nafakasının boşanmanın kesinleşme şartına bağlı olması nedeni ile ilgili madde de 'eş' yerine 'taraf' ibaresi kullanılmıştır. Ergün ise taraf yerine 'eski eş' tabirinin kullanılmasının çok daha yerinde olacağı görüşündedir[43]. Biz de Ergün'ün görüşüne katılıyoruz. Birlikte bir hayatı paylaşmış kişilerin taraf olarak nitelendirilmesindense 'eski eş' olarak nitelendirilmesi daha doğru olur.

II. YOKSULLUK NAFAKASININ KOŞULLARI

TMK. m. 175 *"Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz"* şeklindedir. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için nafakayı talep eden tarafın;

(1)Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek olması,

---

41 Ergenekon, s.136; Ceylan, , s.104; Akıntürk/ Ateş, s.302; Demir, s. 42.

42 Ceylan, s.104-105.

43 Ergün, Zafer, **Boşanma Davaları (Nişanlanma- Evlenme- Butlan-Velayet- Kişisel İlişki- Nafaka-Maddi Ve Manevi Tazminat- Mal Rejimi)**, 4. Bası, Ankara, 2009, Adalet Yayınevi, s.1238.

(2)Kusurunun olmaması ya da diğer taraftan daha ağır olmaması,

(3)Nafaka talebinin bulunması,

(4)Diğer tarafın mali gücü oranında olması gerekmektedir. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için bu koşulların tamamının gerçekleşmesi gerekmektedir[44]. Ayrıca maddeye baktığımızda yoksulluk nafakası belli bir süreyle sınırlandırılmamıştır. Yani lehine nafaka hükmedilen taraf bu nafakayı belli koşullar dahilinde süresiz olarak talep edebilmektedir.

Yoksulluk nafakasının koşulları boşanma davasının kesinleştiği tarih dikkate alınarak saptanmalıdır[45].

Aşağıda yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için gerekli olan şartlar açıklanmıştır.

A. Boşanma Kararı Verilmiş ve Karar Kesinleşmiş Olmalıdır

1.Genel Olarak

TMK. m. 175' te yoksulluk nafakasına hükmedilmesi yoksulluğun boşanma nedeni ile gerçekleşmiş olması şartına bağlanmıştır. Yani yoksulluk nafakası ancak boşanma halinde hükmedilebilmektedir. Hatta boşanma kararın da kesinleşmiş olması gerekmektedir. Madde de ' Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf…' şeklinde açıkça ifade edilmiştir[46].

---

[44] Arbek, s. 140.

[45] Ceylan, s.108; "YHGK. 30.11.1994 T. E. 1994/2-575, K.1994/798" (Ruhi s.71).

[46] Ceylan, s.106; Y. 2. HD. 03.12.2002 T. 15276/17072 (Özuğur, Ali İhsan, **Evlilik Birliğini Sona Erdiren Nedenler Boşanma, Ayrılık ve Evlenmenin iptali Davaları,** Son Yargıtay Kararlarıyla Güncelleştirilmiş 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 1009); Saleh, s.155; Demir, s.44.

Yoksulluk nafakasına boşanma davasının kesinleşmesi tarihinden itibaren hükmedilebilir.[47]

Yoksulluk nafakası boşanma davasının fer'isidir[48]. Bu nedenle yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için boşanmanın gerçekleşmesi gerekir. Boşanma davasının reddedilmesi halinde ise bu nafakaya hükmedilemez[49].

Boşanmanın gerçekleşmesi gerektiği şartı boşanma davası sırasında istenen yoksulluk nafakası için gereklidir. Boşanma davasından sonra istenen yoksulluk nafakası için ise şartın niteliği ve içeriği gereği aranmaz[50].

2. Boşanma Davası Sırasında ya da Sonrasında İstenebilmesi

Yoksulluk nafakasının muhakkak boşanma davası ile birlikte talep edilmesi gerekmemektedir. Kanunda belirtilen süre dahilinde[51],boşanma davası kesinleştikten sonra da yoksulluk nafakası talep edilebilir[52].

3. Hakimin Ayrılığa Karar Vermesi

TMK. m. 170 uyarınca hakimin boşanma davalarında, boşanma yerine ayrılığa karar vermesi muhtemeldir. Zira madde de boşanma sebebinin ispatlanması halinde

---

47 Şimşek, Mustafa, **Açıklamalı ve İçtihatlı Aile Mahkemelerinin Görevine Giren Davalar ve Yargılama Usulü**, Ekim 2007, Adalet Yayınevi, s.44; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48.

48 Ceylan, s.106; Özuğur, s. 1009; Saleh, s.155; Demir, s.44.

49 Ergün, s.1241; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48.

50 Demir, s.44.

51 Bkz. TMK. m.178.

52 İnal, s.139; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48.

hakiminboşanma ya da ayrılığa karar verebileceği belirtilmiştir. Hakimin bu durumda taktir yetkisi bulunmaktadır. Hakim taktir yetkisini ayrılık kararı yönünden kullanırsa artık boşanmaya karar verilemez. Bu durumda ise boşanma gerçekleşmediği için yoksulluk nafakasına hükmedilemez[53]. Ayrılığa en fazla üç yıl süre ile karar verilebilir. Bu sürenin sonunda ayrılık kendiliğinden ortadan kalkar. Ortak hayatın hala kurulamaması durumunda ise taraflardan her biri boşanma davası açabilir. Boşanmaya karar verilirken ilk davada ortaya çıkan olaylar ve ayrılık süresince ortaya çıkan olaylar değerlendirilir. Yeniden açılan boşanma davasında ise hakimin tekrar ayrılığa karar verme yetkisi yoktur. Koşullar oluştuysa hakim sadece boşanmaya karar verebilir.Hakimin boşanmaya karar vermesi durumunda ise artık yoksulluk nafakasına da hükmedilebilir.

4. Evliliğin Butlan ile Sonuçlanması

Evlilik akdi adı üzerinde bir sözleşme ilişkisidir. Bu ilişkinin geçerliliği de bazı şartlar taşımaktadır. Öncelikle her sözleşme ilişkisinde olduğu gibi tarafların karşılıklı irade beyanlarının uyuşması asıldır. Bu şartların bulunmaması halinde ise ortada geçerli bir evlilik bulunmaz. TMK.m. 145-151 arasında bu durumları mutlak butlan ve nisbi butlan olarak düzenlenmiştir. Eşlerden birinin evlenme sırasında evli bulunması, ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu ya da evlenmeye engel olacak şekilde akıl hastalığının bulunması halleri mutlak butlan; yanılma, aldatma, korkutma ya da ayırt etme gücünden geçici yoksunluk halleri ise nisbi butlan olarak düzenlenmiştir. Bu durumlarda evlilik kendiliğinden değil yine hakim kararı ile sona ermektedir.

Peki ortada geçerli bir evliliğin bulunmadığı bu durumlarda evliliğinin sona ermesinin maddi sonuçlarından biri olan yoksulluk nafakasına hükmedilebilecek

[53] İnal, s.139.

midir[54]? İşte TMK. m.158/II evliğin butlan ile sona ermesi halini düzenlemekte, bu gibi durumlarda nafaka ile ilgili hükümler konusunda boşanmaya ilişkin hükümlere yollama yapmaktadır. Bu nedenle evlilik butlanla sona ermiş olsa dahi yoksulluk nafakasına hükmedilebilecektir[55]. Ancak her butlanla sona eren evlilikte bu mümkün olmamakta, yine yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için gereken şartların varlığı aranmaktadır.

5. Resmi Evlilik Olmaksızın Birlikte Yaşayanların Durumu

Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için, geçerli bir evlilik sonucunda boşanma kararının olmasının ve bu kararın kesinleşmiş olması gerektiğini yukarıda açıkladık. Peki bu durumda resmi bir evlilik olmaksızın, imam nikahlı ya da imam nikahı olmadan birlikte yaşayan kişilerin durumu ne olacaktır? Bu kişilerin yoksulluk nafakasından yararlanabilmeleri için yoksulluk nafakasının şartlarından olan boşanma koşulu gerçekleşmemiştir. Çünkü ortada geçerli bir evlilik bulunmamaktadır. Bu kişilerin durumu ise TMK.' muzda düzenlenmemiştir. Ancak bu tür birliktelikler ülkemizin gerçeklerinden biridir. Bu durumlarda özellikle kadınların mağduriyeti bir gerçektir.

Resmi evlilik olmadan birliktelikler resmi nikah olmadan gerçekleştirilen birlikteliklerdir. Boşanmanın olabilmesi için ise resmi nikahın varlığı şarttır. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesinin şartlarından boşanma koşulu gerçekleşmemiş olacağından bu durumdaki taraflar lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez. TMK. m.174' te "*…mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya az kusurlu taraf…"* şeklinde düzenlendiğinden resmi nikah olmaksızın birlikte yaşayan kişinin Medeni Kanun uyarınca düzenlenen bir maddi veya manevi tazminat

[54] Uzun, s.25-26.

[55] Kılıçoğlu, Aile Hukuku,s.170.; Uzun, s.25-26; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.42.

hakkı yoktur. Ancak Yargıtay kararlarında da gördüğümüz gibi bu durumdaki kişiler tamamen mağdur edilmemiştir. YHGK.' nun "E. 2006/2-558 20.9.2006 tarihli ve 2006/568 sayılı" kararına göre imam nikâhı ile evlenen kadının manevi talebi haksız fiilden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden görüleceği mahkeme aile mahkemesi değil BK. m. 49' a göre görevli mahkemedir[56]. Somut olayda boşanmanın fer'i sonuçlarından olan maddi ve manevi tazminata hükmedilemese de genel esaslar çerçevesinde manevi tazminata hükmedilmiş ve kişiler tamamen mağdur edilmemiştir. Yine "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" [57]un amacı şiddete uğrayan ve şiddete uğraması muhtemel olan kadınları koruma altına almaktır. Bu nedenle resmi nikahı olsun ya da olmasın tüm kadınlar bu kanunun kapsamı dahilindedir. Bu kanun kapsamında şiddete uğrayan kadınlar lehine birçok tedbire hükmedilebilmekle birlikte bizim tez konumuz kapsamında sadece nafaka üzerinde durulacaktır. Adı geçen kanunun beşinci maddesinin dördüncü fıkrasında şiddet uygulayan kişinin ailenin geçimini sağlayan kişi olması olması ve 4721 sayılı kanun kapsamında nafakaya hükmedilmemesi şartıyla tedbir nafakasına hükmedilir. Bunun için talebe gerek yoktur. Ayrıca şiddet mağdurunun yaşam düzeyi de göz önüne alınır. Ancak bu TMK.' undaki yoksulluk nafakasından farklıdır[58].

YHGK.' unT. 27.6.2012 E. 2012/4-179**,** K. 2012/412sayılı kararında ise, toplumun yapısı ve tarafların sosyal çevresi gözetilerek tarafların buna güvenerek, resmi nikah kıyılacağı düşüncesi ile üç ay evlilik hayatı yaşadıkları, sürenin sonunda kadının aile evine gönderildiği, davacının evlenme vaadi ile kandırıldığı ve tüm bu olanlar

---

[56] "http://www.tugsanyilmaz.av.tr/aile-hukuku-ve-kisiler-hukuku/evlilik-disi-cocugun-ve-imam-nikahli-kadinin-haklari"

[57] Metnin tamamı için bkz. "http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm"

[58] Uzun, s.28.

nedeni ile derin elem ve üzüntü duyduğu kabul edilerek, davacı lehine maddi tazminata hükmedilmesi gerektiği karara alınmıştır[59].

Tüm bu düzenlemeler ve kararlar, resmi nikah olmaksızın birlikte yaşayan kişilerin korunması açısından eksik kalmaktadır. Ülkemizin gerçekleri düşünüldüğünde bu tarz birlikteliklere sıkça rastlanmaktadır. Özellikle imam nikahlı birlikteliklerin oranı bir hayli yüksektir. Resmi nikahsızbirliktelikler sonucu kadınların mağduriyeti erkeklerinkine oranla daha fazladır. Kanunların hazırlanışında örf ve adet kurallarının da büyük etkisi vardır. Bu nedenlerle TMK.' da resmi evlilik olmaksızın birlikte yaşayanlar konusunda bir düzenlemenin yapılması isabetli olacağı düşüncesindeyiz.

B. Nafaka İsteminde Bulunacak Eş Boşanma Yüzünden Yoksulluğa Düşmüş Olmalıdır

Kişiler evlendikleri esnada evlilik nedeni ile işlerini bırakabiliyor ya da başka maddi fedakarlıklarda bulunabilmektedir. Boşanma halinde ise evlenmeden önce sahip oldukları imkanlara hemen sahip olmayabilmektedir Ya da evlilikte sahip oldukları olanaklara boşandıktan sonra sahip olmayabilmektedir. Bu nedenlerle tarafların boşanma sonucunda geçimlerini sağlamaları zorlaşabilir. İşte bu gibi durumlarda Medeni Kanunumuz kadın erkek farkı gözetmeksizin boşanma nedeni ile yoksulluğa düşecek tarafa, diğer tarafın yardım etmesini öngörmüştür. Bunu da belli şartlar dahilinde yoksulluk nafakası ile mümkün kılmıştır. Ancak yoksulluk nafakasını da hiçbir zaman tarafların evlilik birliği içinde sahip oldukları refaha sahip olacak şekilde hükmedilmesi şeklinde yorumlamamak gerekir[60]. Zira boşandıktan sonra tarafların sahip olduğu hayatın, evlilik birliğinde sahip olduğu hayattan daha kötü olduğu

---

59 http://www.goncaoktaykoparal.com/yuksek-mahkeme-kararlari/resmi-nikah-olmadan-birlikte-yasama

60 Ergenekon, s.136; Serim, s.290; Arbek, s. 140.

gerekçesi ile talepte bulunan taraf lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez[61].Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için talepte bulunan tarafın yoksulluğa düşmesi gerekir[62].Burada bahsedilen yoksulluk 'gerçek bir yoksulluk' olmalıdır. Kişinin zorunlu giderlerini karşılayamaz durumda olması gerekmektedir[63]. Yine yoksulluğun büyük olmasından ziyade, normal bir yoksulluk olması yeterlidir[64]. Zira yoksulluğun büyüklüğü hükmedilecek nafaka miktarı ile ilgilidir[65]. Yoksulluk durumu ise boşanma davası sırasındaki tarafların içinde bulunduğu durum gözetilerek belirlenmelidir.

---

61 İnal, s.896; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 70; Öztan' a göre ise yoksulluk nafakası talebinde bulunan tarafın evlilik birliğinde sahip olduğu olanaklardan daha düşük olanaklara sahip olması yoksulluğa düşme için yeterlidir. Eşlerin evlendikleri sırada iş bölümü konusunda anlaştıklarını ve evliliğin sona ermesi halinde de buna birlikte katlanmaları gerektiği görüşündedir. Bu şekilde düşüncenin 'emeğin' değerlendirilmesi ilkesi ile de örtüşeceğini belirtmiştir Bkz. Öztan, Aile Hukuku, s.500,

62 Öztan, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 482; Serim, s. 290; Arbek, s. 140; Özuğur, s.1009; Özkan, Hasan, **Açıklamalı- İçtihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı,** ikinci Bası, Legal Yayıncılık, Ocak 2005; s.753; Köprülü, Bülent/ Kaneti, Selim, **Aile Hukuku,** 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989, s.195; Velidedeoğlu, Hıfzı Vedat, **Medeni Hukuku (Aile Hukuku),**İkinci Bası, İstanbul Matbaacılık, T.A.O. 1949, s. 235; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43; Demir, s. 48.

63 Ceylan, s. 108, Öztan, Aile Hukuku, s.500; Bozovalı, s.70; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 71; Kartoz, s. 22; Saleh, s.155; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43.

64 Dural, Mustafa; Öğüz, Tufan; Gümüş, Mustafa Alper, **Türk Özel Hukuku (Cilt 3, Aile Hukuku),** İstanbul, 2011, Filiz Kitabevi, s.147; Akıntürk/ Karaman/ Ateş, s.303; Zevkliler/ Aydın/ Acabey, M. Beşir; Gökyayla, **Medeni Hukuk** , Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Bası, Ankara, 2000, Seçkin Yayıncılık, s.940; Yavuz , s.258; Bozovalı, s.68; Arbek, s. 140.

65 Arbek, s. 140.

Kişinin dava esnasında geçimini sağlayacak bir işi ya da geliri varsa, bu geliri ya da işi dava sonrasında kaybetmesi halinde lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez[66].

Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için nafaka talebinde bulunan tarafın boşanma nedeni ile yoksulluğa düşmüş olması gerekir. Yani kişinin yoksulluğu kendi kusurundan kaynaklanmamış olmalıdır[67]. Örneğin kişinin kumar oynaması ya da içki içmesi gibi sebeplerle yoksulluğa düşmesi artık kendi kusurundan kaynaklanmaktadır. Böyle bir durumda da artık yoksulluk nafakasına hükmedilemez. Farklı bir örnekle devam edersek, bir dansçı ile evlenen adamın on beş yıl sonra zina yapması nedeni ile boşanmaları, kadının evlenme nedeni ile işe bırakması ve artık bu süre sonunda işe dönmesinin mümkün olmaması durumunda, kadının yoksulluğunu boşanma nedeni ile kabul etmek gerekmektedir. Ya da kişi kendi kusuruyla olmasa bile başka nedenlerle yoksulluğa düşebilir. Örneğin,eşin boşanma sonrasındayakalandığı bir hastalık nedeni ile yoksulluğa düşmesini boşanma nedeni ile düşülen yoksulluktan saymamak gerekir[68].

TMK. m. 175'te "…yoksulluğa düşecek taraf…" ifadesiyle boşanma anında ya da boşandıktan sonra ileride gerçekleşmesi muhtemel olan yoksulluğu da kapsadığı görülmektedir[69]. Yeter ki ilerde doğması muhtemel olan yoksulluk da boşanma nedeni

---

[66] Şimşek, s.46; Köseoğlu, Bilal, **Aile Mahkemelerinin İşleyişi**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005.

, s.147; Yavuz, s.258.

[67] İnal, s.896; Köseoğlu, Bilal, s.148; Serim, s.290; Kartoz, s. 22; Velidedeoğlu, s. 235; Doğanay, İsmail, **Nazari ve Tatbiki Muhtelif Nafaka Davları,** Ayyıldız Matbaası Ankara 1961, s. 140; Saleh, s.155; Hatemi/Kalkan/ Oğuztürk, **Aile Hukuku,** 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s.112; Oğuzman, Kemal/ Dural, Mustafa, **Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s.145.

[68] Doğanay, s.140.

[69] Ceylan, s.106; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, s.940; Uzun, s.34; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 70; Y. 2. HD. 01.12.1993 T. E. 1993/10786, 1993/11624 sayılı karar da boşanma davasında yoksulluğa düşmeyip, sonradan meydana gelen hadiseler ile yoksulluğa düşen kişinin artık yoksulluk nafakası talebinde bulunamayacağı

ile doğsun. Örneğin, eşlerden biri yaş ya da sağlık gibi nedenlerle çalışma yeteneğini kaybedebilmekte ve bunun sonucunda zaruri ihtiyaçlarını karşılayamayabilmekte. Bu durumda ise yoksulluk nafakasına hükmedilmesi gerekir[70].

Kişinin mecburi ihtiyaçlarını giderecek geliri varsa ya da bunu çalışarak karşılama imkanı varsa yoksulluk nafakasına hükmedilemez. Çünkü bu durumlar boşanma nedeni ile ortaya çıkmamıştır. Hatta kişi boşanma gerçekleştikten sonra çalışma yeteneğini kaybederse, beklenmedik olaylar nedeni ile yoksulluğa düşerse de bu nafakaya hükmedilemez[71]. Ancak YHGK.' un 18.11.1998 T. E.1998/10273, 1998/12393 sayılı kararında kişinin çalışma yeteneğine sahip olsa bile herhangi bir malvarlığı ya da geliri yoksa, lehine yoksulluk nafakasına hükmedilebileceğine karar verilmiştir[72]. Uygulamada özellikle kadınlar lehine çalışıp çalışamama yeteneğine bakmadan yoksulluk nafakasına hükmedilmektedir. Ruhi'nin savunduğu görüşe göre kadının çalışma yeteneğine bakmadan lehine yoksulluk nafakasına hükmedilmesi yanlıştır. Kadının çalışma yeteneğine bakılmalı, eğer çalışması sonucu yoksulluğu gideriliyorsa lehine yoksulluk nafakasına hükmedilmemelidir[73].

Yoksulluk nafakası talep eden eşin kendisine ait malvarlığının olması durumunda da her somut olaya göre ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Kişinin sahip

---

belirtilmiştir; Saleh, s.155; Y. 2. HD. 02.06.2003 T. E. 2003/7302, K. 2003/8076 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.42); Demir, s. 47.

70 Bozovalı, s.70.

71 Ergenekon, s.137.

72 Ceylan, s. 109; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.44.

73 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74.

olduğu malvarlığı, kendisini yoksulluktan kurtarmıyorsa, boşanma ile yoksulluğa düşecek eş lehine yoksulluk nafakasına hükmedilebilir[74].

Ülke şartlarında asgari ücretten az geliri olan kişilerin yoksul olduğu kabul edilmekle birlikte asgari ücretten fazla geliri olanların da bazı durumda yoksul olduğu kabul edilmektedir[75]. Buna karar verilmesi için somut olaya bakmak gerekir. Örneğin eşlerden birinin iki bin TL emekli maaşı olduğunu düşünelim. Diğerinin ise 10 bin TL maaşı ve üzerine kayıtlı birçok gayrimenkulü olduğu durumda diğer eşin boşanma nedeni ile hayat standartları önemli ölçüde değişeceğinden eşin emekli maaşı asgari ücretin üzerinde olsa da yoksulluğunun kabul edilmesi gerekir. Bu gibi durumlarda eşin boşandıktan sonra yaşadığı çevre, giderleri gibi unsurların dikkate alınması gerekmektedir. Yine eşlerin birbirlerine yakın gelirinin olması durumunda yoksulluk nafakasına hükmedilemez[76]. Örneğin iki eşin de geliri asgari ücret seviyesinde ise

---

[74] YHGK. 30.03.1994 T. E. 1994/2-915, K. 1994/173 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43); Demir, s. 49.

[75] Bulut, Harun, **Aile Hukukunda Velayet (Çocukla Kişisel İlişki Kurulması) ve Nafaka Davaları**, 2007, Beta Yayınları, s.103; Kılıçoğlu, Ahmet Mithat, **Medeni Hukuk Temel Bilgileri**, Gözden Geçirilmiş- Güncellenmiş 3. Bası, Ankara, 2013, Turhan Kitabevi, s. 170; Y. 2. HD. 13.04.2009 T. E. 2008/4558, K. 2009/7016 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 43; Uzun, s. 41.) Y. 2. HD. 28.04.2009 T. E. 2008/5481, 2009/8176 sayılı kararda ise kocanın işsiz ya da malvarlığının olmamasının aleyhine nafakaya hükmedilmesine engel teşkil etmeyeceği belirtmiştir. (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 342; Uzun, s.42); Serim, s.290; Arbek, s. 142; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43; Demir, s. 50.

[76] Bulut, s.103; Kılıçoğlu, Medeni Hukuk Temel Bilgiler, s. 170; Y. 2. HD. 13.04.2009 T. E. 2008/4558, K. 2009/7016 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 43; Uzun, s. 41.) Y. 2. HD. 28.04.2009 T. E. 2008/5481, 2009/8176 s. kararda ise kocanın işsiz ya da malvarlığının olmamasının aleyhine nafakaya hükmedilmesine engel teşkil etmeyeceği belirtmiştir. (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 342; Uzun,

yoksulluk nafakasına hükmedilmeyecektir. Ancak yoksulluk nafakası isteyen taraf asgari ücret düzeyinde, diğer taraf ise bu miktarın çok üzerinde bir gelire sahip ise bu durumda yoksulluk nafakasına hükmedilebilir. Kısacası bu durumda her olayın özelliğine göre karar vermek gerekmektedir[77]. YHGK. 01.05.2002 T. 2002/24-460 sayılı kararında asgari ücretle çalışan kadının yoksulluk sınırı altında olduğunu, bu nedenle kadın lehine yoksulluk nafakasına hükmedilmesi gerektiği görüşündedir[78]. Uygulamada birçok karar da bu yöndedir[79].Kısacası asgari ücret seviyesinde ya da asgari ücret seviyesinin üzerinde gelire sahip olunması yoksulluk nafakasına hükmedilmesi için engelleyici sebep değildir. Bu gibi durumlar nafaka miktarının belirlenmesinde ölçü alınmaktadır[80].

---

s.42.); Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43; Y. 2. HD. 30.05.2018 T. 2018/3224 E. 2018/6968 sayılı kararında kadının temizlik işinde çalıştığı ve erkekle yakın miktarda ve sürekli gelire sahip olduğu, bu nedenle boşanma ile kadının yoksulluğa düşmeyeceği kabul edilmelidir (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2hd-2018-3224.htm&kw=bo%C5%9Fanma+y%C3%BCz%C3%BCnden+yoksulluk#fm).

77 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43.

78 Ceylan, s. 109.

79 Şimşek, s. 46; Y. 2. HD. 10.10.1991 T. 9589-12321 sayılı kararda asgari ücretin altında geliri olan kişilerin yoksul olduğu kabul edilmiştir. Ancak asgari ücreti ölçü alan düşünce artık geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü uygulamada karşılaşılan somut olayların çözümünde yetersiz kalmıştır (Köseoğlu, s.148.). YHGK. 16.05.2007 T. E. 2007/2-275, 2007/275 sayılı kararda asgari ücretin üzerinde gelire sahip olunmasını yoksulluk nafakasına hükmedilmesi için yeterli olmadığı, kişilerin sosyal ve ekonomik yaşamının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. (Uzun, s.31); Y. 2. HD. 08.05.2014 T. E. 2014/6320, K. 2014/10723 (Demir, s. 50).

80 YHGK.07.10.1998 gün, 1998/2–656 E, 1998/688 K. ; Y. 3. HD. 13.02.2018 T. 2018/330 E. 2018/993 K. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2018-330.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+YOKSULLU%C4%9EUN+ORTADAN+KALKMASI#fm).

Boşanma sonucu lehine yoksulluk nafakasına hükmedilen tarafın, geçimini karşılayacak düzeyde işe girmesi durumunda ve bir süre sonra bu işten çıkması halinde ne olacaktır? Boşanma sonucu lehine yoksulluk nafakası hükmedilen tarafın, işe girmesi ve bu iş sonucu geçimini karşılayabilmesi halinde yoksulluk nafakasının kesileceği konusunda şüphe yoktur.[81] Burada cevap aranan soru kişinin işten çıkması halinde tekrar yoksulluk nafakasına hükmedilip hükmedilemediğidir. Bu konuda uygulamada ve doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. YHGK. 01.02.1995 T. E. 1994/2-758, 1995/29 ve "Yargıtay 2. HD. 21.11.1995 T. E. 1995/11857, 1995/12547"[82] sayılı kararlarında yoksulluk nafakası almakta iken, geçimini sağlayacak bir işe giren bir kişinin bir süre sonra o işten çıkması halinde tekrar yoksulluk nafakası isteyemeyeceği belirtilmiştir. Hatta kişi işten çıkarılmış olsa bile tekrar yoksulluk nafakası isteyemez.Bir başka kararında ise yoksulluk nafakası almakta iken, işe girip kendi isteği ile işten çıkan eş lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemeyeceği belirtilmiştir[83]. Doktrinde ise kanunda belirtilen zamanaşımı süresinin dolmaması şartı ile tekrar yoksulluk nafakasının istenebileceği öne sürülmüştür. Aksi durumda lehine yoksulluk nafakasına hükmedilen tarafın çalışmayı seçip, herhangi bir nedenle işten ayrılması halinde tarafın çalışmayı seçmesinden ötürü cezalandırıcı bir sonuç doğurur[84]. Bizce burada dikkate alınması

---

81 YHGK. 28.02.2007 T. E. 2007/3-84, 2007/95 sayılı kararında kişinin boşandıktan sonra asgari ücretli bir işe girmesi halinde, kazancının geçimini sağlayıp sağlayamadığına bakılması gerektiği, eğer geçimini sağlayamaması durumunda ise yoksulluk nafakasının kesilmemesi gerektiğini belirtmiştir. (Uzun, s.34.). Y. 3. HD. 7.09.2015 T. E. 2015/9825, K. 2015/13574 sayılı kararında lehine yoksulluk nafakası hükmedilen eşin, sonradan asgari ücretli bir işe girip çalışmasının yoksulluğunu ortadan kaldırmayacağı, günümüz ekonomik koşullarında lehine hükmedilen nafaka ile geçinmesinin mümkün olmayacağı belirtilmiştir (http://kazanci.com.tr/gunluk/3hd-2015-9825.htm).

82 Ceylan, s.109; Uzun, s.37.

83 Y. 2. HD. 05.05.2014 T. E. 2014/58, K. 2014/10282 (Demir, s. 52).

84 Ceylan, , s.109; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 71; Y. 2. HD. 21.11.1995 T. E. 1995/11857, K. 1995/12547 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka

gereken husus, lehine yoksulluk nafakası hükmedilen tarafın işten ayrılış nedenidir. Kişi eğer işten keyfi arzuları nedeni ile ayrıldıysa ve bu nedenle yoksulluğu devam ediyorsa tekrar yoksulluk nafakasına hükmedilmemelidir. Yargıtay da yargılama esnasında, işyerinden kendi isteği ile ayrılan taraf lehine yoksulluk nafakasına hükmedilmeyeceği görüşündedir[85]. Aksi durumda diğer tarafın mağduriyeti ortaya çıkacaktır. Eğer ki elinde olmayan sebeplerle işten ayrıldıysa bu durumda yoksulluk nafakasına tekrar hükmedilebilmelidir. Hatta mağduriyet yaratılmaması için nafaka isteme süresi bile dikkate alınmayabilir.

Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için, tarafların boşanma davası sırasındaki olanaklarının gözetilmesi gerektiğinden yukarıda bahsetmiştik. Yani boşanma davası sırasında meydana gelecek değişikler nafakaya hükmedilmesi için önem arz etmektedir. Ancak sırf nafaka alabilmek için kişinin işten ayrılması ise iyiniyet kuralları ile bağdaşmamaktadır. Bu nedenle bu kişi lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez[86].

Hukuku, s.43) s. kararın muhalefet şerhinde de yoksulluk nafakasının istenebileceği belirtilmiştir. Ruhi' de kanunda belirtilen zamanaşımı sürelerine uymak kaydı ile yoksulluk nafakasının istenebileceği görüşündedir.

85 Y. 2. HD. 5.03.1997 T. E. 14723, K. 2377 (Ceylan, s.109); Y. 2. HD. 11.06.2009 T. E. 2008/8976, 2009/11414 K. (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı ÜlkelerdeTahsili s. 335; Uzun, s.42); Y. 2. HD. 9.9.2013 T. 2013/14174E. 2013/20216 sayılı kararda kadının yargılama esnasında işten ayrılmasının kendi isteği ile mi olduğu yoksa işverenin çıkartmasıyla mı olduğu araştırılmadan yoksulluk nafakasının kabulü doğru değildir. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2hd-2013-14174.htm&kw=kendi+istemi+ile+mi+i%C5%9Ften+ayr%C4%B1ld%C4%B1%C4%9F%C4%B1+yoksulluk+nafakas%C4%B1#fm). Ergün ise, işe girmesi sonucu yoksulluğu ortadan kalkan eski eşin, işinden ayrılmak zorunda kalması nedeni ile yeniden yoksulluğa düşerek nafaka talep edemeyeceğini savunmaktadır. Bkz. Ergün, s.1241.

86 Şimşek, s.46.

Yoksulluk nafakası talep eden eşin kolayca iş bulabilecek bir mesleği varsa ve kişi sırf yoksulluk nafakası alabilmek için işe girmiyorsa yine lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez[87].

Boşanmanın mali sonuçlarından olan maddi ve manevi tazminat kusurlu olan taraftan istenebilmektedir. Maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi durumunda, lehine tazminat hükmedilen tarafın ihtiyaçları bu tazminatlarla sağlanabiliyorsa yine yoksulluk nafakasına hükmedilemez[88]. Maddi veya manevi tazminata hükmedilmesi kusur şartına bağlandığından kusurun oranına göre bu tazminatlar azalabilir. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için ise daha az kusurlu olmak yetmektedir. Kusurun oranına göre maddi veya manevi tazminatın azaldığı durumlarda ise, yoksulluk nafakasının oranı artmaktadır[89].

Boşanmanın mali sonuçlarından biri de mal rejimi tasfiyeleridir. Biz tezimizin konusu yönünden burada sadece edinilmiş mallara katılma rejimi[90] üzerinde duracağız. Edinilmiş mallara katılma rejimi TMK. m.218 uyarınca edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsamaktadır. Edinilmiş mal her eşin evlilik birliği süresince emeklerinin karşılığında edindikleri mallardır. Aksi ispatlanmadıkça eşlerin evlilik birliği içinde edindikleri mallar edinilmiş mal sayılmaktadır. Boşanma halinde ya da evliliğin başka bir nedenle sona ermesi halinde dava tarihinden itibaren edinilmiş

---

87 Şimşek, s.46; Bulut, s. 104; Demir, s. 52.

88 Uzun, s.42; Ergenekon, s.136; Serim, s.291; Arbek, s. 139-140; ;Oğuzman/ Dural s.146; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.44; 25.11.20009 T. E. 2009/2-500 K. 2009/557 (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2009-2-500.htm&kw=E.+2-275,+k.+`2007/275`#fm).

89 Ergenekon, , s.136; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 74; Oğuzman/ Dural s.146.

90 Daha detaylı bilgi için bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu Katkı Katılma Alacağı, 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014.

mallara katılma rejimi sona erecektir. Eşler de edinilmiş malları paylaşmaktadırlar. Edinilmiş malların paylaştırılması ile eski eşin yoksulluğu ortadan kalkıyorsa artık yoksulluk nafakasına hükmedilmemelidir[91].Hakim edinilmiş mal paylaşımı sonucu tarafların yoksulluğunun giderilip giderilmediğini ayrıca değerlendirmelidir[92].

Yine boşanma nedeni ile yoksulluğa düşen tarafın yoksulluğu, başka nafakalarla ya da gelirlerle giderilebiliyorsa yoksulluk nafakasına hükmedilemez[93].Yargıtay 2. HD. 19.02.1990 T. 10680-1999 sayılı kararında ise boşanma sonucunda yoksulluğa düşecek tarafın, hısımlarından nafaka alma hakkı olsa da eski eşinden yoksulluk nafakası isteyebileceği görüşündedir[94]. Yoksulluğa düşecek tarafın başka geliri ya da emekli maaşının olması yoksulluk nafakası istemine engel değildir. Önemli olan bu gelirlerin kişinin yoksulluğunu ortadan kaldırıp kaldırmadığıdır[95]. Yargıtay da bazı kararlarında SSK [96] veya BAĞKUR[97] maaşı olanları yoksulluğa düşmüş olarak kabul etmemektedir[98].Yargıtay yoksulluk nafakasına hükmederken lehine yoksulluk nafakası ödenecek kişinin daha önceden dul ve yetim maaşı da alıyor olmasını, yoksulluk

---

91 Uzun, s.52.

92 Serim, s.290.

93 Ergenekon, s.136, İnal, s.896; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.43.

94 Ceylan, s. 109; Dural; Gümüş; Öğüz, s.147; Y. 2. HD. 29.02.1990 T. E. 1989, K. 10680 s. kararı (Bulut, s. 104;Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 71; Kartoz, s. 21)

95 Y. 2. HD. 31.03.1992 T. E. 1992/ 1926, K 1992/3800 (Dural/ Mustafa/ Gümüş/ Öğüz, s.147; Kartoz, s. 22); Y. 2. HD. 11.04.2002 T. E. 2004/2481, K 2004/5110; Y. 2. HD. 09.07.2009 T. E.2008/11458, K. 2009/13696 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 44, 328; Uzun, s.42.); Kılıçoğlu, A. Mithat, Aile Hukuku, s. 170; Kartoz, s. 23; Y. 2. HD. 10.04.2014 T. E. 2013/106, K. 2013/4541 (Demir, s. 51).

96 Y. 2. HD., 25.12.2002 T. E. 13554, 14829 K. (Arbek, s. 142; Gençcan, s. 964).

97 Y. 2. HD., 01.10.2002 T. E. 10258, 11123 K. (Arbek, s. 142; Gençcan, s. 965).

98 Arbek, s. 142; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.44.

nafakasının kaldırılması için yeterli görmemiştir[99]. Yine nafaka isteyen tarafın lehine emekli maaşı, ssk prim ödemeleri, yetim aylığı gibi koşulların oluştuğu halde ilgili eşin başvurusu olmadığı için alınamaması durumunda eşin iyiniyeti sorgulanmalıdır. Sırf diğer tarafı zarara uğratmak amaçlı başvuru yapılmamışsa lehine yoksulluk nafakasına hükmedilmemelidir[100].

Nafaka talebinde bulunan tarafın geçimini sağlayamaması gerekir. Bu da çoğu zaman talepte bulunan eşin bir işinin ya da gelirinin olmaması ile mümkün olmaktadır. Talepte bulunan tarafın ailesinin geliri ise buna etken değildir. Ailesi zengin olsa bile yoksulluk nafakasına hükmedilebilir. Bu kişinin kendi geliri değildir[101]. Ancak miras kalması halinde durum farklılaşır. Kişinin bu durumda yoksulluğa düşmeyeceği anlaşılırsa yoksulluk nafakasına hükmedilemez[102].

---

[99] Y. 3. HD. 09.03.2004 T. E. 2004/1827, K. 2004/1802 (http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=3287) yoksulluk nafakasına hükmedildiği sırada, eşin dul ve yetim maaşını aldığının bilindiği, bu maaşın yoksulluğunu gidermediği gerekçeleri ile yoksulluk nafakasının kaldırılması istemi reddedilmiştir.

[100] Şimşek, s.46; YHGK. 16.05.2007 T. E. 2007/2-275, 2007/275 sayılı kararında da yaşlılık aylığı alınması, yoksulluk nafakası alınmasına engel tekil etmeyeceği belirtilmiştir (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/hgk-2007-2-275.htm).

[101] Şimşek, s.46; Ergün, s. 1242; Uzun, s.32.

[102] Şimşek, s.46; Ergün, s. 1242; Y. 2. HD. 22.07.2009 T. E. 2008/12689, 2009/14769 s. kararında kişi adına kayıtlı taşınmaz ya da anne babadan miras yoluyla intikal eden taşınmazların olmasının yoksulluk nafakasına tek başına engel olamayacağı, bunun için taşınmazların hisse oranları, gelirlerinin araştırılıp kişinin bunlarla geçimini sağlayıp sağlayamayacağı, bunun sonucunda kişinin yoksulluğa düşüp düşmeyeceğinin araştırılması gerektiği belirtilmiştir. Y. 2. HD. 05.05.2008 T. 2007/8729 E., 2008/6468 s. kararı da aynı yöndedir. (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.325-359; Uzun, s.32.) ;Kartoz, s. 23.

Boşanma davası sırasında koca askerde ise, koca aleyhine yoksulluk nafakasına hükmedilemez. Bu süre askere alındığı süre ile terhis tarihi arasındaki süreyi kapsamaktadır.[103]

Yargıtay 2. HD. "15.02.1996 T. E. 858, 1592 sayılı kararında" evlilik birliği içinde de yoksul olan kişinin, boşanma yüzünden yoksulluğa düşmeyeceğinden lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemeyeceği belirtilmiştir[104].

Kendisinden yoksulluk nafakası istenen tarafın ekonomik durumu buna elverişli olmalıdır. Zira yoksulluk nafakasına hükmedilmesinde veya miktarının belirlenmesinde nafaka borçlusunun ekonomik durumunun büyük bir önemi vardır. Kişinin ekonomik durumuna göre çok büyük miktarlarda nafakaya hükmedilebileceği gibi hiç nafakaya da hükmedilmeyebilir[105]. Bu kişinin de yoksul olması, çalışacak durumunun olmaması gibi durumlarda aleyhe yoksulluk nafakasına hükmedilemez[106].

Yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin başkaca geliri olmamakla birlikte oturduğu evin kendisine ait olması halinde ise somut olaya bakılarak karar verilmelidir. Örneğin evin değeri, oturulabilecek üç dört dairenin alınmasına elverişli ise yoksulluk nafakasına hükmedilmeyebilir[107]. Burada diğer evlerden gelen gelirin kişinin geçimini

---

[103] Yargıtay 2. HD. 15.04.1998 T. E. 2873, K.4893 (Ceylan , s.109.) Şimşek, ise kocanın zorunlu askerlik sırasında başka geliri yoksa aleyhine nafaka kararı verilemeyeceğini, askerliğin bedelli yapılması halinde ise aleyhe nafaka kararı verilebileceğini savunmaktadır. Bkz. Şimşek, s.41-46.

[104] Ceylan, s.109; Şener, Esat, **Uygulamada ve Teoride Her Yönü İle Boşanma**, İkinci Bası, Seçkin Yayınevi, Mayıs, 1997, s.586.

[105] Köseoğlu, Bilal, s149.

[106] Şimşek, s.46; "Y. 2. HD. 01.03.1999 T. E. 1999/660, K. 1999/1962 s." kararda da kendisi yoksul olan kocanın aleyhine yoksulluk nafakasına hükmedilemeyeceği belirtilmiştir Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.71,

[107] Şimşek, s.47.

sağlayıp sağlayamadığına da dikkat edilmesi gerekir[108]. Yine Köseoğlu'na göre nafaka borçlusunun evi yok ancak geliri varsa, nafaka alacaklısının ise evi var geliri yoksa yoksulluk nafakasına hükmedilmemesi gerekir[109].

C. Eş Nafaka Talebinde Bulunmalıdır

Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için, talepte bulunan eşin istekte bulunması şarttır[110].TMK. m. 175'te de boşanma halinde tarafların nafaka 'isteyebileceği' açıkça düzenlenmiştir[111].Hakim yoksulluk nafakasına kendiliğinden hükmedemez[112].Davalı tarafın yoksulluk nafakası ödemeyi kabul etmesi halinde dahi davacının isteği yoksa yoksulluk nafakasına hükmedilemez[113].

---

[108] Ergün, s. 1242.

[109] Köseoğlu,.148.

[110] Y. 2. HD. 02.06.1997 T. E. 1997/5221, K. 1997/6280 (Bulut, s.101); Yavuz, s.258; Şimşek , s.44; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.146; Ceylan, s.106; Ruhi, s.78; Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, s. 171; Serim, s. 288; Arbek, s. 140; Başaklar, s. 87; Doğanay, s.140; Saleh, s.156; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.46; Demir, s.44.

[111] Bozovalı, s.70; Serim, s. 288; Arbek, s. 140; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.46; Demir, s.44; Atar, s.258.

[112] İnal, s.124; Bozovalı, , s.70; Yavuz, s.258; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 171; Y. 2. HD. 12.04.1999 T. E. 1999/14332, K. 1685 (Köseoğlu, s.150). Y. 2. HD. 13.09.1937 T. E. 1937/2964, K. 3106 (Öztan, Aile Hukuku, s.498); Ertürk, , s. 378; Y. 2. HD. 24.09.1998 T. E. 1998/8358, K. 9790 (Akıntürk / Karaman Ateş), s. 303; Şimşek, s.44; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.146; Ceylan, s.106; Y. 2. HD. 03.06.2009 T E. 2008/8179, K. 2009/10706 (Uzun, s.58); Arbek, s. 140,141; YHGK. 27.02.2002 T. E. 2002/2-116, K. 2002/124 (Ruhi, s.78); Serim, s. 288; Doğanay, s.140; Saleh, s.156; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.45; Demir, s.44.

[113] Y. 2. HD. 27. 22.1998 T. E. 1998/10875, K. 1998/12825 (Ruhi, s.79); Ruhi, YargıtayİçtihatlarıylaNafaka Hukuku, s.47; Demir, s.46.

Yoksulluk nafakası talebinde bulunulmuşsa hakim bununla ilgili bir karar vermek zorundadır. Bu kararın olumlu ya da olumsuz olması fark etmemektedir[114].

İsteğin yazılı ya da sözlü olmasının önemi olmamakla birlikte isteğin sözlü olması halinde duruşma tutanağına geçirilmesi gerekmektedir. İsteğin yazılı olmasının şart olmaması nedeniyle dava dilekçesinde belirtilmesi de gerekmemektedir[115]. Sırf talebin sözlü olması nedeni ile talep reddedilemez[116].

Yoksulluk nafakası isteminde bulunurken miktarının ve niteliğinin de belirtilmesi gerekmektedir. Aksi durumda yoksulluk nafakası isteğinin olduğundan bahsedilemez. Uygulamada genellikle miktarı belirtilmekte ancak niteliği belirtilmemektedir. Oysa yoksulluk nafakasına hükmedilmesi için hem miktarı[117]hem de niteliği[118] açıkça belirtilmelidir. Açıklığın olmadığı durumda ise hakim taraflara soru sorarak ya da başka şekilde istenen nafakanın yoksulluk nafakası olup olmadığını açıklığa kovuşturmalıdır[119]. Aynı şekilde nafakanın miktarı da açık değilse hakim bunu

---

[114] Y. 2. HD. 12.05.2014 T. E. 2014/363, K. 2014/1096425 (Demir, s.45).

[115] Y. 2. HD. 12.04.1977 T. E. 1977/1978, K. 1977/3081 (Bulut, s.101; İnal, s.126); Y. 2. HD. 19.02.1990 T. E. 1990/12474, K. 2077 (Köseoğlu, s.150); Ergün, s.1239; YHGK. 22.12.2010 T. E. 2010/2-649, K. 2010/ 683 (Uzun, s.60; Saleh, s.155); Y. 2. HD. 24.05.1990 T. E. 1990/12, K. 1990/5243; YHGK. 30.05. 1990 T. E. 1990/2-223 K. 1990/334 (Ruhi, s.78); Serim, s. 289; Kartoz s. 34; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.45.

[116] Serim, s. 289.

[117] Y. 2. HD. 02.02.1997 T. E. 1997/6737, K. 1997/7334 (Ruhi, s.78); Özuğur, s.1009; Saleh, s.156; Demir, s.45.

[118] Y. 2. HD. 21.11.2000 T. E. 2001/1188, K.2001/3037 (Ceylan, s.106). Y. 2. HD. 02.02.1997 T. E.1997/6737, K.1997/7834 (Ceylan, Ebru, s.106).

[119] Bkz. 6100 s. HMK m. 31, Ergün, s.1240; Y. 2. HD. 09.11.1998 T. E. 1998/10496, K. 1998/11998 (Ceylan, s.106). Ruhi, **Türk Hukukunda** Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.78. Y. 2. HD. 09.11.1998 T. E. 1998/10496, K. 1998/11998 kararda yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için miktarının da belirtilmesi gerektiği kaleme alınmış, muhalefet şerhinde ise

taraflara soru sorarak açıklığa kavuşturmalıdır[120]. Yargıtay'ın kararında ise boşanmaya hükmedilmesi konusunda dava açıldığı ve dilekçede miktarı belirtilerek nafaka talebinde de bulunulduğu halde, bahsedilen nafakanın yoksulluk nafakası olduğunun kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir[121]. Yine açıkça 'yoksulluk nafakası' belirtilmemiş olsa da bu anlama gelebilecek ifadelerin bulunduğu durumları da Yargıtay yoksulluk nafakası olarak kabul etmektedir[122].

Yoksulluk nafakası talebinde bulunan eş, dava sırasında yalnızca tedbir nafakası talebinde bulunmuşsa, hakim davadan sonra yoksulluk nafakasına hükmedemez. 6100 sayılı HMK.m. 26 gereğince hakim taleple bağlıdır. Talepten fazlasına hükmedemez[123].

Daha önceden ret ile sonuçlanan bir boşanma davası sırasında, yoksulluk nafakası talep edilmiş olması, daha sonra tekrar açılan boşanma davasında istenilen tedbir nafakasının yoksulluk nafakası olarak değerlendirilmesini Yargıtay doğru bulmamıştır[124]. İkinci dava artık yeni bir davadır. Reddedilen davadan bağımsız nitelikte olup, talepler de ayrı değerlendirilmelidir.

---

miktarının belirtilmediği yoksulluk nafakasının istemde bulunulmamış sayılmasını gerektirmediği, hakimin açıklattırmasının gerekli olduğu kaleme alınmıştır. Ruhi de usul ekonomisi ve adaletin tecellisi bakımından muhalefet şerhine katılmaktadır. Bkz Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.79; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.47; Demir, s.45.

[120] Y. 2. HD. 03.05.2001 T. E. 2001/5519, K. 2001/6977 (Uzun, s. 59, http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=3287), Demir, s.45.

[121] Y. 2. HD. 27.02.2003 T. E. 2003/1234, K. 2003/2649 (Bulut, s.101).

[122] Arbek, s.47; Şimşek, s.44; Uzun, s.59,60; Demir, s.44.

[123] Demir, s.46.

[124] Y. 2. HD. 08.05.2014 T. E. 2013/25854, K. 2014/10630 (Demir, s. 47).

Yoksulluk nafakasıdavadan önce ya da sonra istenebilmektedir[125]. Boşanma davası içinde istenen yoksulluk nafakası boşanma davasının fer'isidir.Boşanma davası derdest iken, nafakanın ayrı bir dava ile istenmesi nedeniyle davanın reddi ise Yargıtay'ca bozma sebebidir[126].Boşanma davası kesinleştikten sonra istenen yoksulluk nafakası ise ayrı bir dava ile istenir[127]Dava içinde istenen yoksulluknafakası harca tabi olmamakla birlikte, boşanma davası sonrası istenen yoksulluk nafakası ayrı bir dava olduğundan harca tabidir[128]. Yine boşanma davası içerisinde istenen yoksulluk nafakası için maktu vekalet ücreti dışında başka bir vekalet ücretine hükmedilmez. Boşanma davası devam ederken ayrı bir dava ile istenen yoksulluk nafakası için ise nispi vekalet ücretine takdir edilmelidir[129].Dava sırasında yapılan talep için hakim bir karar vermek zorundadır[130].Hakim boşanmaya karar verdiği karar da yoksulluk nafakası ile ilgili de hüküm kurmak zorundadır[131].Boşanma kararı kesinleşmeden bağımsız bir dava olarak açılan nafaka davası ise, ya boşanma davası ile birleştirilmeli ya da boşanma davasının sonucu beklenmelidir. Yine bağımsız olarak açılan nafaka davasının sonuca bağlanabilmesi için boşanma davası dosyası kusur yönünden incelenmelidir. Zira

[125] Y. 2. HD. 08.11.1985 T. E. 1985/7166, K. 1985/7995 (Bozovalı, s.70; İnal, s.126); İnal, s.124; Bulut, s.101; Köseoğlu, s.150; Şimşek, s.44; Dural/Öğüz/ Gümüş, s.146; Ceylan, s.106; Doğanay, s.141.

[126] Y. 2. HD. 25.03.1990 T. 597/3290 (Kartoz s. 34).

[127] Y. 2. HD. T. 04.03.1998, E. 1421, K.2560 (Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.147); Kartoz s. 34; Özuğur, s.1008.

[128] Ergün, s.1240; Şimşek, s.44; Kartoz s. 34; Özuğur, s.1008; Ruhi, Yargıtayİçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.111; Demir, s. 121. Nafaka davalarında harç miktarı, nafaka isteyene kolaylık sağlamak amacı ile özel olarak düzenlenmiştir. Kural olarak davalarda harç miktarı binde 68,31 iken, nafaka davalarında bu oran binde 11,38' dir. Bkz. Demir, s. 121.

[129] Kartoz s. 37; Özuğur, s.1008; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.112; Demir, s.124.

[130] Y. 2. HD. 15.01.1985 T. E. 1985/10793, K. 1985/161 (Bozovalı, s.70).

[131] Serim, s. 289.

yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için talepte bulunan eşin kusurunun daha ağır olmaması gerekmektedir[132].

Yoksulluk nafakasına hükmedilmesi halinde ise boşanma davasının kesinleştiği tarih, nafakanın verilmesi gerektiği sürenin başlangıcı olur[133].

Boşanma davası kesinleşip, boşanma dışında başka nedenlerle[134] Yargıtay'da bozulabilir. Bu gibi durumlarda ise artık yoksulluk nafakası ayrı bir dava ile istenmelidir[135].

Anlaşmalı boşanma halinde ise yoksulluk nafakası konusunda da anlaşılıp, boşanma sırasında yoksulluk nafakasına hükmedilebilir. Hakim tarafların anlaştıkları hususlar üzerinde değişiklik yapabilmekle birlikte yoksulluk nafakası kamu düzenini ilgilendiren hususlardan olmadığından hakim bu hususta değişiklik yapamaz. Tarafların uyumlu irade beyanlarını imzaladıkları takdirde hakim taraf iradelerini dikkate almalıdır[136]. Yargıtay böyle bir anlaşmanın olmadığı hallerde ise sonradan yoksulluk nafakasına hükmedilemeyeceği görüşündedir[137]. Yine hak sahibi olan tarafın yoksulluk

---

[132] Ergün, s.1241; Kartoz s. 34.

[133] Bozovalı, s.70; Ergün, Zafer, s.1240; Kartoz s. 38; Başaklar, s.87; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48.

[134] Örneğin; tazminat, tedbir nafakası gibi nedenlerle bozulabilir. Bkz. Özuğur, s.1008.

[135] Ergün, s.1240; Şimşek, s.44; Ruhi, s.83.

[136] Köseoğlu, s.151; Arbek, s. 145.

[137] Y. 2. HD. 07.03.1997 T. E. 1032, K. 2584 (Ceylan, 109; Öztan, Aile Hukuku, s.498; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.80; Arbek, s. 144); Y. 3. H.D, 26.2.2004; 889/1319 (Atar, s. 258); (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.80); Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.47; Ertürk, s. 378; Uzun, s.61,93; Ertan , Öztan ve Uzun' a göre ise karar isabetsizdir. Çünkü taraflar boşanma davası kesinleştikten sonra maddi ve manevi tazminat, yoksulluk nafakası talep edebilmektedir. Her ne kadar eski eşin boşanma davası sırasında yoksulluk nafakası talep etmemesi dava sırasında yoksul

nafakası istemediğini açıkça belirtmesi durumunda da sonradan yoksulluk nafakasına hükmedilemez[138]. Tarafların anlaşmaları boşanma halinde yoksulluk nafakası konusuna hiç değinmedikleri halde de taraflar artık talep hakkını kaybeder. Çünkü boşanma kararının kesinleşmesi ile boşanma ve onun fer'i sonuçları kesinlik kazanır[139]. Tarafların anlaşmada açıkça yoksulluk nafakası haklarını saklı tuttukları durumda ise artık daha sonradan yoksulluk nafakası istenebilir[140].

Nafaka talep eden eski eşin bu davadan feragat etme hakkı vardır[141]. Davadan feragat etmesi halinde ise yeniden yoksulluk nafakası isteyemez[142].Buradaki feragat

---

olmadığını gösterse de bu kesin karine değildir. Eski eş yoksulluğunu ispatlamak suretiyle, nafaka talebinde bulanabilmelidir. Aksi görüş maddenin amacına ters düşmektedir. Bkz. Öztan, Aile Hukuku, s.498

138 Y. 2. HD 15.12.1997 T. E. 1997/13591, K. 1997/13691 (Öztan, Aile Hukuku, s.497); Y. 2. HD. 28.04.2009 T. E. 2009/6942, K. 2009/ 7526 (Uzun, s.61); Şimşek, s.44; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili,s.80; Arbek, s. 144-145***;*** Demir, ileride şartların beklenmeyecek ölçüde değişmesi halinde, tarafların hakimin müdahalesini isteyebileceği görüşündedir. Bkz. Demir, s.80.

139 Y. 2. HD. 10.05.2001 T. E. 2001/5880, K. 2001/7315 (Ruhi,Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.80; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.47); Atar, s. 258.

140 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.47; Demir, s.80.

141 Y. 2. HD 16.11.1994 T. E. 1994/11906, K. 1994/12617 (Öztan, Aile Hukuku, s.497)

142 Y. 2. HD 01.07.1997 T. E. 1997/5825, K. 1997/7678 (Öztan, Aile Hukuku, s.497; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.80); Ertürk, s. 378; Şimşek, s.44; Y. 2. HD. 25.02.2009 T. E. 2008/1022, K. 2009/3213 (Uzun, s.58). Y. 3. HD. 15.06.2006 T. E. 2006/4831, K. 2006/7861 Sayılı kararda ise geleceğe yönelik nafaka talebinden feragatin tarafları bağlamayacağı belirtilmiştir (Uzun, s.58); Demir, s. 47.

doğmamış bir haktan feragat niteliğinde olmadığından artık yoksulluk nafakası talebinde bulunulamaz[143].

Boşanma davası sırasında istenen yoksulluk nafakasının reddedilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde artık yoksulluk nafakası istenemez[144].

Taleple bağlılık ilkesi gereği istenen yoksulluk nafakası miktarından fazlasına hükmedilemez[145]. Yine yoksulluk nafakası isteminde bulunulmuşsa, bunun yerine maddi tazminata hükmedilemez[146]

Son olarak yoksulluk nafakasını hem kadın hem erkek talep edebilir. Bu eşitlik hakkının bir gereğidir[147].

D. Nafaka Talep Eden Eşin Kusuru Ağır Olmamalıdır

Yoksulluk nafakası talep eden tarafın kusursuz olması ya da en azından diğer eşin kusurundan daha ağır olmaması gerekmektedir[148].Kusurunun daha ağır olması

---

[143] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.80; Y. 3. HD. 09.10.2006 T. E. 2006/11111, K. 2006/12562 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48); Demir, s. 47.

[144] Şimşek, s.44.

[145] Bkz. 6100 sayılı HMK m. 26; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.78. Y. 2. HD. 07.02.2002 T. E. 2002/458, K. 2002/1493 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.79).

[146] Y.2. HD. 12.10.1992 T. E. 1992/9035, K. 1992/9435 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.79).

[147] Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.147; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 171.

[148] Bulut, s. 102; Hatemi, Aile Hukuku, s.118; Bozovalı, s. 68; Uzun, s. 53; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 171; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74; Yargıtay 2. HD. 08.03.2002 T. 2266/3207 (Özuğur, s.1009; Ceylan, s. 110); Y. 2. HD. 06.02.2003 T. E. 2003/510, K. 2003/1732 (Ceylan, s. 110); Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 147; Şimşek, s. 45; Akıntürk,

halinde ise lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez[149]. Kusuru daha ağır olan tarafın boşanma sonucunda yoksulluğa düşmesi bu sonucu değiştirmez[150].

Kusur araştırması ise mahkemece yapılmalıdır. Aksi durum Yargıtay'ca bozma sebebi olarak görülmektedir[151]. Her somut olayın özelliğine göre ayrı ayrı kusur araştırması yapılmalıdır[152]. Kusurun yanlış tespit edilmiş olması, buna dayalı maddi, manevi tazminat, nafaka miktarının belirlenmesi gibi konularda da yanlışlık yapılması sonucunu doğurur. Bu da hak kayıplarına neden olur. Bu nedenle kusurun tespiti çok iyi yapılmalıdır[153].

Aleyhine yoksulluk nafakası hükmedilen tarafın ise kusurlu olması gerekmemektedir[154]. Kusursuz da olsa şartların gerçekleşmesi halinde aleyhine

---

Karaman, s.303; Köseoğlu, s. 149; Zevkliler/ Acabey,/ Gökyayla, s. 941; Yavuz, s.265; Ergün, s. 1242; Serim, s. 291; Darende, Yeliz, "**Asgari Ücretle Çalışıyor Olmak Yoksulluk Nafakası Bağlanmasına Engel Midir?**", http://www.turkhukuksitesi.com/makale_545.htm , Er. T.: 17.09.2012.

; Kartoz, s. 25; Özkan, Hasan, **Açıklamalı- İçtihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı,** s.750**,** ikinci Bası, Legal Yayıncılık, Ocak 2005; Köprülü, Bülent/ Kaneti, Selim, **Aile Hukuku,** 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989,s. 195; Saleh, s.156; Hatemi/Kalkan/Oğuztürk, s.112; Oğuzman/ Dural s.145; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.44; Demir, s. 54.

149 Y. 2. HD. 12.05.1998 T. E. 1998/3495, K. 1998/5750 (Ceylan, s. 110); Y. 2. HD. 03.05.2011 T. E. 2010.76706, K. 2011/7565 sayılı kararda daha ağır kusurlu olan kadın lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemeyeceği kaleme alınmıştır (Uzun, s. 53). Ertürk, s.378; Ergün, s. 1242; Bozovalı, s. 68; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74; Özuğur, s.1009; Saleh, s.156; Demir, s. 54.

150 Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 147; Demir, s. 54.

151 Kartoz, s. 25.

152 Saleh, s.157.

153 Y. 2. HD. 13.02.2014 T. E. 2014/1540, K. 2014/2768 (Demir, s. 58).

154 Ceylan, s. 110; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 147; Akıntürk,/ Karaman, s.303; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, s. 938; Öztan, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 482; Yavuz, s.265; Uzun, s. 53;

yoksulluk nafakasına hükmedilebilir[155]. Aleyhine yoksulluk nafakasına hükmedilmesi istenen tarafın akıl hastası olması durumunda ise akıl hastası eşin geliri önem taşımaktadır. Akıl hastası eşin yeterli geliri varsa, diğer koşullar da sağlanıyorsa yoksulluk nafakasına hükmedilebilir[156].Yine eşlerin bir tarafın akıl hastası olması nedeni ile boşanmaları halinde de akıl hastası eş diğer koşulların da bulunması halinde diğer eş kusursuz da olsa ondan nafaka talep edebilir. Burada boşanmanın akıl hastası eşin hastalığı nedeni ile olmasının önemi bulunmamaktadır[157]. Yoksulluk nafakasında amaç davalı taraf aleyhinetazminat yükletilmek değil, boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek tarafa ahlaki ve sosyal düşüncelerle yardım etmektedir[158].

Tarafların kusurunun eşit olması halinde yoksulluk nafakasına hükmedilebilir mi? Bu konuda Medeni Kanunu'nda bir düzenleme mevcut değildir. Yoksulluk nafakasının temelinde sosyal yardımlaşma düşüncesi bulunduğundan tarafların kusurları eşit de olsa yoksulluk nafakasına hakkaniyet gereği hükmedilmelidir. Kusurların eşit olmasına rağmen, istemde bulunan taraf gerçekten yoksulluğa düşecek ise lehine

---

Ergenekon, s.136; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 171; Serim, s. 292; Kartoz, s. 25; Özuğur, s.1008; Köprülü; Kaneti, s.194; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.44.

155 Ertürk, s.378; Ergün, s. 1242; Bulut, s. 102; Bozovalı, s. 68; ; Uzun, s. 53; ; Ergenekon, s.136; Serim, s. 292; Velidedeoğlu, s. 235.

156 Şimşek, s. 45; Ceylan, s. 110; Akıntürk/ Karaman, s.303; Yavuz, s.265; Bozovalı, s. 68; Ergün, s. 1242; Ergenekon, s.136; Bulut, s. 102. Yine Bulut'un vermiş olduğu bir başka örnekte de; eşin tecavüze uğraması ve bu durumun diğer eş için çekilmez hal alması halinde, hiçbir kusurunun olmamasına karşılık kadın lehine yoksulluk nafakasına hükmedilebilir. Bkz. Bulut, s. 102; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 171; Kartoz, s. 26; Köprülü/ Kaneti, s.194.

157 Doğanay, s.141.

158 Kartoz, s. 26.

yoksulluk nafakasına hükmedilebilir[159].Yargıtayda , tarafların kusurunun eşit olması halinde de yoksulluk nafakasına hükmedilebileceği görüşündedir.[160].

Yoksulluk nafakasının boşanma davası ile birlikte istenebileceği gibi boşanma davası sonrasında da istenebileceğinden yukarıda bahsetmiştik. Boşanma davası sonrasında istenen yoksulluk nafakası artık ayrı bir dava ile istenir. Ayrı bir dava ile istenen yoksulluk nafakası davasında kusur, eşlerin boşanma davası sırasındaki kusuruna göre değerlendirilir[161].

Boşanma kararının nedenin terk olması halinde davalı yararına yoksulluk nafakasına hükmedilemez[162]. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için evi terk eden tarafın eve dönmemekte haklı olduğunu ispatlaması gerekmektedir. Aksi halde evi terk eden taraf tam kusurlu kabul edilmektedir[163].

Fiili ayrılık nedenine dayanan boşanma davasında ise kusurun tespiti farklılık göstermektedir. Kusur tespit edilirken, reddedilen boşanma davası sırasındaki kusurun

---

[159]Köseoğlu, s.150; Ergün, s. 1242; Bulut, s. 102; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74; Y. 2. HD.'nin 03.11.2000 T. E. 1145, 13469 K. (Serim, s. 291); YHGK. 14.04.2004 T. E. 2004/2-223, K. 2004/225 (Uzun, s. 53; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.44); Darende, Yeliz, "Asgari Ücretle Çalışıyor Olmak Yoksulluk Nafakası Bağlanmasına Engel Midir?", http://www.turkhukuksitesi.com/makale_545.htm , Er. T. 17.09.2012. ;Kartoz, s. 26; Özuğur, s.1008; Demir, s. 59.

[160] 14.04.2004 T. E. 2004/2-2223, K.2004/225 (http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=3287) YHGK 13.06.2001 T. E. 2-468, K. 502 (Saleh, s.157; Ceylan, s. 111) ;Yargıtay 2. HD. 20.03.2000 T. E. 1731, K. 3202 (Ceylan, s. 111); Şimşek, s. 45; Köseoğlu, s.150; Ertürk, s. 378; Öztan, Aile Hukuku, s. 499.

[161] Şimşek, s. 45; ; Uzun, s. 53; Kartoz, s. 30; Saleh, s.156; Demir, s. 56.

[162] Şimşek, s. 45; Bulut, s. 102; Yargıtay 2. HD. 12.04.2002 T. E. 4088, K. 5161 (Bulut, s. 102); Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 74; Kartoz, s. 25

[163] Ergün, s. 1242.

yanında o davadan sonra açılan fiili ayrılık nedeni ile boşanma davasına kadar geçen süredeki kusur dikkate alınmalıdır[164].

Evlilik birliği içinde, evin masraflarına emeği veya kazancı ile katılmayan taraf aleyhine de yoksulluk nafakasına hükmedilebilir[165].

Yoksulluk nafakası talep eden tarafın kusuru boşanmaya etkili olmayan kusursa ve bu kusur da ağırsa bu durumda nafaka miktarından indirim yapılabilir mi? Öztan' a göre bu sorunun cevabı 'yoksulluk' kavramının değerlendirilmesine göre değişiklik göstermektedir. Eğer talep eden tarafın evlilik birliği içindeki hayat tarzından daha düşük seviyede yaşaması şeklinde değerlendirilirse, talep edenin kusuru daha fazla olmamak ve ağır olmamak şartı ile nafaka indiriminde hesaba katılmamalıdır. Bu şekilde yorumlanan yoksulluk kavramındaki nafaka talep eden tarafın hayatını devam ettirebilmesi için asgari tutar olacağından indirimin yapılmaması yerinde olacaktır. 'Yoksulluk' kavramı talep eden tarafın evlilik birliği içindeki yaşam standartları ölçü alınarak hesaplanırsa boşanmanın nedeni olmayan ağır kusur nafakadan indirim nedeni olmalıdır[166].

Lehine yoksulluk nafakası bağlanan taraf şartların değişmesi nedeniyle yoksulluk nafakasının arttırılmasını talep edebilir. Bu durumda açılan davada artık kusur araştırması yapılmaz[167].

---

[164] Şimşek, s. 45.

[165] Öztan, Aile Hukuku, s. 499.

[166] Öztan, Aile Hukuku, s. 499.

[167] Ergün, s. 1242.

E. Nafaka Miktarı Nafaka Yükümlüsü Eşin Mali Gücü İle Orantılı Olmalıdır

Yoksulluk nafakasının asıl amacı nafaka talep edenin yoksulluğunun giderilmesidir. Bunu yaparken nafaka talep edenin zaruri ihtiyaçlarının karşılanması göz önüne alınır[168]. Zira yoksulluk nafakasının amacı talep edeni zenginleştirmek değil, yaşamını idame ettirebilmesi için gerekli zaruri masrafların karşılanmasıdır. Bu nedenle nafaka yükümlüsünün ödeme gücü de dikkate alınır. Medeni Kanunumuzun ilgili maddesinde de yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için nafaka yükümlüsünün mali gücü ile orantılı olması gerektiği açıkça belirtilmiştir[169]. Hakim de nafakaya hükmederken nafaka talep edenin asgari geçimini dikkate alacağı gibi nafaka yükümlüsünün mali gücünü de dikkate almalıdır[170]. Hakim öncelikle nafaka talep edenin geçimi için gerekli asgari tutarı belirlemeli daha sonra nafaka yükümlüsünün mali gücünü saptamalıdır. En sonunda ise bu ikisi arasında dengeyi

---

[168] Öztan, Aile Hukuku, s.500; Akıntürk/ Karaman, s. 304; ; Köseoğlu, s.152; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 84; Ergenekon, s. 141; Kartoz, s.40.

[169] Y. 3. HD. 6.2.2017 T. 2017/800 K. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2016-22489.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kriterler+#fm); Bozovalı s. 71; Ergün, s.1243; Yavuz, s.258; Acabey/ Zevkliler/ Gökyayla, s. 938; Akıntürk/ Karaman, s. 304; Birsen, s. 311; Köprülü, s. 567; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 76- 83; Ceylan, s.111; ; Köseoğlu, s.152; Ergenekon, s. 141; Y. 2. HD.'nin 19.01.1993 t ve 12860 E. 104 K. sayılı kararında kocayı ödeme sıkıntısına düşürecek yoksulluk nafakası miktarına hükmedilmesi doğru bulunmamıştır (Serim, s. 293); Arbek, s. 143; Kartoz, s. 27,41; Özkan, s.750; Saleh, s.158; Hatemi/ Kalkan/ Oğuztürk, s.112; Oğuzman/ Dural s.146; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.45.

[170] Velidedeoğlu, s. 235; [170] Bozovalı s. 71; Ergün, s.1243; Acabey/ Zevkliler/ Gökyayla, s. 938; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 76; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.45.

kurmalıdır[171].Nafaka yükümlüsünün mali gücünün yüksek olması hakimin yoksulluk nafakasını takdir ederken talep edenin zaruri ihtiyaçlarını göz ardı etmesini gerektirmez. Yani hakim nafaka talep eden lehine, sırf nafaka yükümlüsünün mali gücünün yüksek olması nedeni ile yüksek miktarda nafakaya hükmedemez. Aksi hal yoksulluk nafakasının amacına ters düşer[172].Yine nafaka yükümlüsünün mali gücünün uygun olmaması halinde nafakaya hiç hükmedilmez[173]. Nafaka yükümlüsünün mali gücü saptanırken, yardım nafakasından farklı olarak refah halinde yaşaması şartı aranmaz[174].

Nafaka yükümlüsünün kazancı öncelikle kendini geçindirecek miktarda olmalıdır. Kendi ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra kazancından bir miktar kalıyorsa, o miktar üzerinden nafaka ödenir. Kalan miktarın yüksek olması halinde ise nafaka talep edenin nafaka miktarı da yüksek olabilir[175]. Nafakada üst sınır olan evlilik birliği içindeki yaşam şeklini devam ettirecek kadar nafakaya hükmedilebilir[176]. Kalan miktarın düşük olması halinde ise her iki eş de evlilik birliği içindeki yaşam standartlarından düşük bir hayat yaşayabileceği gibi, yalnız biri de bu şekilde bir hayat yaşayabilir [177].

---

[171] Bozovalı s. 71; Ergün, s.1243; Acabey/ Zevkliler/ Gökyayla, s. 938; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 76; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.45; Demir, s. 75.

[172] Bozovalı s. 71; Ergün, s.1243; Acabey/ Zevkliler/ Gökyayla, s. 938; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 147; Uzun, s. 65; Serim, s.293; Ergenekon, s. 141; Saleh, s.158; Oğuzman/ Dural s.146; Demir, s. 60.

[173] Y. 2. HD. 20.02.2002 T. E. 2002/1706, K. 2002/2345 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 76); Dural; Öğüz; Gümüş, s. 147; Ergenekon, s. 138, Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 84; Demir, s. 60.

[174] Ergenekon, s. 138.

[175] Öztan, Aile Hukuku, s.501.

[176] Öztan, Aile Hukuku, s.501; Ceylan, s. 113.

[177] Öztan, Aile Hukuku, s.501.

Ödeme gücünün tespitinde nafaka yükümlüsünün ihtiyaçları göz önünde bulundurulur. Ayrıca nafaka yükümlüsünün bakmakla yükümlü olduğu kişilerin ihtiyaçları da dikkate alınır[178].

Nafaka yükümlüsünün maddi veya manevi tazminat ödemeye yükümlü kılınması halinde ise bunların miktarı da dikkate alınır. Nafaka yükümlüsünün bu ödemeler nedeni ile mali gücü nafaka ödemeye elverişli olup olmadığı, nafaka alacaklısının ise yine bu ödemeler nedeni ile yoksulluğunun giderilmiş olup olmadığı araştırılır[179].

[178] Dural; Öğüz; Gümüş, s. 148; Demir, s. 60.

[179] Dural; Öğüz; Gümüş, s. 148; Ceylan, s.111-112.

İKİNCİ BÖLÜM

YOKSULLUK NAFAKASININ HÜKÜMLERİ

I. YOKSULLUK NAFAKASININ BAŞLANGICI

Yoksulluk nafakası davası, boşanmanın fer'i niteliğinde bir davadır. Bu nedenle boşanma davası sırasında, boşanma davası ile istenebileceği gibi ayrı bir dava ile de istenebilmektedir. Hatta boşanma davasının kesinleşmesinden itibaren bir yıllık süre içinde dahi istenebilmektedir[180].

Boşanma davası sırasında istenen yoksulluk nafakası boşanma davası ile karara bağlanır. Bu halde yoksulluk nafakası boşanma kararının kesinleşmesi ile başlar[181]. Evlilik birliği içerisinde tarafların birbirlerine karşı bakım yükümlülüğü vardır. Bu nedenle boşanma davası kesinleşene kadar yoksulluk nafakası gündeme gelmez[182].

Yukarıda da bahsetmiş olduğumuz gibi yoksulluk nafakası davası boşanmanın fer'i niteliğindedir. Bu nedenle asıl dava olan boşanma davasının reddi halinde artık yoksulluk nafakasına da hükmedilemez[183].

---

[180] YHGK. 10.19.1990 T. E. 1990/2-407, K. 1990/487 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.81); Ceylan, s. 114; Şimşek, s.44.

[181] Y. 2. HD. 14.05.1999 T. E. 1999/4344, K. 1999/5177 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.82; Ceylan, s. 114); Akıntürk; Karaman, s. 304; Yavuz, s.259; Bulut, s.106; Bozovalı s.74; Ergenekon, s.140; Bulut, s. 106; Kartoz s. 38; Başaklar, s.87; Özuğur, s.1008.

[182] Ergenekon, s.140-141.

[183] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.82; Ceylan, s. 114.

Boşanma davasının kesinleşmesinden sonra açılan yoksulluk nafakası davasında, yoksulluk nafakasına hükmedilmesi halinde ise, başlangıcı bu davanın açıldığı tarihtir. Yani yukarıdaki gibi davanın kesinleşme tarihi değil, yoksulluk nafakası davasının açıldığı tarih, yoksulluk nafakasının başlangıcıdır[184]. Örneğin, A ve B 03.02.2016 boşanmışlar ve ilam bu tarihte kesinleşmiş olsun. A 02.08.2016 tarihinde yoksulluk nafakası davası açarsa, A'nın yoksulluk durumu 03.02.2016 tarihine göre araştırılır. A eğer bu tarihte yoksulsa, diğer koşulların da varlığı halinde lehine yoksulluk nafakasına hükmedilebilir. Ancak A 03.02.2016 tarihinde yoksul olmayıp, yoksulluğu sonradan meydana geldiyse artık lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez. A nın lehine yoksulluk nafakasına hükmedilmesi halinde ise yoksulluk nafakasının başlangıcı 02.08.2016 olur[185].

Boşanma davası sırasında istenen yoksulluk nafakası ayrı bir harca tabi değildir. Boşanma davasının kesinleşmesinden sonra açılan yoksulluk nafakası davası ise harca tabi olur. Davanın açıldığı tarih, harcın yatırıldığı tarihtir[186].

Boşanma davası kararında boşanmaya ilişkin karar kesinleşmiş, ancak başka nedenlerden kararın bozulması halinde nafaka davası artık bağımsız bir dava niteliği kazanır. Ayrı harç ödemek sureti ile yoksulluk nafakası davası açılabilir[187].

---

[184] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.82; Ceylan, s. 114; Bulut, s.106; Bozovalı s.74; Uzun, s.98; Serim, s. 294; Ergenekon, s.141; Özuğur, s.1008.

[185] Özuğur, s.1009.

[186] Ceylan, s. 114; Ruhi, s.83; Şimşek, s.44; Ergün, s.1240; Uzun, s. 92; Kartoz s. 37.

[187] Y. 2. HD. 22.10.1998 T. E. 1998/9785, K. 1998/11257 (Ruhi, s.83); Şimşek, s.44.

II. YOKSULLUK NAFAKASININ MİKTARI

A.Yoksulluk Nafakasının Miktarının Belirlenmesi

Yoksulluk nafakasının miktarı belirlenirken eşlerin evlilik süreleri yaşları, müşterek çocukların varlığı, çocukların yaşları gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. Özellikle uzun süren evliliklerde nafaka talep edenin çalışmaması ve evlilik sonucunda artık çalışmasının zorlaşması ya da uzun süren bir eğitimden geçmesinin gerekmesi gibi olaylarla karşılaşılmaktadır. Bir başka örnek olarak da çocuğun küçük olması ve anneye muhtaç olmasından dolayı annenin çalışamaması gibi durumlar mevcuttur[188]. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi miktar belirlenirken nafaka yükümlüsünün mali gücü de dikkate alınır. Zira hükmedilen nafaka ve nafaka yükümlüsünün mali gücü orantılı olmalıdır.

Hakimre'sen nafaka miktarına hükmedemeyeceği için, nafaka talep eden eşin, dilekçesinde istediği miktarı açıkça belirtmesi gerekmektedir[189]. Miktarın gösterilmemesi halinde HMK.m. 119 uyarınca davacıya miktarı belirtmesi için bir haftalık kesin süre verilir. Bu sürenin sonunda da eksiklik tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir[190].

Nafaka miktarını hakim taktir eder. Bunu yaparken nafaka isteyen eşin yoksulluğunun giderilmesi amaçlanır.Taleple bağlılık ilkesi gereği de hakim belirtilen miktardan fazlasına hükmedemez, ancak azına hükmedebilir[191].

Yoksulluk nafakasının amacı boşanma nedeni ile yoksulluğa düşecek eşin yoksulluğunu gidermektir. Bu nedenle miktar belirlenirken asıl kriter yoksulluğa

---

188 Ertürk, s. 378; Öztan, Aile Hukuku, s. 501.

189 Ceylan, s.111.

190 Bkz. 6100 s. HMK. m. 119.

191 Bkz. 6100 s. HMK. m. 26. Ceylan, s.111.

düşecek eşin yoksulluğunu giderecek ölçüde olmasıdır. Yine nafaka ödeyenin mali gücü de dikkate alınmalıdır[192].

Nafaka miktarı belirlenirken, nafaka alacaklısı maddi veya manevi tazminata hak kazanmışsa bunlarla yoksulluğunun giderilip giderilmediğine bakılır[193].

Nafaka yükümlüsü kendi fiziksel ve manevi durumuna, eğitim durumuna göre iş yapmalıdır. Kendi fiziksel, manevi ve eğitim durumuna göre daha çok kazancı olması gerekirken, daha az kazançlı işle yetiniyorsa, bu özelliklerine göre kazanması gereken tutar belirlenir ve nafaka miktarı da ona göre belirlenir[194].

Yoksulluk nafakasının miktarını, eşler kamu düzenine, ahlaka, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak şartı ile aralarında kararlaştırabilirler. Hatta yabancı para cinsinde dahi kararlaştırılabilir. Ancak bunlar için de hakimin onaması gerekir[195].

Yoksulluk nafakasının miktarı belirlenirken kusurun bir önemi bulunmamaktadır. Hakkaniyete ve nafaka alacaklısının alt sınır olan asgari yaşam standartlarına göre yaşaması dikkate alınır. Hakim miktarı belirlerken taktir yetkisine sahiptir. Hakiminmiktarı belirlerken keyfi hareket etmesi, somut olayı dikkate almaması

---

[192]Y. 2. HD. 12.03.1993 T. E. 1993/1469, K. 1993/2509 (Ceylan, s.111); Akıntürk/ Karaman, s. 304; Köseoğlu, s.152; Yavuz, s. 258; Ergün, s. 1243; Bozovalı, s.71; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 76- 83; Ergenekon, s. 141; Serim, s. 293.

[193] Demir ise, bu görüşte değildir. Maddi ve manevi tazminat da yoksulluk nafakası da boşanmanın sonuçlarından olsa da miktarı belirlenirken ilişkilendirilmemesi görüşündedir. Bkz. Demir, s. 76; Ceylan, s.111-112; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 148; Akıntürk/ Karaman, s. 304; Yavuz, s. 258.

[194]Y. 2. HD. 12.02.1993 T. E. 1993/299, K. 1993/1229 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 84).

[195] Y. 3. HD. 04.03.2003 T. E. 1941, K. 2097 (Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 148); Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.51; Demir, s.79.

ya da önemli kriterleri gözardı etmesi halinde ise taktir yetkisini kötüye kullanmış olur[196].

B. Yoksulluk Nafakasının Ödenme Biçimi

TMK. m. 176 uyarınca yoksulluk nafakası toptan ya da irat biçiminde olmak üzere iki şekilde ödenebilir[197]. Ödenme şeklini taraflar aralarında kararlaştırabilirler[198]. Böyle bir anlaşmanın olması halinde hakim hukuka aykırılık olmadığı müddetçe, bu anlaşmayı onaylamalıdır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde ise hakim nafakanın genellikle irat şeklinde ödenmesine karar verir[199]. Hakim nafakanın irat ya da toptan ödenmesine karar verme konusunda tarafların iradeleri ile bağlı değildir. Geniş bir

---

196 Ceylan, s. 112.

197 Ergün, s. 1244; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 509; Uzun, s. 96-97; İnal, s.143; Yavuz, s.260; Öztan, Aile Hukuku, s.504; Zevkliler; Acabey; Gökyayla, s. 940; Ertürk, s.381; Köseoğlu, s. 153; Akıntürk/ Karaman, s.307; Şimşek, s.47; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.148; Ceylan, s. 116; Ruhi, s.87-88; Ergenekon, s. 143; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 173; Birsen, s. 313; Kartoz, s. 33; Arbek, s. 146; Özuğur, s. 1011; Özkan, s.751; 197 Velidedeoğlu, s. 237; Saleh, s.158; Hatemi/Kalkan/Oğuztürk, s.114; Demir, s. 30, 82.

198 Velidedeoğlu, s. 237; Ergün, s. 1244; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili s. 509; Uzun, s. 96-97; İnal, s.143; Yavuz, s.260; Öztan, Aile Hukuku, s.504; Ertürk, s.381; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.148; Ceylan, s. 117; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.87-88; Ergenekon, s. 143; 198 Velidedeoğlu, s. 237; Doğanay, s.141; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 51; Demir, s. 30,79.

199 Ergün, s. 1244; , Aile Hukuku, s.505; Ertürk, s.381; ; Şimşek, s.47; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.148; Ergenekon, s. 143; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 173; Özuğur, s. 1012; 199 Velidedeoğlu, s. 237; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.51; Demir, s.82.

takdir yetkisi bulunmaktadır[200]. Bunun yanında hakim ödenme şekline karar verirken, tarafların sosyal ve ekonomik durumunu, tarafların evlenme şansını, ortalama yaşam süreleri, paranın alım gücü, irat şeklinde ödemenin sağlanıp sağlanamayacağı gibi etkenleri de göz önünde bulundurmalıdır[201]. Toptan ödenmesi kişinin daha yararına olacaksa, örneğin bu şekilde iş kurma imkanı varsa, hakim toptan ödenmesine karar verebilir[202]. Toptan ödenmesine karar verilmesi halinde hakim bunu gerekçelendirmelidir[203]. Yine belirtmek gerekir ki yoksulluk nafakası ancak para olarak ödenebilir[204]. Önemle belirtmek gerekir ki hakimin toptan ödemeye karar vermesi için taraflardan birinin talebinin olması gerekmektedir[205].

Nafakanın toptan ödenmesine karar verilmesi halinde, nafaka borçlusu bir defada ödemekle borcundan kurtulur[206]. Bu durumda tarafların durumunda sonradan meydana gelecek değişiklikler artık nafaka miktarını etkilemez[207].

Nafaka borçlusunun, boşanma sonucu ödemesi gereken nafakayı belirli aralıklarla ödemesi hali ise irat şeklinde ödemeyi oluşturur[208]. Bu durumda tarafların

---

[200] Öztan, Aile Hukuku, s.505; Ertürk, s.381; Y. 2. HD. 18.12.2003 T. 15710/16985 (Akıntürk/ Karaman, s.307); Ceylan, s. 117; Arbek, s. 146; Özuğur, s. 1011; Doğanay, s.141; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.51; Demir, s.83.

[201] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 88; Uzun, s. 96-97; İnal, s.143; Ceylan, s. 117; Arbek, s. 146; Özuğur, s. 1011; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54; Demir, s. 30; Demir, s.79, 83.

[202] Kartoz, s. 33; ; Özkan, s.751.

[203] Y. 2. HD. 15.05.1998 T. E. 1998/3820, K. 1998/6007 (Ruhi, s. 88; Uzun, s. 96-97); İnal, s.143; Ceylan, s. 117; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.51; Demir, s.83.

[204] Kartoz, s. 33; Demir, s.82.

[205] Demir, s.85.

[206]Yavuz, s.260; Uzun, s. 97; Ceylan, s. 117; Demir, s.83.

[207] Y. 2. HD. 26.09.2002 T. E. 2002/9913, K. 2002/10820 (Uzun, s. 97).

[208] Bozovalı, s.75; Yavuz, s.260; Ceylan, s. 117; Oğuzman/ Dural s.146; Demir, s.83.

durumunda sonradan meydana gelen değişiklikler nedeni ile nafaka miktarının koşullara uyarlandırılması yapılabilir. Bunun için taraflardan birinin talepte bulunması gerekmektedir. Hakim kendiliğinden böyle bir karara hükmedemez[209].

Nafakanın irat şeklinde ödenmesine karar verilmesi halinde, hakim gelecek yıllarda nafakanın ne miktarda ödeneceğini belirleyebilir[210].Hakim iratların zamanında ödenmemesi durumuna karşılık borçludan güvence[211] talep etmelidir[212].

Nafakanın irat şeklinde ödenmesi nafaka alacaklısının zararına olabilmektedir. Örneğin nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi halinde nafaka kesilmektedir. Bu da nafaka alacaklısını evlilik dışı birliktelik kurmaya yöneltebilmektedir. İrat şeklinde ödenen nafaka tenkise tabi olduğu halde, nafakanın toptan ödenmesi halinde tenkise tabi değildir?[213]. Nafakanın toptan ödenmesinde ise tek seferde verildiğinden paranın gelecek yıllardaki değeri dikkate alınamamaktadır.

TBK. m. 99 uyarınca para borçları ülke parası ile ödenir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise tarafların ülke parası dışında başka bir para birimi ile ödeme yapılmasını

---

209 Arbek, s. 147.

210 Uzun, s. 97; Bulut, s. 106; Köseoğlu, s. 154; Arbek, s. 147; Özuğur, s. 1011; Saleh, s.158; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.53.

211 Bu güvence taşınmaz ipoteği olabileceği gibi banka güvencesi, kefalet gibi haklar da olabilir. Bkz. İnal, s.143.

212 İnal, s.143; , Aile Hukuku, s.504; Ertürk, s.381; Ceylan, s. 117; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.88; Oğuzman; Dural s.146; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.534.

213 Öztan, Aile Hukuku, s.505; Ertürk, s.381; Kılıçoğlu ise nafakanın toptan değil de irat biçiminde ödenmesinin borçlunun tek seferde yüksek miktarları ödeyerek zor duruma düşmekten kurtardığını, tarafların yıllarca birlikte bir hayat paylaştıklarını, bu nedenle aralarındaki borç ilişkisinin sıradan bir borç ilişkisi olmadığını, ayrıca irat şeklinde ödenen nafakanın ilerde değişen koşullara uyarlanma imkanın bulunmasını, bu sayede haksız zenginleşmelerin önüne geçilebileceğini düşünmektedir. Bkz. Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 174.

kararlaştırabilecekleri düzenlemiştir. Taraflar arasında böyle bir anlaşmanın olmaması halinde ise hakim nafaka miktarını Türk parası cinsinden kararlaştırmalıdır[214]. Taraflar arasında böyle bir anlaşna olsa dahi, bu ilama dayanarak bir icra takibi başlatılırsa, takipte yabancı paranın karşılığı olan Türk Lirası cinsinden alacak gösterilmelidir[215]. Kararlaştırılan nafaka miktarı ayni olarak ödenemez[216].

Yoksulluk nafakasının irat şeklinde verilmesi durumunda, alacaklının bir başkası ile evlenmesi ya da ölümü halinde yoksulluk nafakası kesilir[217].

C. Yoksulluk Nafakasının Arttırılması veya Azaltılması

Mahkemeler yoksulluk nafakasının toptan veya irat biçimde ödenmesine karar verebilirler.TMK. m. 176/V' de ancak irat şeklinde ödenmesine karar verilen nafakanın arttırılmasına ya da azaltılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Yani toptan ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakasının sonradan arttırılmasına ya da azaltılmasına karar verilemez[218]. İrat biçiminde ödenen yoksulluk nafakası ise belli bir süre ile sınırlı değildir. Süresiz olarak da verilmesi mümkündür. Ancak zaman içinde tarafların durumunda değişiklikler olması muhtemeldir. Nafaka yükümlüsünün mali gücünün değişmesi, nafakaya hükmedilmesini gerektiren sebebin ortadan kalkması gibi değişiklikler meydana gelebilir. Bu nedenle hükmedilen yoksulluk nafakasının

---

[214] Y. 2. HD. 07.07.2005 T. E. 2005/8370, K. 2005/10793(Ergün, s.1244, 1258); Y. 2. HD. 06.07.1995 T. E. 1999/1347, K. 1999/3126 (Ceylan, s. 117); Y. 2. HD. 19.02.1998 T. E. 1998/394, K. 1998/1830 (Ruhi, s.88); Kartoz s. 36; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s. 109; Demir, s. 31.

[215] Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.109; Demir, s. 31.

[216] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.88; Kartoz s. 37.

[217] Birsen, s. 313.

[218] Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 149; Ruhi, s.84; Ergenekon, s. 142; Uzun, s. 67; Serim, s. 295; Arbek, s.148; Demir, s.86,87.

miktarında da değişikliğe gidilmesi gerekmektedir[219]. Bu değişikliğin ispatı ise nafaka alacaklısına aittir[220]. Yoksulluk nafakasının arttırılması veya azaltılması için ise talep şarttır[221]. Yoksulluk nafakası süresiz olarak verilebildiğinden bu talep her zaman ileri sürülebilir[222]. Önemli olan değişikliklerin azaltmayı ya da arttırmayı haklı gösterecek ölçüde olması ya da hakkaniyetin gerektirmesidir[223]. Tarafların talepleri doğrultusunda verilen karar ise değiştirici yenilik doğuran bir karardır[224].

Yukarıda da bahsetmiş olduğumuz gibi yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için yoksulluğun boşanma nedeni olması gerekmektedir. Bu nedenle sonradan ortaya çıkan ihtiyaçlar sebebi ile yoksulluk nafakasının arttırılabilmesi için de sonradan ortaya çıkan ihtiyaçların boşanma nedeni ile olması gerekmektedir[225].

Her dava davanın açıldığı tarihteki koşullara göre karara bağlanmaktadır. Bu nedenle mali durumdaki değişiklik, dava tarihine göre incelenir[226]. Boşanma anında nafaka borçlusunun ekonomik durumu ile, nafaka miktarının değişikliğinin talep

---

[219] Bulut, s.105; Y. 2. HD. 01.02.2002. T. E. 2002/50, K. 2002/993 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.84); Serim, s. 295; Arbek, s. 146-147; Özuğur, s. 1015; Oğuzman/ Dural s.147; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.51; Demir, s.87.

[220] Kartoz s. 38.

[221] Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 149; Y. 2. HD. 22.01.2002 T. E. 2001/17149, K. 2002/294 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.85; Ceylan, s. 121).; Uzun, s. 71-75; Arbek, s. 149; Serim, s. 296; Arbek, s. 147; Demir, s.87.

[222] Uzun, s. 75; Arbek, s. 149.

[223] Dural; Öğüz; Gümüş, s. 149; Y. 2. HD. 22.01.2002 T. E. 2001/17149, K. 2002/294 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.85; Ceylan, s. 121).; Uzun, s. 71; Arbek, s.148.

[224] Öztan, Aile Hukuku, s.505; Demir, s. 87.

[225] Ergenekon, s. 143.

[226] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili , s. 85; Y. 3. HD. 21.11.2005 T. 15212/338 (Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 177); Uzun, s. 70.

edildiği andaki ekonomik durumu arasında bir oran kurulur. Bu orana göre değişiklik yapılır[227].

Tarafların yoksulluk nafakasının arttırılmasını ya da azaltılması istemesi her zaman mümkündür[228]. Yoksulluk nafakasını alan tarafın yoksulluk durumunun azalması halinde yükümlü taraf, nafakanın kaldırılmasını talep edebilir. Nafaka yükümlüsünün de ödeme gücünün nafaka ödeyemeyecek duruma gelmesi halinde nafakanın indirilmesi talep edilebilir[229].

TMK. m. 176/ IV 'e göre tarafların mali durumlarının değişmesi ya da hakkaniyetin gerektirmesi hallerinde yoksulluk nafakasının miktarının arttırılmasına ya da azaltılmasına karar verilebileceği düzenlemiştir[230]. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında yoksulluk nafakasının tamamen kaldırılacağı durumlar tahdidi olarak sayıldığından, tarafların mali durumlarının değişmesi ya da hakkaniyetin gerektirmesi hallerinde tamamen kaldırılmayacağını madde metninden çıkarabiliriz[231]. Bu durumda yoksulluk nafakası miktarının değiştirilmesi için iki sebep mevcuttur; birincisi tarafların mali durumunun değişmesi, ikincisi ise hakkaniyetin gerektirmesidir. Madde metninde bulunan 'veya' kelimesi bu iki halin aynı anda bulunmasını gerektirmez[232].

Taraflar nafaka miktarını aralarında yapmış oldukları sözleşme ile kararlaştırabilirler. Bu durumda dahi nafakanın miktarının indirilmesi talep edilebilir.

---

[227] Demir, s.94.

[228] Bulut, s.105.

[229] Köprülü, s. 568; Kartoz, s.43; Velidedeoğlu, s. 238; Demir, s.95.

[230] Bulut, s. 106; Uzun, s.67; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 177; Bozovalı, s. 76; Kartoz, s.43; Özuğur, s.1014.

[231] Bulut, s. 106.

[232] Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 177; Arbek, s.148.

Ancak sözleşmenin yapılmasından çok kısa süre sonra indirilmesinin talep edilmesi hakkın kötüye kullanılmasını arz edebilir[233].

Boşanmanın gerçekleşmesi amacı ile ödeyebileceği nafakadan fazlasının kararlaştırılmasına ses çıkarmayan tarafın, boşanmadan kısa süre sonra nafakanın indirilmesi ya da kaldırılmasını talep etmesinde de durum aynıdır. Bu durum hakkın kötüye kullanılmasını oluşturacağı gibi, sözleşmeye bağlılık ilkesine ve dürüstlük kuralı ilkesine de aykırı olur. Zira TMK m. 2 kendi kusuru ile kendini zor duruma sokan kişiyi korumaz[234].

Nafaka borçlusunun çalışma imkanı olduğu halde, çalışmayıp nafakanın indirilmesini talep etmesi de mümkün değildir. Örneğin, nafaka borçlusu haklı bir sebep olmadan işinden ayrılırsa ve sırf bu nedenle nafakanın indirilmesini talep ederse artık talebi kabul edilmeyecektir[235].

Yoksulluk nafakası davasının kabulünün üzerinden kısa bir sürenin geçip, tarafların mali durumunda henüz bir değişiklik olmadan nafakanın arttırılması istenemez[236].

Tarafların aralarında kararlaştırdıkları sözleşme ilkelerine uyulması sonradan doğan beklenmedik olaylar sebebiyle ise artık hakkın kötüye kullanılmasından bahsedilemeyecektir. Zira BK. m. 19 ve 20 de edimler arasındaki denge, umulmadık

---

[233] Bulut, s. 106; Y. 3. HD. 07.03.2006 T. E. 2006/189, K. 2006/1831(Uzun, s. 72); Bozovalı, s. 77; Köprülü/ Kaneti, s. 197; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.52.

[234] Bulut, s. 106; Ruhi, s.86; Y. 3. HD. 18.09.2008 T. E. 2008/10279, K. 2008/15022 (Uzun, s. 73; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.383); Demir, s.80,88.

[235] Demir, s.94.

[236] Özuğur, s.1015.

olaylar nedeni ile bozulduysa sözleşme koşulları artık değişen koşullara göre uyarlanır[237].

Yoksulluk nafakasının miktarının azaltılması nafaka yükümlüsünün mali gücünün kötüleşmesi halinde istenebilir[238]. Boşanma davasının kesinleştiği tarihteki yükümlünün ekonomik durumu ile nafakanın indirilmesinin istendiği andaki ekonomik durumu arasında bir oran kurulur[239]. Nafaka da bu orana göre indirilir. Nafaka yükümlüsünün mali gücündeki bu kötüleşme kendi kusuru ile olabileceği gibi kusuru olmadan da olabilir. Ancak kasıtlı olarak meydana getirilen ekonomik durumunda kötüleşme halinde ise nafakanın indirilmesi yoluna gidilemez[240]. Yine ekonomik durumda kötüleşmeden bahsedebilmek için bunun önemli ve sürekli olması gerekmektedir[241].Örneğin kişinin sağlığı nedeni ile çalışamaması gibi[242]. Bu durumunun boşanma davası sırasında öngörülmesi mümkün olmamalıdır[243]. Her ekonomik durumda kötüleşme de nafakanın indirilmesi için yeterli değildir. Eğer nafakanın ödenmesi nedeni ile nafaka borçlusu kendi zorunlu giderlerini karşılayamıyorsa nafakanın indirilmesi yoluna gidilmelidir[244].

---

[237] Tarafların ödenmesi gereken nafakayı döviz cinsinden kararlaştırmaları, beklenmedik olaylar nedeni ile de dövizin TL karşısında aşırı artması halinde, nafakanın indirilerek TL 'ye uyarlanmasına karar verilebilir. Y. 2. HD. 04.03.2003. T. E. 1941, K. 2097 (Bulut, s. 106); Yavuz, s. 258; Uzun, s. 73; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.51.

[238] Başaklar, s.87; Öztan, Aile Hukuku, s.506; Ertürk, s. 380; Ceylan, s. 122-123; ;Özuğur, s.1014; Velidedeoğlu, s. 238.

[239] Demir, s.94; Öztan, Aile Hukuku, s.506; Ertürk, s. 380; Ceylan, s. 122-123.

[240] Öztan, Aile Hukuku, s.506; Ertürk, s. 380; Ceylan, s. 122-123.

[241] Öztan, Aile Hukuku, s.506; Ertürk, s. 380; Ceylan, s. 121; Ceylan, s. 122; Uzun, s.68; Ruhi, s.86; Velidedeoğlu, s. 238; Demir, s. 88,95.

[242] Demir, s.95.

[243] Ceylan, s. 121; Ruhi, s.86; Demir, s. 88.

[244] Demir, s.94.

Nafaka yükümlüsünün ekonomik durumunun iyileştiği nedeni ile nafakanın arttırılması istenemez. Maddede de azaltılması veya kaldırılması hususları düzenlenmiştir. Ancak ekonomik durumun kötüleştiği nedeni ile nafakanın indirildiği hallerde, sonradan ekonomik durumunun iyileşmesi durumunda arttırılması istenebilir[245]. Yoksulluk nafakası kişiyi zenginleştirmek amaçlı değildir. Kişinin asgari ihtiyaçları göz önüne alınarak miktarı belirlenir. Ancak nafaka yükümlüsünün de ihtiyaçları göz önüne alınarak verildiğinden, nafakaya hükmederken kişinin asgari ihtiyaçlarını karşılayamayacak miktarda nafakaya hükmedilmesi halinde de nafaka borçlusunun mali durumu iyileştiği takdirde arttırılması istenemeyecek mi? Biz bu gibi durumlarda nafaka alacaklısının, nafaka miktarının arttırılmasını isteyebilceği görüşündeyiz. Yoksulluk nafakasının amacı kişinin asgari ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Nafaka yükümlüsünün ekonomik durumunu zayıflığı nedeni ile bu ihtiyaçları karşılayamayacak miktarda nafakaya hükmedilip, sonradan nafaka yükümlüsünün bu ihtiyaçları karşılayabilecek düzeyde ekonomik durumunun iyileşmesi halinde artık nafaka alacaklısı nafakanın arttırılmasını talep edebilmelidir. Aksi hal yoksulluk nafakasının amacına aykırı düşer.

Nafaka yükümlüsü eşin meslek değiştirmesi nedeni ile mali gücünün azalması halinde ise, evlilik birliği devam etseydi de bu mesleği değiştirip değiştirmeyeceği önem taşır[246].

Yükümlü eşin evlenmesi, sakatlanması gibi durumlarda da çalışma gücü azalabilir ve mali gücü bu nedenlerle düşebilir[247].

Yoksulluk nafakası miktarının arttırılmasının istenebilmesi için nafaka alacaklısının yoksulluğunun, yoksulluk nafakasına rağmen devam etmesi

[245] Velidedeoğlu, s. 238.

[246] Öztan, Aile Hukuku, s.506..

[247] Öztan, Aile Hukuku, s.506..

gerekmektedir. Bunun yanında nafaka yükümlüsünün mali gücünde ise gözle görülür bir artışın meydana gelmesi gerekmektedir[248].

Yoksulluk nafakası alacaklısının mali gücünün iyileşmesi kendisine miras kalmasından, işlerinin iyileşmesinden gibi birçok sebepten kaynaklanabilir. Mali gücünün hangi nedenle iyileştiğinin önemi bulunmamaktadır. Önemli olan bu iyileşmenin önemli ve sürekli olması gerekmektedir[249]. Bu durumda nafaka alacaklısının mali gücünün iyileştiğini bildirme yükümlülüğü yoktur[250]. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi nafaka miktarının değiştirilmesi ancak nafaka alacaklısının talebi ile mümkün olmaktadır.

Yoksulluk nafakasının arttırılması için öncelikle bir nafakaya hükmedilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yoksulluk nafakasının devamı sırasında açılan, nafaka arttırma ya da azatlım davalarında ise, boşanma davası bekletici sorun yapılmaktadır[251]. Boşanma davası kesinleştikten sonra istenen, yoksulluk nafakası değişikliği davasında ise nafakanın arttırılması şartlarının oluşup oluşmadığına bakılır. Artık bu davada yeniden kusur araştırması yapılmaz[252]. Boşanma davasında yoksulluk nafakasının istenmemesi ve bu yönde hiçbir karar verilmemiş olması halinde ise boşanma davası

---

[248] Ergün, s.1244; Öztan, Aile Hukuku, s.506; Ertürk, s.381; Y. 2. HD. 04.02.2002 T. E. 2001/17680, K. 2002/1277 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.85); ; Özkan, s.752; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.52.

[249] Kartoz, s.45; Öztan, Aile Hukuku, s.505; Ertürk, s. 381; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.52.

[250] Öztan, Aile Hukuku, s.505; Ertürk, s.381; Demir, s. 88.

[251] Demir, s. 88; Ceylan, s. 121; Ruhi, s.85; Köseoğlu, s. 154; ;Özuğur, s.1015.

[252] YHGK. 01.02.1995 T. E. 1994/2-726, K. 1995/41 (Ceylan, s. 121); Y. 2. HD. 16.12.1992 T. E. 1992/12197, K. 1992/12689 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.85); Y. 2. HD. 28.11.1995 T. 11713/12892 (Ruhi, Y. 2. HD. 28.11.1995 T. 11713/12892, s.85; Şener, S. 587); Uzun, s. 71; Köseoğlu, s. 154; ;Özuğur, s.1015.

kesinleştikten sonra açılan tedbir nafakasının artırım davası artık yoksulluk nafakasının arttırılması davası olarak değerlendirilmelidir[253].

Yoksulluk nafakası alacaklısının bir işte çalışıyor olması, artırım davası açması için bir engel teşkil etmemektedir. Yukarıda da bahsetmiş olduğumuz gibi Yargıtay yoksulluk nafakası sınırını, asgari ücreti esas alarak belirlemektedir. Ancak bazı durumlarda alacaklı asgari ücretli bir işte dahi çalışıyor olsa nafakaya hak kazanabilmektedir. İşte nafakanın artırımında da Yargıtay'ın bu yönde kararları mevcuttur[254].Yine sırf bir işte çalışmasının mümkün olup da çalışmaması nedeni ile yoksulluk nafakasının azaltılması istenemez[255].

Tarafların elinde olmayan sebepler nedeni ile de ödeme gücü artabilir ya da azabilir. Ve ya da bunun tam tersi, nafaka alacaklısının alım gücünde değişikler meydana gelebilir. Fiyatların artması ya da azalmasına bağlı olarak bu durumlar değişiklik gösterir. Fiyatların düşmesi nedeni ile nafaka alacaklısının alım gücü artacaktır. Bu durumda nafaka borçlusunun ekonomik durumu iyileşmiş olasa dahi nafaka miktarının azaltılmasını talep edebilir. Ancak nafaka borçlusunun ekonomik durumunun kötülüğü nedeni ile nafaka alacaklısının asgari ihtiyaçlarını tam olarak karşılamayan bir nafaka miktarına hükmedildiyse nafaka alacaklısı fiyatlar düşse de nafakanın arttırılmasını talep edebilir. Fiyatların yükselmesi nedeni ile nafaka alacaklısı ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmişse yine nafakanın arttırılmasını talep edebilecektir[256].

---

[253] Ergün, s.1244; Y. 2. HD. 05.03.1998 T. E. 1998/2546, K. 1998/2601 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.47).

[254] Y. 3. HD. 16.12.2003 T. E. 2003/14060, K. 2003/14386; Y. 3. HD. 25.12.2008 T. E. 2008/20755, K. 2008/22245 (Uzun, s. 68).

[255] Özuğur, s.1015.

[256] Kartoz, s. 45.

Uygulamada nafaka artırım ya da azaltım oranlarında 'tarafların sosyal ve ekonomik' durumları ölçü alınır[257]. Tarafların ekonomik durumları yanında sosyal durumlarının da ölçü alınması isabetli olmuştur. Çünkü tarafların ihtiyaçları sosyal statülerine de göre de değişebilmektedir[258]. Bu ölçü de enflasyon verilerine göre hesaplanmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan ÜFE ve TÜFE' ye ilişkin oranlar, nafakanın gelecek yıllardaki artışı için kullanılmaktadır[259]. Nafaka alacaklısının ihtiyaçlarında ya da nafaka yükümlüsünün gelir durumunda önemli bir değişiklik olmadığı sürece bu oranlara göre nafakada değişiklik yapılmalıdır. Böylece taraflar arasında, başta belirlenen nafaka miktarındaki oran korunmuş olmaktadır[260].

Taraflar gelecek yıllarda yoksulluk nafakasının miktarının ne miktarda arttırılıp azaltılacağı konusunda aralarında anlaşabilirler. Tarafların aralarında kararlaştırdıkları oranın makul olmaması halinde, taraflardan biri bu oranın düzeltilmesini isteyebilir. Yine nafaka ödemeyi kabul eden taraf geçerli bir neden yokken nafakanın kaldırılmasını talep edemez[261]. Böyle bir anlaşmanınolmaması halinde taraflar bu oranı sabit olarak belirleyemez. Örneğin, her yıl %20 bir artış olacağı şeklinde anlaşma yapamazlar[262]. Enflasyon oranında bir artış ise bu kapsamda değildir. Çünkü enflasyon oranında bir artış yapılması arttırma oranı değildir. Paranın değişen satın alma gücüne göre

---

[257] Uzun, s. 68; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 178, Arbek, s.148.

[258] Uzun, s. 68; Arbek, s.148.

[259] Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 178.

[260] Y. 3. HD. 08.05.207 T. 2016/17547 E. 2017/6726 K. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2016-17547.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kriterler+#fm).

[261] Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.52; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.86; Ceylan, s. 122.

[262] Y. 2. HD. 26.01. 2004 T. E. 2004/244, K. 2004/931 (Ruhi, , Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.52).

uyarlanmasıdır[263]. Yargıtay bu durumda artık tarafların bu anlaşmada gösterilen miktarın üzerinde nafaka artırımı isteyemeyeceği görüşündedir. Enflasyon oranındaki değişme de etkili olmaz[264].

TMK m. 176/V 'de hakimingelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabileceği düzenlenmiştir[265]. Bunun için birinci koşul tarafların bunun için talepte bulunmaları, ikincisi ise hakimin artırım veya azatlım istenen yıllarla ilgili ekonomik ve sosyal durumlarındaki değişim süreçlerini belirleyebilir durumda olmasıdır[266]. Aksi halde hakim böyle bir düzenlemeye karar veremez. İstem olması halinde ise, artırım ÜFE oranına göre yapılır[267]. Bu durumda nafakanın değiştirilmesi için bir mahkeme kararına gerek yoktur. Tarafların da sonradan değişen durumları ileri sürerek arttırma ya da azaltma talebinde bulunmalarına

---

[263] Y. 3. HD. 18.09.2008 T. E. 2008/9521, K. 2008/14960 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.52).

[264] Y. 2. HD. 19.10.1992 T. E. 1992/10062, 1992/9875 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili , s.86; Ceylan, s. 122) sayılı kararında tarafların nafaka miktarının ne oranda arttırılacağına ilişkin anlaşmış olmaları halinde, artık bu anlaşmanın tarafları bağlayacağı, enflasyon oranın ne oranda değişmiş olursa olsun, tarafları etkilemeyeceği düzenlenmiştir. Y. 2. HD. 19.10.1992 T. E. 9218, 9560 sayılı kararında ise değişen koşullar nedeni ile tarafların aralarında yapmış oldukları anlaşmanın bu koşullara uydurulması gerektiği düzenlenmiştir (Ceylan, s. 122); Ruhi ise, tarafların aralarında yapmış oldukları anlaşma oranının çok üzerinde bir enflasyon oranının belirlenmesi halinde artık nafaka artırım isteminde bulunulması gerektiği görüşündedir. Ayrıca tarafların aralarında yapmış oldukları anlaşma oranını enflasyon oranı üzerinden belirlemeleri halinde böyle bir sorunla karşılaşılmayacağı görüşündedir. Bkz. Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.86; Demir, s. 89.

[265] Ertürk, s.381; Öztan, Aile Hukuku, s.507; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s.112; Demir, s.85.

[265] Öztan, Aile Hukuku, s.507; Şimşek, s. 47; Ruhi, s.87; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 178; Köseoğlu, s. 153; Özuğur, s.1016; Serim, s. 296.

[266] Özuğur, s.1016; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.53.

[267] Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.53; Demir, s. 90.

gerek yoktur[268]. Önemli olan nafaka yükümlüsünün mali gücünün bu artışa paralel bir artış göstermesi gerektiğidir[269]. Böylece nafaka alacaklısının her yıl nafaka miktarının artırımı için talepte bulunmasına gerek kalmaz ve alacaklı için büyük bir rahatlık olur[270]. Mahkemeler de gereksiz yere meşgul edilmeyerek mahkemelerin yükü de azaltılmış olur[271]. Hakim tarafından bu şekilde yapılacak nafaka miktarının artırımında boşanma davası sırasında istenen yoksulluk nafakası için, boşanma davası kararının kesinleştiği tarih esas alınarak artırım yapılacaktır. Bağımsız olarak istenen yoksulluk nafakasında ise hakimin belirlediği bir tarih bulunmadığı durumlarda yoksulluk nafakası davasının açıldığı tarih esas alınarak arttırma yapılır[272].

TMK. m. 176/V ile tarafların kısa aralıklarla nafaka davası açarak hem mahkemelerin iş yükünün artmasını engellemek hem de tarafların mahkeme huzurunda sık sık karşı karşıya gelmelerini önlemek açısından isabetli bir düzenleme olmuştur. Tarafların nafaka değişikliği davası ile yapacakları mahkeme giderlerinin de önüne geçilerek taraflar hem maddi hem de manevi açıdan korunmaktadır[273].

Yoksulluk nafakasının arttırılması ya da azaltılması davasında ispat yükü kimde olacaktır? Bu davalarda ispat yükü davacıdadır. Nafakanın arttırılması davasında davacı, hükmedilen nafakanın geçimine yetmediğini, davalının mali durumunun

---

[268] Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 149; [268] Öztan, Aile Hukuku, s.507; Şimşek, s. 47; Uzun, s. 69; Serim, s. 296.

[269] Öztan, Aile Hukuku, s.507.

[270] Ceylan, s. 123-124; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 178; Uzun, s. 69; Arbek, s.147; ;Özuğur, s.1016; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54.

[271] Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 178; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.87; Uzun, s. 69; Arbek, s.147; ;Özuğur, s.1016; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54.

[272] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.87; Demir, s.85.

[273] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.87; ;Özuğur, s.1016; Demir, s.85.

arttığını, kendisininkinin ise azaldığını kanıtlamalıdır. Yoksulluk nafakasının azaltılması davasında ise, davacı mali gücünün nafakayı ödemeye yetmediğini, davalının mali gücünün düzeldiğini ya da kendi hayatında değişiklikler meydana geldiğini ispatlamalıdır[274]. Taraflar bu ispatı yaparken, işleri ile ilgili belegeleri, maaş bordrolarını, üstlerine kayıtlı bir taşınmaz var ise tapu kayıtlarını, bu taşınmazların üzerinde intifa hakkının olması durumunda bunu gösteren belgeyi, mirasın kalması halinde veraset belgeleri gibi yoksulluğun varlığı ya da yoksuluğuna kanıt olabilecek belgeleri sunabilirler[275].

Yoksulluk nafakasının değişikliği davasında davalıya duruşma günü tebliğ edilmelidir. Aksi halde karar verilemez[276].

Yoksulluk nafakası artırım ve azatlım davalarında, hakim tarafların ekonomik ve sosyal durumlarını araştırmalı, gerekirse ilgili yerlerden yazı almalı, uzman görüşüne başvurmalıdır. Artırım davası için, nafaka borçlusunun mali durumun artması, bununla birlikte nafaka alacaklısının mali durumunun kötüleşmesi halinde hakkaniyete uygun olarak davayı kabul eder. Azaltım davalarında ise, nafaka borçlusunun mali durumun kötüleşmesi, alacaklının ise ihtiyaçlarının azalması hallerinde hakkaniyete uygun olarak nafaka miktarının azaltılmasına karar verir[277].

---

[274] Bulut, s. 107-108.

[275] Bulut, s. 104.

[276] Y. 2. HD. 20.11.1997 T. E. 1997/12776, K. 1997/12559 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.86); Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.53; Demir, s. 91.

[277] Özuğur, s.1016.

III. YOKSULLUK NAFAKASININ SONA ERMESİ

Yoksulluk nafakasının sona ermesi, ödenme şekline göre farklılık arzetmektedir. Toptan ödenmesine karar verilmesi halinde, nafaka tek seferde ödeneceğinden, ödenme ile son bulmaktadır[278]. Toptan ödenme halinde, yapılan ödemelerin geri ödenmesine karar verilemez[279].

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakası ise, Medeni Kanunu'nun ilgili hükmüne göre, alacaklının ölümü ve yeniden evlenmesi hallerinde kendiliğinden; alacaklı tarafın evlilik dışı yaşaması, haysiyetsiz hayat sürmesi, yoksulluğunun ortadan kalkması hallerinde ise mahkeme kararı ile ortadan kalkmaktadır[280]. Hüküm emredici olduğundan taraflar aksini kararlaştıramaz[281].

Anlaşmalı boşanma halinde ise, kanunda belirtilen durumların gerçekleşmesiyle nafakanın kaldırılıp kaldırılamayacağına dair kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Yargıtay'ın önceki içtihatlarında, bu durumda artık nafakanın kaldırılmasının istenemeyeceği benimsenmiştir[282]. Ancak sonraki kararlarında, nafaka

---

[278] Ruhi, s. 89; Bozovalı, s. 75; Dural/Öğüz/ Gümüş, s. 150; Ceylan, s. 119; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54.

[279] Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 174.

[280] Y. 2.HD. 12.12.1991 T. E. 1991/12911, K. 1991/15410 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 89); Bozovalı, s. 76; Bulut, s. 108; Ergün, s. 1244; Yavuz, s. 261; Zevkliler; Acabey/ Gökyayla, s. 940; Köseoğlu, s. 153; Şimşek, s. 47; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 150; Ceylan, s. 119; Uzun, s. 76; ; Kılıçoğlu, Medeni Hukuk Temel Bilgiler, s, 295; Arbek, s. 149; Köprülü/ Kaneti, s. 196; Saleh, s.158; Hatemi/Kalkan Oğuztürk, s.114; Oğuzman/ Dural s.147; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54; Demir, s.98.

[281] Yavuz, s. 261; Bozovalı, Uzun ve Şimşek tarafların bu hallerde de aralarında yapacakları sözleşme ile nafakanın kesilmeyeceğini kararlaştırmalarının mümkün olduğu görüşündedir. Bkz. Bozovalı, s.76; Şimşek, s. 47; Uzun, s.78. Özuğur, s. 1011; ; Özkan, s.751; Demir, s.98.

[282] YHGK. 03.07.1991 T. E.2-302/397 (Bozovalı s. 109).

borçlusunun mali ve sosyal durumunda önceden belirlenmesi mümkün olmayan önemli değişiklerin olması ve nafaka ödemesinin kendisinden beklenemeyecek ölçüde çekilmez hal alması hallerinde, anlaşmalı boşanma olsa dahi nafakanın indirilmesi ya da kaldırılmasının talep edilebileceği görüşü benimsenmiştir[283]. Ruhi'ye göre de anlaşmalı boşanma halinde kanunda belirtilen durumların gerçekleşmesi ile yoksulluk nafakası kaldırılmalıdır. Aksi hal kanunun emredici hükümlerine uymamak olur[284].Özuğur da Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümleri gereğince sözleşmeye değer vermek esas olduğundan, böyle bir sözleşmenin varlığı halinde sözleşme hükümleri nin uygulanması gerektiğini belirtmiştir[285].Köprülü ve Kaneti de sözleşmenin olduğu hallerde sözleşmeye uyulması gerektiğini savunmaktadır[286]. Özkan, tarafların aralarında böyle bir sözleşmenin olması halinde nafaka ödenmesinin devam edeceğini, ancak tarafların mali durumunun değişmesi, hakkaniyetin gerektirmesi, nafaka yükümlüsünün ödeme gücünde önemli değişiklerin meydana gelmesi halinde iradın kesilebileceğini ya da indirilebileceğini belirtmektedir[287].Arbek ise tarafların yeniden evlenmesi halinde de nafakanın ödeneceğini kararlaştırmış olmaları ve bu durumun da hakimin denetiminden geçmiş olması halinde artık evlenme ile yoksulluk nafakasının ortadan kalkmayacağını savunmaktadır. Ancak, evlenme ile alacaklı tarafın yoksulluğunun ortadan kalkması halinde, borçlunun mahkemeye başvurarak nafakanın kaldırılmasını talep edebileceğini

[283]Y. 2. HD. 09.10.2006 T. 11355-12550 (Bozovalı s. 109); Uzun, s.81; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48.

[284] Bkz. Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 90; Ceylan, s. 119; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.56.

[285] Özuğur, s.1012-1013.

[286] Köprülü/ Kaneti, s. 197. EMK. m. 145/3' te 'taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça' ifadesi kullanılarak, kanunda belirtilen sona erme hallerinin gerçekleşmesi halinde dahi tarafların aksini kararlaştırabilecekleri belirtilmiştir. Bkz. 743 s. TMK m.743/3.

[287] Özkan, s.751-752.

belirtmiştir[288]. Yine Demir de tarafların aralarında evlenme halinde de nafakanın ödeneceğinin kararlaştırılmış olması halinde artık tarafların iradelerine uyulmasını gerektiğini belirtmiştir[289].Bize göre ise, TMK m. 176/III' te 'kaldırılır' ifadesi kullanıldığından artık burada tarafların iradeleri geçerli olmaz. Hüküm emredicidir. Bu nedenle taraflar sözleşme ile bu durumları değiştiremezler.

Kanunda belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde, nafaka dava tarihinden itibaren kaldırılır[290]. Yine bu durumlara rağmen haksız nafakanın tahsilinin söz konusu olması halinde, icra dosyası da celb suretiyle, fazla ödemeler davalıdan tahsil edilebilir[291]. Davacı, dava esnasında da ödeyeceği nafakayı faizi ile birlikte sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde isteyebilir[292].

Yoksulluk nafakasının kaldırılması için bir mahkeme kararına ihtiyaç duyulduğu durumların gerçekleşmiş olması ve nafaka borçlusunun nafakanın kaldırılmasını istememesi durumunda nafaka ödenmeye devam edilir. Daha sonradan ödediği nafakaları geri isteyemez[293].

Nafakanın sona ermesi nedenlerinden birinin gerçekleşip, nafaka borçlusu tarafından nafakanın kaldırılmasına yönelik bir şey yapılmazsa artık ödenen nafakalar geri istenemez[294].

Aşağıda yoksulluk nafakasının kaldırılması nedenleri ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

---

288 Arbek, s. 150.

289 Demir, s.79.

290 Uzun, s. 86.

291 Bulut, s. 108; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.55; Demir, s.98.

292 Uzun, s. 86; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.55; Demir, s.98.

293 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.55.

294 Demir, s.99.

A. Yoksulluk Nafakasının Kendiliğinden Sona Ermesi

Taraflardan birinin ölümü ve alacaklı tarafın yeniden evlenmesi halinde yoksulluk nafakası kendiliğinden kalkar. Ayrıca bir mahkeme kararına gerekyoktur[295]. Aile Mahkemesi talep üzerine, nüfus kayıtlarını dikkate alarak, yoksulluk nafakasının ortadan kalktığını tespit etmelidir[296].

Kişinin ölümü anında muaccel olmuş nafaka için bu kural geçerli değildir.

Nafaka kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Bu nedenle mirasçılara geçmez[297].

Ölüm ya da evlenme tarihlerini gösterir belgelerin, nüfus müdürlüğündentemin edilip,icra makamlarına sunulması ile, bu tarihlerden itibaren nafaka kaldırılır. Ayrıca bir belge istenmez[298]. İcra müdürünün nafakanın kaldırılmasına karar vermemesi halinde ise, icra müdürlüğünün bağlı olduğu icra hukuk mahkemesine müracaat edilir. Buradan icra takibinin kaldırılması talep edilir[299]. Bütün bunlara rağmen nafakanın ödenmesine devam edilmesi halinde nafaka borçlusu ya da mirasçılarının açacakları dava tespit davası niteliğini taşır[300]. Çünkü bu durumlarda nafakanın kendiliğinden kalkacağına yönelik kanun düzenlemesi emredici niteliktedir.

---

[295] Y. 2. HD. 20.09.2004 T. E. 2004/92298, K. 2004/10297 (Uzun, s. 76); Öztan, Aile Hukuku, s. 507; Bulut, s. 108; Ertürk, s.381; Köseoğlu, s. 153; Şimşek, s. 47; Ceylan, s. 119; Arbek, s. 149; Özuğur, s. 1012.

[296] Köseoğlu, s. 153. Arbek ise, ölüm ya da yeniden evlenme halinde, yoksulluk nafakasının kendiliğinden sona erdiğini, sağ kalan tarafın mahkemeden herhangi bir talepte bulunmasına gerek olmadığını belirtmiştir. Bkz. Arbek, s. 149.

[297] Öztan, Aile Hukuku, s. 507; Ertürk, s.381.

[298] Şimşek, s. 47; Bulut, s. 108; Uzun, s.76-77; Özuğur, s.1012.

[299] Uzun, s.76-77.

[300] Şimşek, s. 47; Bulut, s. 108.; Demir, s.101.

1. Nafaka Alacaklısı veya Borçlusunun Ölümü

Taraflardan birinin ölmesi yoksulluk nafakasının son bulma hallerdendir[301]. Gaiplik kararı da ölüm gibi sonuç doğuracağından, bu durumda da yoksulluk nafakası son bulur[302].

Alacaklının toptan ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakası ödenmeden ölmesi halinde istemde bulunma hakkı alacaklının mirasçılarına geçer[303].

Yoksulluk nafakasının irat halinde ödenmesine karar verilmesinde, alacaklı ya da borçlu ölürse artık mirasçıların nafakayı talep etme hakkı yoktur. Çünkü nafaka alacağı ve borcu şahsa sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Ölümden önce ödenmemiş nafaka alacağının bulunması halinde ancak mirasçıların talep hakkı doğar[304]. Bu durumda artık nafaka, alacaklının ölmesi halinde terekesinde alacak hakkı, borçlunun ölmesi halinde ise terekesinde borç olarak görünür[305].

Yasada açıkça 'taraflardan birinin ölümü' olarak belirtildiğinden, borçlunun ölümü ile de nafaka son bulmaktadır. Artık burada ölenin borçlarından mirasçıların

---

[301] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili , s. 89; Ergenekon, s. 144; Ergün, s. 1245; Dural;Öğüz; Gümüş, s. 150; Kartoz s. 40; Özuğur, s.1012; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.55.

[302] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 89.

[303] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 88; Ceylan, s. 119.

[304] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 89; Dural/Öğüz/ Gümüş, s. 150; Ceylan, s. 119; Özuğur, s.1012; Velidedeoğlu, s. 237; Demir, s.98.

[305] Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 150; Demir, s.100.

sorumlu olacağı kuralı uygulanmaz. TMK.' daki düzenleme burada ölenin borçlarından, mirasçıların sorumluluğunun doğmayacağını belirtmektedir[306].

Nafaka borçlusu, nafaka alacaklısının, ölüm tarihini de gösteren nüfus kaydını ibraz etmekle, nafaka ödeme borcundan kurtulur. Ölüm kaydının herhangi bir nedenle nüfus siciline işlenmemesi halinde, nafaka borçlusu bunun tespiti için ilgili mahkemede dava açar. Ölüm tarihi itibari ile nafaka borcundan kurtulur[307].

2. Alacaklı Tarafın Yeniden Evlenmesi

Alacaklı tarafın yeniden evlenmesi halinde, bakım yükümlülüğü yeni eşe geçeceğinden yoksulluk nafakası son bulur[308]. Kişinin, sonradan yaptığı evliliğinin de sona ermesi, tekrar nafaka alma hakkını kendisine vermez[309].

Nafaka alacaklısının yeniden evlendiğini nafaka borçlusuna bildirmemesi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder. Bu da hakkın kötüye kullanılmasını oluşturur[310].

---

306 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 174-175; Bozovalı, borçlunun ölümü halinde yoksulluk nafakasının kesilmesini doğru bulmamaktadır. Borçlu ölümüyle geride büyük bir miras bırakıyorsa, en azından bu mirastan eski eşine de pay verilmesi gerektiği görüşündedir. Bkz. Bozovalı, s. 76; Yine doktirinde de aynı görüşü savunan yazarlar vardır. Gerekçe olarak da yoksulluğa düşmüş kişinin, borçlunun mirasçılara da başvurabilmesi hem hakkaniyete hem de maddenin amacına uygun olacağı gösterilmektedir. Bkz. Öztan, Aile Hukuku, s. 507; Tekinay, s.271.

307 Özuğur, s.1012.

308 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 89; Ergenekon, s. 145; Ergün, s. 1245; Öztan, Aile Hukuku, s. 508; Dural;Öğüz; Gümüş, s. 151; Başaklar, s.87; 308 Velidedeoğlu, s. 237; Y. 2. HD. 20.09.2004 T. E. 2004/9298, K. 2004/10297 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54); Demir, s.101.

309 Öztan, Aile Hukuku, s. 508; Ertürk, s.381; Demir, s.101.

310 Demir, s.101.

Bu durumda yoksulluk nafakası kendiliğinden ortadan kalkar. Yine nafaka borçlusu, nafaka alacaklısının evlendiğine dair belgeleri mahkemeye sunabilir. Aleyhine açılmış bir icra takibi varsa, evlendiğine dair belgeleri ilgili icra müdürlüğüne ibraz ederek takibin kaldırılmasını talep edebilir[311]. İcra müdürünün takibi kaldırmaması halinde ise, icra müdürlüğünün bağlı olduğu icra hukuk mahkemesine müracaat edilir[312].

Nafaka borçlusunun yeniden evlenmesi ise nafakanın son bulma hallerinden değildir. Nafaka devam eder[313]. Ancak bu hal nafakanın indirilmesi için bir sebep oluşturabilir[314].

B. Yoksulluk Nafakasının Mahkeme Kararı ile Sona Ermesi

TMK' m. uyarınca evlilik dışı ilişki yaşama, haysiyetsiz hayat sürme, alacaklının yoksulluğunun ortadan kalkması ya da borçlunun mali gücünün azalması hallerinde yoksulluk nafakası mahkeme kararı ile sona erer.

Maddenin açık hükmünden de anlaşılacağı gibi hakim bu hallerde nafakaya son vermek zorundadır. Takdir yetkisi bulunmamaktadır[315].

---

311 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 174; Özuğur, s.1012; Demir, s.101.

312 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54; Demir, s.101.

313 Bu hal nafakanın kaldırılması sebebi olmasa da, nafakadan indirim hakkı doğurmaktadır. Öztan, Aile Hukuku, s. 508; Ertürk, s.381; Dural/ Öğüz; Gümüş, s. 150.

314 Demir, s.101.

315 Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 151.

1. Evlilik Dışı İlişki Yaşama

Yoksulluk nafakası, nafaka alacaklısının resmi evlilik olmadan biriyle birlikte yaşaması halinde mahkeme kararı ile sona erer. Dini nikahla birlikte yaşayanlar ya da dini nikah olmaksızın birlikte yaşayan kişiler bu duruma örnektir[316].

Sırf nafakanın kesilmemesi amacıyla resmi evlilikten kaçınan kişilerin yoksulluk nafakasının kesilmesi isabetli olacaktır. Zira Medeni Kanunu'muz yoksulluk nafakasını kişileri yoksulluktan kurtarmak amacıyla verilmesini öngörmektedir[317].

Kişilerin evlilik dışı birliktelik kurduğu durumda, yoksulluk nafakası kendiliğinden son bulmaz. Bunun için mahkeme kararı gereklidir. Nafaka borçlusu, evlilik dışı ilişkiyi kanıtlamak sureti ile, nafakanın kesilmesi için bir dava açar[318]. Bu durum tanık dahil her türlü delille kanıtlanabilir. Borçlunun bunu ispatı ile hakim davayı kabul eder. Aksi halde hakim davayı reddeder. Davanın kabulü halinde ise yoksulluk

---

316 04.10.1996 t. E. 1996/6779, K. 1996/9716 ;Y. 2. HD. 04.04.1977 T. E. 1977/2513, K.1977/2810 s. kararında sırf yoksulluk nafakası alabilmek için evlenmediği gerekçesi ile yoksulluk nafakasının kaldırılmasının istenemeyeceği, bu nedenle kimsenin evlenmeye zorlanamayacağı düzenlenmiştir (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 89); Ergün, s. 1245; Öztan, Aile Hukuku, s. 509; Dural/ Öğüz/Gümüş, s. 151; Uzun, s.78; Kartoz s. 39; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.55; Demir, s.103.

317 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 175; Dural/Öğüz; Gümüş, s. 151.

318 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 175; Arbek, kişilerin evlenme ile nafakanın son bulmayacağını aralarında kararlaştırıp bunun da hakim onayından geçmesi durumunda artık resmi evlilik olmaksızın birlikte yaşasa da nafakanın devam etmesi gerektiği görüşündedir. Ancak, alacaklının yoksulluluğu, bu birlikte yaşama ile son bulmuşsa artık borçlu hakimden nafakanın kaldırılmasını talep edebilir. Bkz. Arbek, s.150; Özuğur, s. 1013.

nafakası dava tarihinden itibaren kaldırılır[319].Dava aile mahkemeleri kanuna göre aile mahkemelerinde alacaklının yerleşim yeri aile mahkemesinde görülür.

2. Nafaka Alacaklısının Yoksulluğun Ortadan Kalkması ya da Nafaka Borçlusunun Ödeme Gücünün Ortadan Kalkması

Nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması halinde yoksulluk nafakası mahkeme kararı ile kaldırılır. Yoksulluğunun ortadan kalkması pek çok sebebe dayanabilir[320]. Kişinin bir işe girip çalışması ile olabileceği gibi, kendisine miras kalması yolu ile de olabilir[321]. Ancak sırf nafaka alacaklısının ailesinin maddi gücünün iyi olduğu sebebi ile yoksulluk nafakasının kaldırılmasına hükmolunamaz[322].

Nafaka borçlusunun mali durumunun kötüleşmesi halinde de yoksulluk nafakası mahkeme kararı ile kaldırılır[323]. Nafaka borçlusunun mali durumu kendi ağır kusuru ile kötüleştiyse, nafakanın azaltılmasına ya da kaldırılmasına karar verilmemelidir[324].

Nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması ya da nafaka borçlusunun mali durumunun kötüleşmesi halinde de yoksulluk nafakası nafaka borçlusunun açacağı

---

319 Özuğur, s. 1013.

320 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 90; Ergenekon, s. 144; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 175; Ergün, s. 1244; Özuğur, s. 1014; Velidedeoğlu, s. 238; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.55.

321 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 175; Demir, s.104.

322 Y. 2. HD. 12.02.1998 T. E. 1998/1250, K. 1998/1438 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 90); Demir, s.98.

323 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 90; Ergün, s. 1244; Köseoğlu, s. 153; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.55.

324 Köseoğlu, s. 153

bir dava ile kaldırılır[325]. Bu davada borçlu tanık dahi her trlü delile başvurabilir. Yoksulluğun ortadan kalktığı ispatlanırsa dava kabul edilir, ispatlanamazsa dava reddedilir. Davanın kabulü halinde yoksulluk nafakası dava tarihinden itibaren kaldırılır[326].

3. Nafaka Alacaklısının Haysiyetsiz Hayat Sürmesi

Nafaka alacaklısının haysiyet hayat sürmesi halinde, yoksulluk nafakası mahkeme kararı ile kaldırılır. Haysiyetsiz hayat sürme haline, kadın ticareti yapma, ırza yönelik suçlar işlemesi, kumar oynama gibi durumlar örnek gösterilebilir[327]. Yaşam tarzının haysiyetsiz ya da haysiyetli olması toplumun değer yargıları ve ahlak kurallarına göre belirlenmelidir[328]. Ayrıca, hayat tarzı, diğer eş için haysiyet kırıcı olmalıdır[329]. Kısaca haysiyetsiz yaşam tarzını, yerleşmiş toplum kurallarına aykırı, toplumun şeref namus, haysiyet anlayışına aykırı bir şekilde yaşamaktır[330].

Haysiyetsiz hayat sürmeden bahsedebilmek için bunun uzun süreli bir yaşam tarzı olması gerekmektedir. Haysiyetsiz yaşama örnek gösterilen davranışların kısa süreli olması halinde nafakanın kesilmemesi gerekmektedir[331].

---

325 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 175; Bkz. Arbek, s.150

326 Özuğur, s. 1014.

327 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 90; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 176; Ergün, s. 1245; Öztan, Aile Hukuku, s. 509; Ertürk, s.381; Uzun, s.79-80; Özuğur, s. 1014; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.56; Demir, s.103.

328 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 176.

329 Öztan, Aile Hukuku, s. 509; Uzun, s.79.

330 Demir, s.102; Özuğur, s. 1014.

331 Y. 3. HD. 13.09.2004 T. 10124/8558 (Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 176); Uzun, s.80; Demir, s.102.

Kanun koyucu haysiyetsiz hayat tarzının belirlenmesini hakime bırakmıştır. Hakim 4787 sayılı kanunun beşinci maddesi uyarınca görevlendireceği uzmanlar yardımı ile belirler[332].Böylece nafaka borçlusunun, nafaka ödememek için nafaka alacaklısı hakkında yalan iddialarda bulunmasının bir nebze de olsa önüne geçilmiştir[333].Hakim iddia edilen davranışın haysiyetsiz olduğuna karar verirse dava kabul edilir. Yoksulluk nafakası dava tarihinden itibaren kaldırılır[334].

[332] Demir, s.103.

[333] Bkz. Arbek, s.150

[334] Özuğur, s. 1014.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

USUL HÜKÜMLERİ

I. YOKSULLUK NAFAKASI DAVASININ TARAFLARI

Yoksulluk nafakası şahsa bağlı bir haktır[335]. Bu nedenle yoksulluk nafakası davasının tarafları ancak bu haktan doğrudan ilgilenen kişiler olabilir. Yine yoksulluk nafakası davasında taraf olabilmek için 6100 sayılı HMK m. 51gereğince fiil ehliyetine sahip olmak gerekmektedir. Kural, fiil ehliyetine sahip olan kişinin, dava ehliyetine de sahip olmasıdır. Fiil ehliyetine sahip kişi davasını bizzat açabilir. Bunun yanında kişi davasını bir vekil aracılığı ile de yürütebilir[336].

Dava açmak için fiil ehliyetine, bununla paralel olarak taraf ehliyetine sahip olmak gerekli ise ayırt etme gücü olmayan eşlerin hakları bu durumda ne olacaktır? Ayırt etme gücü bulunmayan kişilerin haklarını korumak amacı ile bazı şahsa bağlı hakların temsilcileri vasıtası ile korunmasına imkan tanınmıştır. Böylece temsilci ayırt etme gücü bulunmayan eş yararına yoksulluk nafakası davası açabilir ya da boşanma davası sırasında nafaka isteminde bulunabilir[337].

Yoksulluk nafakası yeni düzenleme ile her iki eş tarafından da talep edilebilir. Ancak toplum yapımızdan da kaynaklanan sebeplerle boşanma sonucu kadınlar mali

---

[335] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 91; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku**,** s.54

[336] Y. 2. HD. 24.04.2001 T. E. 2001/5014, K. 2001/6468 (Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 92); Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54; Demir, s.113.

[337] Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s. 92; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.54.

açıdan daha fazla etkilenmektedirler. Bu nedenle uygulamada yoksulluk nafakası talep eden taraf en çok kadınlar, talep edilen taraf ise erkekler olmaktadır[338].

Boşanma davasından sonra açılacak nafaka davasında davacı, boşanma nedeni ile yoksulluğa düşüp nafakaya hak iddia eden eski eştir. Davalı ise boşanma davasındaki diğer eştir[339].

Yoksulluk nafakasının arttırılması davasında davacı taraf, nafaka alacaklısı olan eştir. Davalı ise nafaka borçlusudur[340].

Yoksulluk nafakasının azaltılması ya da ortadan kaldırılması davasında ise, nafaka borçlusu, nafaka borçlusunun ölmesi halinde ise mirasçılarıdır. Davalı ise nafaka alacaklısı veya ölmüşse onun mirasçılarıdır[341].

II. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

A. Boşanma Davası Sırasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

Boşanma davası ile birlikte istenen yoksulluk nafakasında görevli mahkeme boşanma davasına bakan mahkemedir[342]. Boşanmaya ilişkin kararı veren mahkeme, boşanmanın mali sonuçlarından olan yoksulluk nafakası ile ilgili de karar verir[343]. Bu

338 Kartoz, s. 22.

339 Bulut, s. 109; Demir, s.113.

340 Bulut, s. 109.

341 Bulut, s. 109.

342 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s,92; Uzun, s.88; Bulut, s.109; ;Özuğur, s.1017; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.57.

343 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 179.

mahkemeler ise aile mahkemeleridir[344].Aile Mahkemelerinin olmadığı yerde ise Asliye Hukuk Mahkemesi davaya 'Aile Mahkemesi sıfatı ile' bakar[345]. Davaya bu şekilde bakılmaması bozma nedenidir[346].

Boşanma davalarında ise yetkili mahkeme eşlerden birinin yerleşim mahkemesi ya da son altı aydır birlikte oturdukları yer mahkemesidir[347].

B. Boşanma Davasından Sonra Açılan Davalarda Görevli ve Yetkili Mahkeme

Boşanma davası kesinleştikten sonra ayrı bir dava ile istenen yoksulluk nafakasında görevli mahkeme yine aile mahkemeleridir[348].

Boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarında ise TMK. m. 177 özel bir düzenleme getirmiştir. Bu durumda nafaka alacaklısının yerleşim yeri mahkemesi yetkili olur[349]. Böylece zaten zayıf durumda olan nafaka alacaklısının, nafaka borçlusunun bulunduğu yerde dava açarak masraf yapmasının önüne geçilmek

---

[344] Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun m. 1 (https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4787.html).

[345] Özkan, s.752; Özuğur, s.1016; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.57; Demir, s. 119.

[346] Özuğur, s.1016.

[347] Ceylan, s. 125; Özkan, s.752; Demir, s. 119.

[348] Şimşek, s. 48; Ceylan, s. 125; Özkan, s.752; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.57.

[349] Bulut, s.109; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s,92; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 179; Uzun, s.89; Ergün, s.1241; Öztan, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları,s. 483; Karaman, Akıntürk, s. 307; ; Kılıçoğlu, Medeni Kanun'umuzun Aile- Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, s. 21; Şimşek, s. 48; Ceylan, s. 125; ; Özuğur, s.1016; Özkan, s.752; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.57; Demir, s. 120.

istenmiştir[350]. Bu özel yetki boşanmanın mali sonuçlarından sadece nafaka için getirilmiştir[351].

TMK m.177' de düzenlenen yetki özel yetki olmakla birlikte kesin yetki değildir. Davalı, davanın açıldığı yerdeki yerleşim yeri mahkemesinde de davasını açabilir[352]. Yine davacı isterse, davalının ikametgahı mahkemesinde de davasını açabilir[353].

Nafaka artırım veya azatlım davalarında da yetki ve görev aynı şekildedir[354].

III. YOKSULLUK NAFAKASININ SÜRESİ

Medeni Kanunumuza göre yoksulluk nafakası belli bir süre ile sınırlı değildir[355]. Ancak yoksulluk halinin ortadan kalkması halinde artık, yoksulluk nafakası devam etmez. Yine Medeni Kanunumuzda belirtilen hallerde de yoksulluk nafakasının verilmesine devam edilmez[356].

---

350 Y. 3. HD. 21.12.2004 T. E. 2004/14500, K. 2004/14151 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.57); Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s,92; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 179; Uzun, s.89; Karaman, Akıntürk, s. 307; ; Kılıçoğlu, Medeni Kanun'umuzun Aile- Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, s. 21; ; Özuğur, s.1016; Demir, s. 120.

351 Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 179.

352 Y. 3. HD. 07.07.2009 T. E. 2009/8389, K. 2009/11862 (Uzun, s.89).

353 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.57.

354 Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s,92.

355 İnal, s. 897; Hatemi, s. 118; Ceylan, s. 115; Dural/Öğüz/ Gümüş, s.148; Akıntürk/ Karaman, s. 305; Köseoğlu s.152; Ertürk, s.378; Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla, s.941; Öztan, Aile Hukuku, s.504; Ergün, s.1243; Bozovalı, s.72; Uzun, s. 99; Kartoz, s. 33; Arbek, s. 145; Saleh, s.158; Demir, s. 64.

356 Hatemi, s. 118; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s.148; Uzun, s. 99; Arbek, s. 145.

Yoksulluk nafakasına hükmedilirken süresiz olarak hükmedilebilir. Ancak tarafların belli bir süre ile sınırlı olarak yoksulluk nafakasını talep etmeleri halinde hakim artık bununla bağlıdır[357]. Özellikle genç çiftlerin evlilikten kısa süre sonra boşanmaları ve çocuklarının da olmaması halinde nafaka süreye bağlanabilmektedir[358]. Çünkü 6100 sayılı HMK. m. 26 gereğince hakim tarafların talepleri ile bağlı olup, taleplerinden fazlasına hükmedemez. Ancak hakim tarafların isteminden azına hükmedebileceğinden, tarafların süresiz olarak talep ettikleri nafakayı, belli bir süre ile sınırlı olarak verilmesine hükmedebilir. Süresiz olarak talep edilip de, belli bir süre ile sınırlı olarak karar verilmesi halinde ise verilen kararkesindir[359]. Sürenin bitmesi ile taraflar artık yoksulluk nafakasının arttırılmasını talep edemez[360].

Tarafların anlaşmalı boşanması halinde, yapılan protokolde sürenin belirlenmemiş olması, artık hükmolunacak nafakanın mutlaka süresiz şekilde olmasını zorunlukılar[361].

Yoksulluk nafakasının süresiz olup olmaması gerektiği tartışmalıdır. Bu konu Anayasa Mahkemesi' ne götürülmüş, yoksulluk nafakasının süresiz olması gerektiği

[357] Örneğin; üç yıl süre istenilen yoksulluk nafakası davasında, istek yönünde karar verilmesi halinde, artık üç yılın sonunda tekrar yoksulluk nafakası istenemez. Yine üç yılın sonunda nafakanın arttırılması da istenemez. Bkz. Ergün, s.1243; Ceylan, s. 116; Köseoğlu s.152; Y. 2. HD. 20.10.1995 T. E. 1995/10569, K. 1995/10750 (Uzun, s. 102-103; Arbek, s. 145); Öztan, Aile Hukuku, s. 508; Demir, s. 60, 81.

[358] Öztan, Aile Hukuku, s. 508; Özuğur, s. 1010; Demir, s.81.

[359] YHGK. 02.05.1990 T. E. 2-111., K. 261; Y. 2. HD. 20.10.1995 T. E. 1995/10569, K. 1995/10760 (Ceylan, s. 116); Örneğin, kadının boşanması sırasında hamile olması ve bu nenle işinden ayrılmak zorunda kalması, belli bir süre sonra ise işine dönme imkanın bulunması halinde hakim yoksulluk nafakası süresiz istense belli bir süre ile sınırlı olarak verebilir. Bkz. Köseoğlu s.152; Uzun, s. 103; Arbek, s. 145; Demir, s. 61.

[360] Öztan, Aile Hukuku, s. 508; Ertürk, s.381.

[361] Y. 2. HD. 03.07.1991 T. 2-30/347 (Ceylan, s. 116); Demir, s.81.

Anayasa'ya aykırılığı düşüncesi ile 'süresiz' ibaresinin iptali talep edilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararında[362] 'süresiz' ibaresinin, "ölünceye kadar yoksulluk nafakası alacağı anlamına gelmediği, eşlerin evlilik birliği içindeki dayanışma yükümlülüğünün kısmen de olsa evlilik birliğinin sona ermesinden sonra da devam etmesi gerektiği düşüncesi ve bu doğrultuda ahlaki ve sosyal dayanışma düşüncesi ile yoksulluk nafakasının ödendiğinin gerekçeleri ile oy çokluğu doğrultusunda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığı" sonucuna varılmıştır[363]. Arbek, yoksulluk nafakasının belli durumlar dışında süresiz olarak verilmesini hakkaniyete ve insafa uygun bulmamaktadır. Hukuk sistemimizde zamanaşımı ve hakdü1şürücü süreler bulunmasına rağmen yoksulluk nafakasının süresiz olması Arbek' e göre doğru değildir. Ayrıca boşanma tek taraflı gerçekleşmemekte, toplumsal olaylar da boşanma da etkili olmaktadır. Bu nedenle nafakanın tek tarafa süresiz olarak yüklenmesini hakkaniyete aykırı olarak düşünmektedir. Boşanan eşlerin de devalı karşı karşıya gelerek birbirlerinden kopmasını engellediğini ve yeni hayatlarına devam edemedikleri görüşündedir. Demir ise nafakanın belli bir süre ile sınırlanması gerektiğini, bu sürenin de tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına bakarak ve evli kaldıkları süre dikkate alınarak belirlenmesi gerektiği görüşündedir. Eski eşin sosyal güvenlik kurumu olarak görülmemesi gerektiğini düşünmektedir[364].

Adalet Bakanlığı'nın taslak çalışmasına göre de 'süresiz' ibaresinin kaldırılması planlanıyor. Bakanlık, "Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Başkanı Ömer Uğur Gençcan'ın önerisi ışığında, yoksulluk nafakasını, koşulları olması halinde "en az 1 yıl" ve "en çok 5 yıl ile sınırlandırmayı" tartışıyor. Bu süre ise müşterek çocuğun olup olmamasına göre belirlenecek. Çocuksuz boşanmalarda en fazla bir yıl süre ile yoksulluk nafakasına

[362] AYM. 17.05.2012 T. E. 2011/136, K.2012/72 (Uzun; s.101; Demir s. 66).

[363] Uzun, s. 100.

[364] Demir; s. 65.

hükmedilebilecek. Nafaka belirlenirken evliliğin süresi, kusur durumu, tarafların yaşı, müşterek çocuğun varlığı gibi kriterler dikkate alınacak. Nafakanın belli bir süre ile sınırlanması durumunda kadının bu süre sonunda mağduriyetinin de devam etmesi halinde devlet tarafından oluşturulacak fondan mağduriyetinin giderilmesi de çalışmalar arasında. Yargıtay 2. HD. Başkanı Ömer Uğur Gençcan da tarafların boşandıklarını, hatta bunun üzerine bir ya da iki evlilik yaptığını ancak ilk eşin bu süreçte dava açtığını ve nafaka ödeyen eşin bu durumda mağdur olduğunu vermiş olduğu örnekle açıklıyor[365].

Bize göre de yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilmesi hakkaniyete uygun düşmemektedir. Bir ay evli kalınan, hatta bu süreden de kısa süre ile evli kalınan eşe ömür boyu yoksulluk nafakası ödemek, ödeyen eş açısından mağduriyetler doğurmaktadır. Nafaka ödeyen eş başka biriyle evlenmekte ancak eski eşine hala nafaka ödeyebilmektedir. Böylece hem eski eşle bağ koparılamamakta , bu durumda yeni eş ile olan evlilik birliğini zedelemektedir. Nafaka ödeyen eş maddi sıkıntıya girmekte, yeni ailesine gerekli desteği sağlayamayabilmektedir. Kişilerin yasadığı maddi çaresizlikler ise birçok farklı sorunu doğurmakta, hatta cinayetlere bile neden olabilmektedir. Yoksulluk nafakasının belli bir süreyle sınırlanması gerekmekte, ancak boşanma sonrası mağdur olacak eşi de gözardı etmemek gerekmektedir. Boşanma sonucu yoksulluğa düşecek eşin, yoksulluğu tabi ki giderilmelidir. Ancak bu giderimi de tamamen eski eşe yüklememek gereklidir. Bakanlığın çalışmaları doğrultusunda yoksulluk nafakası belli bir süre ile sınırlanmalı ya da eşin yoksulluğunu giderek şekilde toptan bir ödeme yapılmalıdır. Belirlenen sürenin sonunda yoksulluğun devam etmesi halinde artık sosyal devlet ilkesi gereği bu yoksulluğun giderilmesini devlet üstlenmelidir. Çalışmalarda yer alan şekilde bir fon oluşturulmalı ve eşin yoksulluğu bu şekilde giderilmelidir. Böylece nafaka yükümlüsü eş de kendi hayatına serbestçe devam edebilmeli, tekrar kuracağı

[365] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/nafakaya-5-yil-siniri-40808387

birliktelikler önceki birlikteliği nedeni ile zarar görmemelidir. Boşanan eşler de böylece uzun yıllar karşı karşıya gelmemiş olur.

IV. ZAMANAŞIMI

TMK m. 177 uyarınca yoksulluk nafakası boşanma davası sırasında ve boşanma davasından sonra ayrı bir dava ile istenebilmektedir. Boşanma davası sırasında istenen yoksulluk nafakası hüküm verilinceye kadar istenebilmektedir[366]. Boşanma davası sonrasında ayrı bir dava ile istenilen yoksulluk nafakası için ise bir süre öngörülmüştür. TMK. m. 178 uyarınca boşanmanın fer'i sonuçlarından olan yoksulluk nafakası boşanma hükmünün kesinleşmesinden itibaren bir yıl içerisinde istenebilmektedir. Yani boşanma davasından sonra ayrı bir dava ile istenilen yoksulluk nafakası boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçtikten sonra artık istenemez[367].

Kanun koyucu, bir yıllık düzenleme ile, tarafların boşanma nedeni ile doğabilecek sonuçlar karşısında devamlı yüz yüze gelmelerini ve tarafların belirsizlik halinde kalmalarını engellemeyi amaçlamıştır[368].

---

366 Uzun, s. 90; Bulut, s. 110; ;Özuğur, s.1018.

367 Uzun, s. 90; Bulut, s. 110; Öztan, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, s. 483; Öztan, Aile Hukuku, s. 509; Ertürk, s.383; Kılıçoğlu, Medeni Kanun'umuzun Aile- Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, s. 21; Dural;Öğüz; Gümüş, s. 151; Y. 2. HD. 11.02.202. T. 1104/1667 (Ceylan, s. 125); Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 179; Kılıçoğlu, Medeni Hukuk Temel Bilgiler, s, 295; Arbek, s.151; ;Özuğur, s.1018; Özkan, s.754; Doğanay, s.142; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48; Demir, s. 116.

368 Kılıçoğlu, Medeni Kanun'umuzun Aile- Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, s. 21; Uzun, s. 90; Dural; Öğüz; Gümüş, s. 151; Ceylan, s. 125; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 179; ;Özuğur, s.1018; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.48; Demir, s. 116.

Kanunda belirtilen bir yıllık süre zamanaşımı süresi olup, hak düşürücü süre değildir[369]. Bu nedenle hakimre'sen dikkate alamaz. Tarafların bunu ileri sürmesi gerekmektedir[370].

6100 sayılı HMK.kapsamında zamanaşımı itirazı ilk itiraz olmaktan çıkarılmıştır. Buna göre borçlu cevap verme süresi içerisinde zamanaşımı itirazında bulunmamış olsa dahi esasa yönelik savunmasında bu itirazda bulunabilir[371].

Boşanmadan sonra bir yıllık süre içerisinde açılan yoksulluk nafakası davasında, nafaka isteyen tarafın yoksulluğunun boşanma nedeni ile olup olmadığı da araştırılmalıdır[372].

Tarafların mali durumunun değişmesi nedeni ile irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın uyarlanması ve kaldırılması davasına yukarıda ayrıntılı bir şekilde değinmiştik. O nedenle burada sadece bu davaların her zaman[373] açılabileceğini, bir yıllık sürenin burada uygulanmayacağını belirtmekle geçiyoruz.

Nafaka alacaklarının tahsili konusunda ise özel bir düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle g[374]. Kanunda aksine bir süre öngörülmedikçe her alacak 10 yıllık

---

369 Kılıçoğlu bunun bir hak düşürücü süre olarak düzenlenmesinin daha isabetli olacağı düşüncesindedir. Bkz. Kılıçoğlu, Medeni Kanun'umuzun Aile- Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, s. 21; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 180; Uzun, s. 92; Özkan, s.752

370 Y. 3. HD. 05.06.2008 T. E. 2008/8156, K. 2008/10235; Y. 3. HD. 01.10.2007 T. E. 2007/12169, K. 2007/13604 (Uzun, s.92); Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.49.

371 Uzun, s.93.

372 Uzun, s.94.

373 Uzun, s.95; Bulut, s. 110; Kılıçoğlu, Medeni Kanun'umuzun Aile- Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, Genişletilmiş 3. Bası, Ankara, 2014, s. 21; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 180; ;Özuğur, s.1018; Demir, s. 119.

374 Uzun, s.96; Öztan, Aile Hukuku, s. 509; Ertürk, s.383; Ruhi, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, s.91.

zamanaşımına tabidir[375]. Kanun daha uzun veya daha kısa süre öngörmüşse o halde o süreler geçerli olur. Yine İKK m. 39/1 uyarınca bir mahkeme ilamına dayanan takip 10 yıllık zamanaşımına tabidir[376].

Zamanaşımına uğramış bir borç, borçlu tarafından yerine getirilebilir. Bu halde artık borçlu, borcun zamanaşımına uğradığını ileri süremez. Alacaklı ise zamanaşımına uğramış borcu dava edebilir. Eğer borçlu zamanaşımı itirazında bulunmazsa, alacaklı alacağına kavuşur. Hakim ise re'sen zamanaşımını dikkate alamaz[377].

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın, belli bir süre sonra ödenmemesi halinde ise, zamanaşımı ilk ödenmeyen iradın muaccel olacağı tarihten başlar[378].

V. NAFAKAYA İLİŞKİN HÜKÜMLERİN İCRASI

6100 sayılı HMK.m. 350 uyarınca kişiler hukuku ve aile hukukuna ilişkin kararların yerine getirilebilmesi için kesinleşmesi gerekmektedir. Ancak nafakaya ilişkin kararlar konusunda istisna getirilmiştir. Buna göre nafakaya ilişkin kararların yerine getirilmesi için kesinleşme şartı aranmaz. Karar üst yargı mercilerinde olsa da icra edilebilir[379].

375 Bkz. TBK m. 146.

376 Demir, s. 32, 118; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.110 Bkz. İİK m. 39/1.

377 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.110.

378 Uzun, s.96.

379 Kartoz, s.46; Uzun, s. 104.

Yoksulluk nafakası borçlusunun, borcunu ödememesi halinde, hakkında icra takibi yapılabilir. Bu takip akıbetinde, borçlunun mallarını haciz ettirebilir, malları üzerine şerh koydurulabilir, maaş ve ücret haczi yoluna başvurulabilir[380].

Nafaka borçlusunun borcunu yerine getirmemesi halinde icra merciine şikayet edilebilir. Bu durumda nafaka borçlusu tazyik hapsi ile cezalandırılır. Ancak bunun için, nafakaya ilişkin bir mahkeme kararı, nafaka ile ilgili karar nedeni ile alacaklının icra takibinde bulunması, ödeme emrinin nafaka borçlusuna usulüne uygun olarak tebliğ edilmiş olması, en az bir aylık ödenmemiş nafaka bulunması[381], alacaklı veya vekilinin şikayetinin bulunması, ödememenin borçlunun kendi ihtiyaç ve imkansızlığı nedeni ile olmaması gerekmektedir. Yine nafakanın ödenip ödenmemesine karar verilebilmesi için, nafakanın kaldırılmasına yönelik bir davanın açılmamış olması gerekmektedir. Son durumla sınırlı olmak üzere aksi halde bu davanın sonuçlanması beklenir[382].

İİK.m. 344' te özel olarak nafaka borcunun ihlali düzenlenmiştir[383]. Madde metninde, "nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilebileceği, hapsin tatbikine başlandıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse, borçlunun tahliye edilebileceği" düzenlenmiştir. Ayrıca "borçlunun, nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabileceği" düzenlenmiştir. Nafakanın ödenmemesi nedeni ile tazyik hapsi uygulanması cezası şikayete tabidir. Buradaki hapis cezası 5271 s. CMK. m. 223 uyarınca mahkumiyet hükmü taşımamaktadır. Aynı

[380] Uzun, s. 105.

[381] Ödenmemiş nafakanın takipten sonra meydana gelmesi gerekmektedir. Geçmiş nafaka adi alacak hükmündedir. Bu nedenle İKK. m. 344'ün uygulanması mümkün olmaz (Kartoz, s.46).

[382] Kartoz, s.46-47; Demir, s. 33.

[383] Uzun, s. 106.

kanunun ikinci maddesi uyarınca "disiplin hapsi niteliğinde olup, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, ön ödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapis" türüdür[384]. Yargıtay kararına[385] göre şikayetin oluşabilmesi için;

1- Nafaka hakkında verilmiş bir karar olmalı,

2- Aylık nafakanın tahsiline ilişkin başlatılan icra takibi kesinleşmeli,

3- İcra emrinin tebliğ tarihinden şikayet tarihine kadar en az 1 ay süre işlemiş olmalı,

4- Ödenmeyen aylık nafakaya ilişkin şikayet en çok 3 ay içinde yapılmalı,

5- Birikmiş nafaka alacağı olmaması gerekmektedir.

Yine "İİK 'nun 344. maddesine göre hükümlülük kararı verilmesinden sonra hükmedilen ceza infaz oluncaya kadar işleyecek nafakaları ödememek İİK.nun 344/1. fıkrasının 2. cümlesine göre suç sayılmaz"[386].

Nafaka borcunun ödenmemesi nedeni ile uygulanan hapis tazyiki cezası, ödenmeyen diğer nafakalar için de tekrar bu cezanın uygulanmasını engellemez. Ödenmeyen her güncel aylık nafaka için yeni bir şikayet süresi başlamaktadır[387].

Nafaka borçlusunun, nafaka borcunu ödememesi nedeni ile hapis cezası alabilmesi için kendisine tebliğ edilmesi gerekmektedir. İKK' nın cezaya ilişkin hükümlerinin uygulanabilmesi için nafaka borçlusuna icra emrinin tebliğ edilmesi

---

[384] https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613

[385] Y. CGK 05.12.2006 T. 2006/16-304 E.-2006/273 K. **(**https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613**)**

[386] Y. 16. HD. 12.2.2004 E. 2003/11467 K. 2004/2351 **(** http://www.aghukuk.org/onemli-detay.php?id=1158 **)**

[387] Y. 19. CD. 2016/15184 E. 2017/2239 K. (http://asmhukuk.com/20171207/nafaka-hukumune-uymamak-sucunun-sartlarina-dair-yargitay-karari/).

şarttır. Bu şart Ceza Hukuku açısından ve cezaların şahsiliği ilkesi gereğincedir. Sadece nafaka borçlusu vekiline yapılan tebligat uyarınca, nafaka borçlusunun nafaka hükümlerine uymamaktan dolayı cezalandırılması bozma nedenidir[388].

Manisa 2. İcra Ceza Mahkemesi, nafaka borçlusunun nafaka borcunu ödememesi nedeni ile İKK m. 344 hükmü gereğince tazyik hapsine cezalandırılması hükmünün, borçlunun hapiste olması nedeni ile çalışamayacağını ve bu nedenle borcunu ödeyemeyeceği, üç aylık süre sonunda tekrar üçer aylık sürelerle tekrar cezalandırılacağını ve bunun da kısır döngüye neden olacağı, hükmün AY. m. 2, 10 ve 13. Maddelerine aykırılık teşkil edeceği gerekçeleri ile iptali için Anaya Mahkemesi'ne başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi ise verdiği kararda, nafaka borcunun aile bireyleri arasındaki yardımlaşma yükümlülüğünü kanuni bir zorunluluğa dönüştürdüğünü, aile bireylerinin zaruret haline düşmekten kurtardığını, bu nedenle gerek ulusal gerekse de uluslararası hukukta özel düzenlemeye tabi tutulduğunu, bu kurallardan birinin de itiraz konusu kural olduğunu, bu kuralın şikayete bağlı olarak uygulandığını, kuralın uygulanması neticesinde borçlunun borcunu ödemeye zorlandığını, tazyik hapsinin üç ay ile sınırlı olduğunu, borcun ödenmesi halinde borçlunun hemen tahliye edildiğini, bu nedenlerle eylem ile yaptırım arasındaki adil dengenin korunduğunu, bu nedenlerle hukuk devleti ilkesine bir aykırılık teşkil etmediğini, tazyik hapsinin 5237 sayılı kanunda ya da özel ceza kanunlarında 'suç' niteliği taşıyan bir eylem olmadığından, farklı türden yaptırımları işleyen kişilerin farklı kurallara tabi tutulmasının Anayasa'nın 10. Maddesine aykırılık teşkil etmediğini belirterek iptal isteminin reddine karar vermiştir[389].

---

[388] Y. 16. HD.13.12.2011 T. 2011/6583 E. K. 2011/8833 (https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=47&t=16696)

[389] AYM. 25.14.2014 T. E. 2014/71, K.2014/200 (http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150521-15.pdf)

Nafaka hükmüne uymamak suçu yalnızca sözleşmeden kaynaklanmayıp, yasadan ve ona dayalı olarak bir mahkeme kararından kaynaklanmaktadır. Bu suç bakımından korunmak istenen yarar bir mahkeme hükmüne uyulmasına ilişkin 'kamu güvenliği' dir. Bu nedenle nafaka hükmüne uymayan kişinin tazyik hapsi ile cezalandırılması AY. m. 38' e aykırılık teşkil etmemektedir[390].

Nafaka borçlusunun, borcunu ödememesi halinde yapılacak şikayet takibin yapıldığı yer icra mahkemesidir[391].

Buradaki süreler hakdüşürücü süre olduğundan, hakim süreyi re'sen gözetir[392].

Nafaka borçlusu cezalandırıldıktan sonraki dönemde en az bir aylık nafaka borcunu ödemezse yeniden ödenmeyen nafaka hükümleri uygulanır[393].

Peki nafaka borçlusunun borcunu başka yollarla ödemesi halinde de durum aynı olur mu? Örneğin nafaka borçlusu eş, nafaka alacaklısı eşin kira borcunu ödemek sureti ile borcundan kurtulur mu? Bu durumlarda da nafaka borçlusu eş aleyhine hukuksal işlem başlatılıp başlatılamayacağı üzerinde durmak gerekmektedir. Yargıtay' ın eski içtihatlarına göre bu tarz ödemeler nafaka borcunun tahsili olarak kabul edilmiyordu. Hatta nafaka alacaklısının hesabına açıklama yapılmaksızın yapılan para gönderimleri dahi nafaka borcunun ödendiği anlamına gelmiyor, ikinci kez tahsilat gündeme geliyordu[394].Yargıtay' ın yeni içtihatlarına göre ise, eski içtihatlarda belirtilen 'nafaka ilişkindir' ibaresinin olmasının nafaka borcunun ödendiğine kanıt olması için zorunlu olmadığı, yapılan birtakım ödemelerin nafaka borcundan tahsil edilmesi gerektiği

[390] YCGK. 11.12.2001 tarihli, 17 HD-281/284 sayılı kararı (Uzun, s. 107; Kaçak, s. 233).

[391] Kartoz, s.47.

[392] Kartoz, s.47.

[393] Kartoz, s.47.

[394] https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613

şeklinde yeni bir düzenleme getirilmiştir[395]. Bizce de yapılan bu yeni düzenleme hakkaniyete daha uygun olmuştur. Aksi durum, kötü niyetli kişilerce lehe kullanılabilmekte ve nafaka borçlusu yönünden hak kayıplarına neden olabilmektedir.

Nafaka alacaklısı veya vekili duruşmaya gelmezse şikayet haklarını kaybederler. Ancak yeniden bir ödenmemiş nafaka durumu çıkarsa yeni şikayet hakları bulunur[396].

VI. FAİZ

Yoksulluk nafakasında bir diğer sorun da faizin işletilebilip işletilemeyeceği, İşletiliyor ise bunun ne zamandan itibaren olacağıdır. Yoksulluk nafakasının muaccel olduğu tarihte nafaka borçlusunun nafakayı ödememesi halinde, borçlu temerrüde düşürülür. Bu tarihten itibaren talep şartı ile faiz yürütülebilir[397]. Nafaka hükmü hakimin takdirindedir. Dava tarihinde henüz muaccel olmamıştır[398]. Bu nedenle dava tarihinden itibaren faiz yürütülemez[399]. Yargıtay da yoksulluk nafakasına faiz yürütülebilmesi için işlemiş ve muaccel hale gelmiş bir nafaka aramaktakdır. Kararın kesinleşme tarihinden itibaren faizin yürütülemeyeceği görüşündedir[400].

---

395 Y. 12. HD. 19.02.2010. T. 2009/22641 E. K. 2010/3781 (https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613)

396 Kartoz, s.467.

397 Ceylan, s. 118-119; Arbek, s.159; ;Özuğur, s.1018; Demir, s. 124.

398 Yavuz, s. 261; Ceylan, s. 118-119; ;Özuğur, s.1018.

399 Yavuz, s. 261; Arbek, s.159; ;Özuğur, s.1018; Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.1010, 49; Demir, s.124.

400 Y. 2. HD. 08.06.2005 T. E. 2005/6390, K. 2005/8876 (Ergün, s.1253).

VII. İSPAT YÜKÜ

TMK. m. 6 uyarınca "kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatlamakla" yükümlüdür. Yoksulluk nafakası davası için de durum aynıdır. Taraflardan her birini kendi iddialarını ispatlamakla mükelleftir[401].

Yoksulluk nafakası talebinde bulunan eş, bunu boşanma davası sırasında istemiş ise boşanma hükmünün kesinleşmesi ile yoksulluğa düşeceğini ispatlamalıdır. Boşanma davasının kesinleşmesinden sonra istemiş ise de boşanma kararının kesinleşmesi ile yoksulluğa düştüğünü ispatlamalıdır[402].

Nafaka yükümlüsü ise istenen nafakayı ödeyecek gücü olmadığını iddia ediyorsa bunu ispatlamalıdır. Ya da nafaka talep eden kusurunun daha ağır olduğunu iddia edebilir. Bu durumda da bu hali ispatlamalıdır. Yine yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin yoksul durumda olamadığını, çalıştığını, malvarlığının olduğunu gibi birçok iddia da bulunabilir. Bu gibi hallerde de ispat yükü nafaka yükümlüsü eştedir[403].

Tabiki bazı hallerde hakimin de ayrıca araştırması gerekebilir. Yani sadece ispatta bulunması gereken eşin delillerine dayanılmaz. Aile hakimi uzmanların yardımı ile gerekli araştırmayı yapmalıdır.

---

401 Y. 3. HD. 13.09.2004 T. E. 2004/10124, K. 2004/8558 (Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.58); Demir, s. 115.

402 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.58.

403 Ruhi, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku, s.58.

SONUÇ

Aile toplumun en küçük yapı taşı olmakla birlikte, aile bireylerinin birbirlerine karşı hem sosyal hem ahlaki düşüncelerle oluşturulmuş birtakım yükümlülükleri vardır. Kanun koyucu ise bu yükümlülükleri kanuni bir ödev haline getirmiştir. Bu da 'nafaka' ile düzenleme alanı bulmuştur.

Evlilik birliğinin devamı sürecinde eşler arasında yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğü esastır. Ahlaki ve sosyal düşünceler nedeniyle bu yükümlülük evlilik birliğinin sona ermesi halinde de bazı şartlar dahilinde devam etmektedir. Yoksulluk nafakasının dayanağı da bu ahlaki ve sosyal düşüncelerdir.

Yoksulluk nafakası, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak şartı ile diğer taraftan istediği nafakadır

Yoksulluk kavramının tanımını kanun koyucu yapmamıştır. YHGK.' nun kararında "yeme, sığınma, barınma, sağlık, kültür gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları, karşılayacak düzeyde geliri olamayanların yoksul olduğu" kabul edilmektedir

Nafakanın belli özellikleri bulunmaktadır; İlama bağlı nafakanın haczi mümkün olmamakla birlikte, ilama bağlı olmayan nafakanın ise kısmen haczi mümkündür. Yoksulluk nafakası, ilama bağlı olan nafakalardandır. Bu nedenle yoksulluk nafakasının haczi mümkün değildir. Nafakanın devrinde de ikili bir ayrım söz konusudur. Henüz doğmamış nafaka alacağının devri mümkün değildir. Doğmuş nafaka alacağı, şahsa bağlı olma özelliğini yitirdiğinden devri mümkündür. Nafaka alacağından feragat edilebilmesi için de nafaka alacağının doğması gerekmektedir. Yine nafakanın takas edilebilmesi için alacaklının rızasının bulunması gerekmektedir. Nafaka alacağı üzerinde rehin tesis edilemez. Birikmiş nafaka alacağı ise bu durumun istisnasıdır.

Nafakaya hükmederken dikkat edilmesi gereken en önemli şey, nafaka talep eden eşin zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

Yoksulluk nafakasına ancak boşanma halinde hükmedilebilmektedir. Boşanma kararın da kesinleşmemiş olması halinde hükmedilemez. Boşanma davasından sonra istenen yoksulluk nafakası için bu şart aranmaz.

Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için, talepte bulunan eşin istekte bulunması şarttır. Hakim yoksulluk nafakasına kendiliğinden hükmedemez. Davalı tarafın yoksulluk nafakası ödemeyi kabul etmesi halinde dahi davacının isteği yoksa yoksulluk nafakasına hükmedilemez.

Yoksulluk nafakası davadan önce ya da sonra istenebilmektedir. Dava içinde istenen yoksulluk nafakası harca tabi olmamakla birlikte, boşanma davası sonrası istenen yoksulluk nafakası ayrı bir dava olduğundan harca tabidir.

Yoksulluk nafakasına hükmedilmesi halinde ise boşanma davasının kesinleştiği tarih, nafakanın verilmesi gerektiği sürenin başlangıcı olur.

Yoksulluk nafakası talep eden tarafın kusursuz olması ya da en azından diğer eşin kusurundan daha ağır olmaması gerekmektedir. Kusurunun daha ağır olması halinde ise lehine yoksulluk nafakasına hükmedilemez. . Yoksulluk nafakasının temelinde sosyal yardımlaşma düşüncesi bulunduğundan tarafların kusurları eşit de olsa yoksulluk nafakasına hakkaniyet gereği hükmedilmelidir.

Yoksulluk nafakasının miktarı belirlenirken eşlerin evlilik süreleri yaşları, müşterek çocukların varlığı, çocukların yaşları gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. Belirlenen tutar nafaka yükümlüsünün mali gücü ile de orantılı olmalıdır.

Nafaka talep eden eşin, dilekçesinde istediği miktarı açıkça belirtmesi gerekmektedir. Yoksulluk nafakasının miktarını, eşler kamu düzenine, ahlaka, emredici hukuk kurallarına aykırı olmamak şartı ile aralarında kararlaştırabilirler.

TMK. m. 176 uyarınca yoksulluk nafakası toptan ya da irat biçiminde olmak üzere iki şekilde ödenebilir. Ödenme şeklini taraflar aralarında kararlaştırabilirler. Yoksulluk nafakasının irat şeklinde verilmesi durumunda, alacaklının bir başkası ile evlenmesi ya da ölümü halinde yoksulluk nafakası kesilir.

TMK. m. 176/ IV 'e göre tarafların mali durumlarının değişmesi ya da hakkaniyetin gerektirmesi hallerinde yoksulluk nafakasının miktarının arttırılmasına ya da azaltılmasına karar verilebileceği düzenlemiştir. Yoksulluk nafakası miktarının değiştirilmesi için iki sebep mevcuttur; birincisi tarafların mali durumunun değişmesi, ikincisi ise hakkaniyetin gerektirmesidir. Yoksulluk nafakası miktarının arttırılmasının istenebilmesi için nafaka alacaklısının yoksulluğunun, yoksulluk nafakasına rağmen devam etmesi gerekmektedir. Bunun yanında nafaka yükümlüsünün mali gücünde ise gözle görülür bir artışın meydana gelmesi gerekmektedir

Yoksulluk nafakasının süresiz olması ise tartışmalıdır. Bu konuda yeni düzenlemeler gündemdedir. Nafaka süresinin, eşlerin evli kaldıkları süre, boşanma anında tarafların yaşları gibi ölçütler dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir. Aksi hal tarafların, boşanma sonrasında mağduriyetine yol açabilmektedir.

Yoksulluk nafakasının sona ermesi, ödenme şekline göre farklılık arz etmektedir. Toptan ödenmesine karar verilmesi halinde, nafaka tek seferde ödeneceğinden, ödenme ile son bulmaktadır. İrat biçiminde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakası ise, Medeni Kanunu'nun ilgili hükmüne göre, alacaklının ölümü ve yeniden evlenmesi hallerinde kendiliğinden; alacaklı tarafın evlilik dışı yaşaması, haysiyetsiz hayat sürmesi, yoksulluğunun ortadan kalkması hallerinde ise mahkeme kararı ile ortadan kalkmaktadır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR/TEZLER/MAKALELER:

Ahmet M. Kılıçoğlu, Katkı Katılma Alacağı, 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014.

Akıntürk, Turgut/ Karaman, Ateş, Derya, Türk Medeni Hukuku (İkinci Cilt, Aile Hukuku, Yenilenmiş), On Üçüncü Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul, Şubat 2011.

Arbek, Ömer, Boşanmanın Mali Sonuçları, AÜHFD. C. 54, S. 1, 2004, s. 139-151.

Atar, Eray Aksın, Nafakadan Feragat, Cevdet Yavuz' a Armağan, s, 254-259.

Başaklar, Emin, Nafaka Davaları, Halkevleri Kültür Vakfı Basımevi, Haziran 1974.

Birsen, Kemaleddin, Medeni Hukuk Dersleri (Umumi Esaslar- Şahsın Hukuku; Aile Hukuku), Tahsin Onuk Matbaası, İstanbul, 1954.

Bozovalı, Haluk, Mevzuattaki Son Değişikliklerle Öğretide ve Uygulamada Türk Medeni Hukukunda Bakım Nafakaları, Kazancı Hukuk Yayınları, 199.0

Bulut, Harun, Aile Hukukunda Velayet (Çocukla Kişisel İlişki Kurulması) ve Nafaka Davaları, Beta Yayınları, 2007.

Ceylan, Ebru, Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları (Doktora Tezi), Ocak 2006.

Darende Yeliz, "Asgari Ücretle Çalışıyor Olmak Yoksulluk Nafakası Bağlanmasına Engel Midir?", Leges Hukuk Dergisi, Yıldız Matbaacılık, 4. Yıl, 42. Sayı, İstanbul, Haziran 2013, s. 54 -59.

Demir, Mecit, Türk Medeni Hukuk Öğreti ve Uygulamasında Yoksulluk Nafakası, Seçkin Yayıncılık, 2018.

Demir, Sevgi; Türk Medeni Kanunu (Aile Hukuku), Kartal Yayınevi, Ankara, 2004.

Doğanay, İsmail, Nazari ve Tatbiki Muhtelif Nafaka Davları, Ayyıldız Matbaası Ankara 1961.

Dural, Mustafa/ Öğüz, Tufan/ Gümüş, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku (Cilt 3, Aile Hukuku), Filiz Kitabevi İstanbul, 2011.

Ergenekon, Yılmaz, Türk Medeni Hukukunda Yardım Nafakaları, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1966.

Ergün, Zafer, Boşanma Davaları (Nişanlanma- Evlenme- Butlan-Velayet- Kişisel İlişki- Nafaka- Maddi Ve Manevi Tazminat- Mal Rejimi), 4. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.

Ertürk, Erkan, 4721 sayılı Yeni Medeni Kanuna Göre Nafaka Davaları, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş, İstanbul, 2005.

Gençcan, Ömer Uğur, Aile Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.

Hatemi/Kalkan Oğuztürk, Aile Hukuku, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.

İnal, Nihat, Uygulamada Nafaka Davaları, Yetkin Basımevi, Ankara, 1992.

Kartoz, Mehmet, Yoksulluk Nafakası ve Tazminat (Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2002 (http://eprints.sdu.edu.tr/99/1/TS00266.pdf).

Kılıçoğlu, Ahmet Mithat, Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.

Kılıçoğlu, Ahmet Mithat, Medeni Hukuk Temel Bilgileri, Gözden Geçirilmiş-Güncellenmiş 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013.

Kılıçoğlu, Ahmet Mithat, Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras ve Eşya Hukuku'nda Getirdiği Yenilikler, Genişletilmiş 3. Bası, Ankara, 2014.

Köprülü, Bülent, Medeni Hukuk (Genel Prensipler, Kişinin Hukuku Aile Hukuku), Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1970-1971

Köprülü, Bülent/ Kaneti, Selim, Aile Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989.

Köseoğlu, Bilal, Aile Mahkemelerinin İşleyişi, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005.

Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder, İcra ve İflas Hukuku**,** Yetkin Yayınları, 27. Bası, Ankara, 2013, s. 394.

Oğuzman, Kemal/ Dural, Mustafa, Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.

Özkan, Hasan, Açıklamalı- İçtihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı, ikinci Bası, Legal Yayıncılık, Ocak 2005.

Öztan, Bilge, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, Yirmi Dokuzuncu Bası, Ankara, 2009.

Öztan, Bilge; Aile Hukuku, 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2004.

Özuğur, Ali İhsan, Evlilik Birliğini Sona Erdiren Nedenler Boşanma, Ayrılık ve Evlenmenin iptali Davaları, Son Yargıtay Kararlarıyla Güncelleştirilmiş 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.

Ruhi, Ahmet Cemal, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

Ruhi, Ahmet Cemal, Yargıtay İçtihatlarıyla Nafaka Hukuku,3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010.

Saleh, Muhsen Abdulkader, Türk ve Irak Hukukunda Genel Sebeplere Dayanarak Boşanma ve Sonuçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

Serim, Azra Arkan, Yoksulluk Nafakası, İÜHFM C. LXV, S. 1, s. 277-302, 2007.

Şener, Esat, Uygulamada ve Teoride Her Yönü İle Boşanma, İkinci Bası, Seçkin Yayınevi, Mayıs, 1997.

Şimşek, Mustafa, Açıklamalı ve İçtihatlı Aile Mahkemelerinşn Görevine Giren Davalar ve Yargılama Usulü, Adalet Yayınevi, Ekim 2007.

Tekinay, SelahettinSulhi, Türk Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Dördüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982.

Uzun, Mine, Türk Medeni Kanunu ve Yargıtay Kararları Kapsamında Yoksulluk Nafakası, İstanbul, 2013, Sevinç Matbaası.

Velidedeoğlu, Hıfzı Vedat, Medeni Hukuk Umumi Esaslar, Gün Matbaası, İstanbul, 1969.

Velidedeoğlu, Hıfzı Vedat, Medeni Hukuku (Aile Hukuku),İkinci Bası, İstanbul Matbaacılık, T.A.O. 1949

Yavuz, Nihat, Öğretide ve Uygulamada Nafaka, Nişan ve Eşlerin Katkı Payı ile İlgili Davalar, Ankara, 2008.

Zevkliler, Aydın/ Acabey, M. Beşir/ Gökyayla, Medeni Hukuk, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2000.

İNTERNET KAYNAKLARI

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2016-22489.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kriterler+#fm"

"http://eprints.sdu.edu.tr/99/1/TS00266.pdf"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2007-2-787.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kad%C4%B1n+erkek+e%C5%9Fitlik#fm"

"http://www.tugsanyilmaz.av.tr/aile-hukuku-ve-kisiler-hukuku/evlilik-disi-cocugun-ve-imam-nikahli-kadinin-haklari"

"http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm"

"http://www.goncaoktaykoparal.com/yuksek-mahkeme-kararlari/resmi-nikah-olmadan-birlikte-yasama"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2hd-2018-3224.htm&kw=bo%C5%9Fanma+y%C3%BCz%C3%BCnden+yoksulluk#fm"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2018-330.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+YOKSULLU%C4%9EUN+ORTADAN+KALKMASI#fm"

"http://kazanci.com.tr/gunluk/3hd-2015-9825.htm"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=2hd-2013-14174.htm&kw=kendi+istemi+ile+mi+i%C5%9Ften+ayr%C4%B1ld%C4%B1%C4%9F%C4%B1+yoksulluk+nafakas%C4%B1#fm"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=hgk-2009-2-500.htm&kw=E.+2-275,+k.+`2007/275`#fm"

"http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=3287"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/hgk-2007-2-275.htm"

"http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=3287"

"http://www.turkhukuksitesi.com/makale_545.htm"

"http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=3287"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2016-22489.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kriterler+#fm"

"http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=3hd-2016-17547.htm&kw=yoksulluk+nafakas%C4%B1+kriterler+#fm"

"https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4787.html"

"http://www.hurriyet.com.tr/gundem/nafakaya-5-yil-siniri-40808387"

"https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613"

https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613"

"http://www.aghukuk.org/onemli-detay.php?id=1158"

"http://asmhukuk.com/20171207/nafaka-hukumune-uymamak-sucunun-sartlarina-dair-yargitay-karari"

"https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=47&t=16696"

"http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150521-15.pdf"

"https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613"

"https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=38&t=3613"

"http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmecmua/article/view/3785"

"http://www.iudergi.com/tr/index.php/hukukmecmua/article/view/3785"

"http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/1032/1608.pdf?show"

ÖZET

Ailenin toplumun en küçük yapı taşı olması nedeniyle aile bireylerinin birbirlerine karşı bazı sorumlulukları bulunmaktadır. Bunlardan biri de ihtiyacı olan aile bireylerine, diğer aile bireylerinin yardımda bulunmasıdır. Bu da nafaka ile mümkün olmaktadır. Biz çalışmamızda ise nafaka türlerinden olan yoksulluk nafakasını ele aldık.

Eşlerin evlilik birliği içerisinde birbirlerine karşı yardım ve dayanışma yükümlülüğü bulunmaktadır. Ahlaki ve sosyal düşünceler kaynaklı da bu yükümlükler evlilik sona erdiğinde de, TMK. m. 175 te düzenlenen koşulların varlığı dahilinde, devam etmektedir. Eşlerden birinin boşanma nedeni ile yoksulluğa düşmesi halinde diğer eş maddi imkanları dahilinde, yoksulluğa düşen eşe yardımda bulunur. Yine TMK. m.176' da belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde nafaka sona erer.

Biz tez çalışmamızda TMK. m. 175 ışığında yoksulluk nafakasının verilme şartlarını, yine TMK. m. 176 çerçevesinde nafakanın ödenme ve son olarak da sona erme hallerini Yargıtay kararları kapsamında inceledik.

ABSTRACT

Family is the smallest building block of a society. Because of taht, family members have some otherre sponsiblities for each other. One of them for whole family is to give a hand a family member who need shelp. That can be possible by paying alimony. In our study, we examined a kind of alimony called ‘ poverty allomence’.

Thes pouses have obligation to help and cooperate each other in the marriage union. These obligations coming from moral and social consideration scontinue according to the Turkish Civil Codearticle 175 when marriage ends. If one of the spouses has a financial problem caused by divorce, the other spouses shall provide financial help with in their financial possibility. The alimony end sifth econditions come true which specifies in TCC. article 176.

In out study, we examined the conditions of poverty alimony given according to TCC. 175 and we also examined the cases of alimony pay mentandal soalimony expiration according to the decisions of the Supreme Court.